JURNALUL UNUI SUPRAOM

Partea întâia :

Era o zi mohorâtă de toamnă, una din acelea în care parcă nu-ţi mai vine să faci nimic şi-n care totul ţi se pare lipsit de sens, o zi în care însăşi natura, ce altădată-ţi părea mirifică şi plină de înţelesuri, de astă dată cu greu ar fi putut dărui cuiva o fărâmă de lumină sau speranţă, acea rază de soare atât de dragă zbuciumatului suflet omenesc. Căci există în viaţă şi astfel de momente, în care nici măcar natura nu-ţi mai poate oferi acel binemeritat refugiu, după o zi încărcată de evenimente nu tocmai plăcute. Şi-ntradevăr, cerul începea să fie acoperit de stihiile întunecate ale norilor, ce păreau să ameninţe cu-adevărat văzduhul, iar vântul începuse să-şi facă simţită adierea azvârlind dintr-o parte-ntralta perdeaua ruginie a frunzelor ce se aflau împrăştiate pe întreaga suprafaţă a străzii.

Cu toate aceste neliniştitoare aspecte meteorologice, tânărul nostru erou păşea oarecum liniştit pe trotuar nedînd importanţă primejdiei ameninţătoare ce se căsca deasupra capului său; căci picăturile de ploaie ce începuseră să cadă, la început în stropi mici şi leneşi iar mai apoi în stropi tot mai mari şi mai repezi, veneau să întregească scenariul unei adevărate furtuni ce avea să se dezlănţuie cu furie asupra întregului oraş. Însă adevărata furtună se dezlănţuise cu cerbicie în sufletul său ce nu-şi mai găsea echilibrul de altădată, şi care acum părea

asemenea unei nave ce pluteşte în derivă, lipsită fiind de aportul comandorului ei; căci conştiinţa sa fusese în asemenea hal zguduită încât părea ca paralizată, incapabilă să ia decizii şi să hotărască în lucrurile obişnuite şi mărunte ale vieţii de zi cu zi, darămite să judece asupra unor probleme mai complicate ce-ar fi putut să se ivească în orice moment.

Şi deşi era o zi obişnuită de octombrie, o zi de toamnă târzie la fel ca oricare alta, pentru el avea să fie ziua întâlnirii cu destinul, şi nu unul oarecare ci unul de excepţie; căci se pare că aşa ne este sortit de către bunul Dumnezeu, ca după o mare decepţie şi o îndelungată suferinţă, atunci când ni se pare că totul e pierdut şi că nimic nu mai are sens, atunci, în acele clipe de deznădejde ce-ţi par a conţine-ntrînsele eternitatea, să aibă loc miracolul prin care întreaga noastră fiinţă să renască şi să reînvie din propria-i cenuşă, transfigurându-se complet prin harul celui de sus.

În aceste momente, situaţia lui era cu-adevărat una dintre cele mai nefericite cu putinţă, deoarece, într-o singură zi, pierduse practic tot ce avea mai scump pe lume, tot ceea ce-i dăduse un sens destinului său prometeic. Cele două fiinţe dragi lui---mama şi iubita---îl părăsiseră în aceeaşi zi, una pentru totdeauna, trecând în nefiinţă, iar cealaltă nelăsîndu-i decît o vagă speranţă că legătura dintre ei, ruptă acum într-un mod atât de brutal, va putea fi reînnodată cândva; deşi biletul pe care-l găsise lăsat lângă telefon, suna într-un mod destul de bizar şi categoric în acelaşi timp, nelăsînd practic nici o explicaţie cât de cât mulţumitoare.

“- Iartă-mă, te rog, iubitul meu. Nu mă căuta, ar fi în zadar. Adio, pentru totdeauna. A ta Mihaela.” Nu

înţelegea sau nu vroia să înţeleagă, prin ce fel de alchimie diabolică se întâmplase să cadă asupra sa terifiantul blestem, care făcea ca el să piardă dintr-odată, singurele fiinţe ce reuşiseră să-i înţeleagă întreg zbuciumul interior; căci trebuie amintit aici faptul că tânărul nostru erou era bântuit deseori de acel daimon al cunoaşterii---propriu călătorului pornit pe lungul drum al cunoaşterii de sine şi-al împăcării cu lumea---eternul drum al filosofului.

Se cuvine ca odată ajunşi în acest punct, să întrerupem puţin povestirea noastră pentru a putea prezenta mai pe larg însuşirile fizice şi intelectuale ale eroului nostru, pentru ca apoi să putem să reluăm nestingheriţi firul evenimentelor şi-al întâmplărilor oarecum neobişnuite petrecute în urmă cu trei ani şi care mi-au fost istorisite chiar de către protagonistul lor.

Tânărul, căci nu împlinise încă 24 de ani la vremea aceea, era student în ultimul an la filosofie şi se pregătea să-şi susţină examenul de licenţă cu care avea să încheie, în paranteză fie spus într-un mod excepţional, activitatea sa ca student al facultăţii de filosofie din cadrul Universităţii Bucureşti.

De acum înainte, calea ce se deschidea în faţă-i, era una ce părea să fie dintre cele mai promiţătoare, căci nu apucase încă să termine anul trei de facultate, şi numele său se afla deja pe toate buzele, mai ales după publicarea controversatului articol intitulat "Concepţia modernistă despre Dumnezeu, lume şi om în viziunea unui contemporan".

De altfel, acest lucru nu constituia nimic deosebit pentru el, dacă ţinem cont de faptul că încă din copilărie, era considerat de către toţi profesorii săi un adevărat fenomen, şi cu toţii sperau ca geniul precoce

al puştiului ce scria versuri filosofice la l6 ani şi publicase primul eseu la l8 ani nu se va stinge mai târziu, aşa cum din păcate se întâmplase cu o întreagă generaţie de tineri intelectuali români, care promiseseră mult la început pentru ca apoi să eşueze în lanţ într-un mod lamentabil.

Era o boală curioasă acest flagel neîndurător ce lovise o sumedenie de tineri înzestraţi ai societăţii româneşti, flagel pe care sociologii şi psihologii noştri încercau să-l explice prin situaţia grea, economică, social-politică şi morală a României; ştiut fiind faptul că ţara noastră trecea printr-un lung şi anevoios drum al tranziţiei.

Şi totuşi situaţia părea inexplicabilă, dacă ţinem cont de faptul că geniul apare tocmai în momentele de maximă amplitudine a crizelor, singura ipoteză plauzibilă fiind în opinia mea cea a neimplicării statului în procesul, amplu desigur, al cooptării acestor tinere talente într-un program special care să le încurajeze şi să le stimuleze energiile creatoare, şi care să ducă în final la punerea în practică a tuturor acelor idei novatoare de care aceşti talentaţi tineri nu duceau lipsă.

Deşi nu-şi cunoscuse tatăl, mort cu puţin timp înainte de naşterea lui într-un stupid accident rutier, se părea, dac-ar fi să ne luăm după spusele mamei, că-i semăna foarte mult în special în ceea ce priveşte capacităţile intelectuale, ca de altfel şi o bună parte din caracterul energic al tatălui, ce-şi pusese definitiv amprenta asupra personalităţii tânărului nostru.

În ceea ce priveşte aspectul fizic al tânărului, pentru toţi cei care-l cunoşteau, nu încăpea nici o urmă de îndoială că moştenise aproape totul de la mama sa; era un tip înalt de peste l,80 m, plinuţ la

trup dar nu peste măsură, cu braţe lungi şi vânjoase şi-o faţă lungă a cărei expresie blândă dar în acelaşi timp plină de mister te izbea încă de la prima vedere. Dar ceea ce impresiona cel mai mult la acest om interesant, erau ochii lui de-un albastru cenuşiu ce parcă te chemau ca-ntr-un miraj spre un tărâm necunoscut ţie, şi care în acelaşi timp te alungau printr-o indescriptibilă undă de reproş de-a cărei ascuţime nu puteai nicicum scăpa.

Dar să ne întoarcem în locul unde-am rămas cu povestirea noastră, şi să spunem că moartea mamei fusese pentru el o lovitură pe cât de puternică pe-atât de neaşteptată, căci moartea survenise în urma unui stop cardiac, deşi ea nu împlinise încă vârsta de 55 de ani şi părea o fiinţă aflată în plină putere, nimic din comportamentul ei netrădînd catastrofa ce avea să aibă loc ulterior.

Desigur, vestea tragicului eveniment a avut asupra lui un puternic efect, şocul produs fiind asemănător cu cel pe care-l avusese acel ghinionist japonez ce fugise de la Hiroshima de spaima primei bombe atomice, şi care odată ajuns la Nagasaki avea să vadă cu stupoare că fugise exact în locul în care americanii trimiseseră a doua bombă ucigaşă.

Suferinţa provocată de fulgerătoarea moarte a celei care i-a dat viaţă, a lăsat o adâncă urmă în sufletul tânărului student la filosofie, ca o consecinţă a acestui fapt, îşi simţea adesea pieptul golit de aer şi deseori avea senzaţia că respira din ce în ce mai greoi; ba uneori avea chiar iluzia că nu mai respira deloc, la fel ca acei maeştri yoghini practicanţi ai pranayamei--o tehnică specială ce avea ca scop încetarea treptată a ritmului respirator. În acelaşi timp, vidul părea să-şi fi găsit cuib înlăuntrul sufletului său şi aşa destul de

încercat, suflet ros de temerile-i metafizice aidoma unor molii nesătule.

Îşi amintea acuma ca într-un vis, chipul drag al mamei radiind de bunătate în timp ce-l învăţa primele buchi ale alfabetului, sau de acelaşi chip serafic ce-şi permisese o clipă să fie scăldat de lacrimi, lacrimi văzute şi ştiute doar de el, lacrimi de bucurie vărsate cu prilejul debutului său literar.

Şi pentru ca lovitura, dată de-o mână nevăzută şi diabolică în acelaşi timp, să fie cât mai grea cu putinţă, găsise şi acel nenorocit de bilet în care afla despre ruptura dintre el şi fiinţa iubită pe care o considerase demult ca fiind viitoarea lui soţie. Dar parese că se-nşelase.

Era parcă prea crud şi nedrept destinul cu acest tânăr căruia i se răpise orice punct de sprijin cu lumea exterioară, şi care acum se simţea frânt în două, fără trecut şi fără viitor de parcă lumea şi tot ce se afla întrânsa dispăruseră fără urmă ca într-un vis grotesc ce sta să capete dimensiuni apocaliptice.

Dar nu, nu trebuia să se declare învins în faţa destinului acesta nemilos, ci trebuia să continue lupta cu destinul şi cu el însuşi cu orice preţ, până la capăt. Simţea că totul nu era altceva decât o simplă provocare. Atât şi nimic altceva.

Între timp, furtuna începuse să-şi facă simţită din plin prezenţa, căci acum ploua cu găleata, iar fulgerele cu luminile lor orbitoare nu mai conteneau să brăzdeze cerul acoperit de norii negri ca smoala. Abia acum îşi dădea seama că era ud leoarcă din creştet până-n tălpi, şi-n clipa imediat următoare îşi găsi adăpost intrând într-o cafenea din apropiere.

Se aşeză la o masă şi după ce făcu o comandă pentru o cafea, primul lucru pe care încercă să-l facă

era să-şi adune gândurile răvăşite şi să şi le pună într-o oarecare ordine, pentru a putea face faţă întâmplărilor ce-i zguduise din temelie încrederea în sine.

Trecuseră mai bine de două luni de la acea zi fatidică în care Raul Teodoru, căci acesta era numele tânărului nostru erou, pierduse tot ce avea mai drag pe lume; dar cu toate acestea, amănuntele acelei zile de coşmar rămâneau vii în memoria lui, de parcă se întâmplaseră abia în urmă cu o zi. Era totuşi conştient, că nu trebuia să se lase stăpânit de acele imagini terifiante, ce se derulau cu o viteză ameţitoare în faţa ochilor săi, şi că acum trebuia să se concentreze asupra a ceea ce avea de făcut în continuare, mai bine zis, trebuia să-şi îndeplinească menirea, să-şi ducă crucea cu credinţă până la capăt.

Ştia că viaţa nu este altceva decât o continuă luptă, cu cei din jurul său, dar mai ales cu el însuşi, şi că cele întâmplate nu erau altceva decât încercări la care era supus spiritul său; încercări de pe urma cărora va putea ieşi mai întărit, mai purificat, şi de aceea trebuia să-şi urmeze destinul.

În timp ce reflecta asupra acestor idei, un gând nebunesc îi tulbură cugetul. Se gândea la El ca la o mare eliberare, ca la singurul lucru care i-ar fi putut aduce izbăvirea de suferinţă. Credea că singurul om capabil să-i înţeleagă temerile şi să-i aline suferinţa, era El, profesorul Radu Timofte, a cărui viaţă zbuciumată o cunoştea mai mult din auzite. Deşi nu-l cunoscuse niciodată personal, era încredinţat că omul acesta ar fi singurul capabil să-i redea încredrea în sine.

Părea oarecum absurd ca un om pe care nu l-ai cunoscut niciodată personal şi care pe deasupra mai

era considerat şi un nebun bun de legat, să te poată ajuta în vreun fel.

Cu toate acestea, anumite unde invizibile îl atrăgeau ca un magnet spre acest om, iar îngerul său păzitor de care ascultase aproape întotdeauna, îi şoptea la ureche acele cuvinte magice şi pline de înţeles, care-l sfătuiau că hotărârea pe care urma să o ia era cea mai înţeleaptă cu putinţă. Dar iată pe scurt istoria acestui controversat personaj care era profesorul Radu Timofte, istorie pe care el o aflase în urmă cu doi ani atunci când descoperise pentru prima dată unele scrieri importante ale acestuia, şi când rămăsese contrariat de faptul că aceste scrieri erau acum complet date uitării (căci ele erau publicate în urmă cu douăzeci de ani şi nu mai fuseseră reeditate) deşi la vremea lor fuseseră oarecum celebre.

Profesorul Timofte debutase relativ târziu pe scena publicisticii româneşti, şi aceasta se datora în primul rând faptului că era un necunoscut din provincie, iar în al doilea rând, datorită lipsei de interes a unor editori care nu găseau de cuviinţă să-i sprijine activitatea literară. Primul său roman, intitulat "Jocul cu măşti ", avea să-l consacre definitiv în rândul tinerilor romancieri reprezentanţi ai noului val din cultura românească. Odată remarcat, tânărul Timofte prinde curaj, iar între timp reuşeşte să ocupe postul de profesor de istoria religiilor al Universităţii Bucureşti, după care urmează să încerce aproape toate stilurile literare, de la roman la poezie, de la eseu la dramaturgie, ajungând în cele din urmă la ample studii de specialitate.

Cu toate acestea, avea să fie mai apoi dat uitării, pe nedrept, datorită unor dezvăluiri calomnioase din presă privitoare la legăturile amoroase ale artistului.

Se pare însă, că în spatele acestor dezvăluiri scandaloase au stat anumite cercuri oculte, nemulţumite de ideile provocatoare ce se aflau chipurile în operele sale.

În romanul „Jocul cu măşti”, autorul a încercat să surprindă multitudinea şi diversitatea eurilor prezente într-o singură fiinţă, lupta care se desfăşoară în interiorul personajului, care în pragul unei ciudate nebunii devine una cu fiinţa supremă.

Astfel, eroul romanului devine un simplu actor pe marea scenă a lumii, o scenă în care rolurile se succed cu o repeziciune uimitoare şi-n care până la urmă multitudinea aşa ziselor “euri” existente în acest personaj vin să certifice faptul, că acestea nu sunt decît simple imagini ale divinităţii reflectate ca-ntr-o oglindă magică. După ce-l prezintă pe eroul romanului în diferite ipostaze care mai de care mai contradictorii, autorul pune în încheierea romanului prin glasul aceluiaşi personaj, o serie de întrebări cutremurătoare: “ Unde am fost eu în toţi aceşti ani, care a fost adevărata mea faţă ?. De ce-mi pare acum totul atât de străin încât nu mă mai simt deloc a-mi aparţine ?; Îmi par a fi un veşnic călător în căutarea propriei lui identităţi. ”

Până la urmă, eroul recunoaşte că viaţa lui întreagă n-a fost decît o piesă pusă în scenă de către divinitate, şi se consolează cu gândul că totuşi acest întreg scenariu nu era posibil fără el, actorul, partea cea mai importantă a piesei.

Şi totuşi, micul mare actor beneficiază de-o clipă de luciditate când declamă cu voce tare şi răspicată : ”Într-adevăr, totul nu-i decît un etern joc al divinităţii, dar care ar fi scopul acestui joc dacă nu acela de a fi un mod prin care Absolutul să se

cunoască pe sine. Tat twam asi ”. Eroul romanului ajunge astfel să se considere în fapt una cu Absolutul, să se confunde cu el prin intermediul celebrei formule indiene prin care este proclamată identitatea Atman-Brahman. Dar este un altfel de interpretare a celebrei formule, căci aşa cum aminteam la început, eroului nostru îi este refuzată individualitatea, eul sau atmanul, astfel că nu avem de-a face cu o contopire a sufletului individual în cel universal ci cu o identitate de substanţă, de esenţă, din etern. Nu este vorba de acea eliberare a sufletului din samsara (din nesfârşitul ciclu al reîncarnărilor) şi scufundarea lui în oceanul nesfârşit care este Brahman impersonalul, neclintitul; şi nici de mântuirea creştină prin jertfa de sânge a Mântuitorului, ci este mai degrabă o concepţie asemănătoare Nirvanei Budhiste. De fapt în intenţia autorului, acest roman s-a vrut a fi o încercare de sinteză a celor trei mari credinţe religioase pe care le-a dat spiritul Indiei : hinduismul, vedanta şi budhismul. În concluzie, romanul “Jocul cu măşti” vrea să demonstreze că viaţa nu este altceva decît o mare paradă în care actorul şi scenaristul au fost, sunt şi vor rămâne întotdeauna unul şi acelaşi.

Prin concepţiile deosebit de interesante dezvoltate în acest roman, profesorul Timofte avea să atragă asupra sa atenţia criticilor şi a publicului larg, şi deşi mulţi dintre aceştia aveau să-l atace pentru curajoasele idei susţinute de domnia sa, toate acestea la un loc vor contribui la creşterea faimei sale printre romancierii noului val.

Faima lui va spori considerabil şi datorită publicării următoarelor sale lucrări, şi anume, opusculul intitulat “Concepţiile dualiste ale gândirii filosofice într-o viziune nouă şi unificatoare ”, precum

şi poemele filosofice intitulate “ Cântecul Supraomului” şi “Peregrin spre Absolut”.

În prima dintre lucrările amintite, va construi o teorie unificatoare a ideilor dualiste privite prin prisma gândirii filosofice europene, teorie ce va reuşi să unească concepţiile aparent contradictorii într-un tot unitar perfect. În cele din urmă el va reuşi să unifice cele două căi aparent diferite pe care au pornit ideile filosofice de-a lungul timpului, începând cu Heraclit şi Parmenide şi continuând mai apoi cu Platon şi Aristotel; căi pe care el le va denumi prin termenii de mundanitate şi transmundanitate, căi pe care le va uni în Absolut arătând că de fapt cele două nu constituie altceva decât unul şi acelaşi Adevăr.

Această lucrare a stârnit vii controverse în rândul opiniei publice româneşti, atrăgând după sine o aprigă dispută ideologică. Cei mai mulţi dintre intelectuali au atacat vehement ideile prezente în lucrarea profesorului Timofte, şi asta deoarece în opinia lor ideea de bază vehiculată în amplul opuscul, şi anume, identitatea contrariilor, este extrem de periculoasă putând aduce grave prejudicii moralei în sens general, şi societăţii civile în particular.

Răspunsul domnului Timofte a fost cât se poate de clar şi precis : “ Nici unde în lucrarea mea, nu se vorbeşte despre o identitate a contrariilor, chiar dacă aşa pare la prima vedere.

Este vorba despre ideea de complementaritate a contrariilor, şi ca să mă explic mai pe înţelesul tuturor, aş face o paralelă între teoria propusă de mine şi dialectica hegeliană în care este bine ştiut că se jonglează cu următorii trei termeni : teză, antiteză şi sinteză.

La fel, în lucrarea mea am încercat o unificare a contrariilor în baza unei dialectici a Absolutului. Astfel că mundanitatea reprezintă teza teoriei fundamentată de mine în amintita lucrare, transmundanitatea constituie antiteza acestei teorii, iar punctul de echilibru al celor două căi ori mai bine zis punctul omega al unirii celor două îl constituie tocmai Absolutul care ocupă astfel locul sintezei. Şi aş mai risca o apropiere între teoria mea şi cunoscuta teorie chinezească a principiilor complementare Ying şi Yang. De altfel, nu am urmărit altceva decât să impun opiniei publice o nouă viziune despre om şi lume, o viziune unificatoare din toate punctele de vedere, ţelul urmărit de mine fiind acela al unităţii şi armoniei universale; o concepţie care să-l împace pe om cu natura şi cu Creatorul. Am vrut şi sper că am reuşit să găsesc o breşă în zidul creat de iluzia dualităţii, am vrut să descâlcesc ghemul creat de spectacolul iluzoriu al Mayei.
Poate n-am reuşit să descâlcesc decât un simplu nod din ghemul urzit de jucăuşa Maya, dar acesta nu este decât începutul eliberării de sub jugul instituit de fantasma dualităţii universale".

Veşnica repetare a identicului va fi admirabil ilustrată prin cele două poeme filosofice amintite, dar şi aici dintr-o dublă ipostază, cea a Supraomului şi cea a simplului pelerin.

Partea interesantă a lucrurilor este faptul că în plină activitate creatoare, la nici patruzeci de ani, profesorul de istoria religiilor Radu Timofte avea să dispară de pe scena publicisticii româneşti, ba mai mult avea să se retragă complet din viaţa publică.

Au existat nenumărate zvonuri cu privire la retragerea sa, însă nici unul confirmat; se zvonea că

suferise o mare decepţie în dragoste şi neputând rezista grelei pierderi alese calea renunţării retrăgându-se într-o mănăstire. Unii credeau că retragerea aceasta spectaculoasă se datorează caracterului său exploziv, şi ar putea fi o consecinţă a nerecunoaşterii sale ca artist de certă valoare de către cei mai mulţi critici, precum şi de către distinşi intelectuali şi personalităţi de anvergură a publicisticii româneşti.

Alţii, credeau că această ciudată manifestare a temperamentului său vulcanic, nu este altceva decât o nouă mască, şi ea iluzorie, a visătorului profesor. Cert e, că în cele din urmă profesorul Timofte avea să se retragă într-o peşteră din apropierea schitului Lainici, o mănăstire aflată la 30 de km de oraşul său natal-Petroşani, ducând o viaţă de sihastru timp de mai bine de douăzeci de ani. Printre călugării de la mănăstire avea o faimă nu tocmai bineplăcută, era considerat nebun, şi aceasta, ori datorită în bună parte răutăţii şi invidiei celor mai mulţi dintre ei, ori datorită unei proaste înţelegeri a lucrurilor. Se poate spune totuşi că avea şi mulţi prieteni printre călugări, în primul rând pe părintele Nicodim care spre mirarea celor mai mulţi îl considera un sfânt, dar şi pe însuşi stareţul mănăstirii care arăta o deosebită înţelegere faţă de "nebuniile" fratelui întru credinţă.

De o anumită invidie ar putea fi vorba deoarece, în timp ce ceilalţi călugări trăiau împreună în cadrul mănăstirii ducând o viaţă conformă canoanelor bisericeşti, fratele Stelian, căci aşa era profesorul numit aici, nu era obligat în vreun fel să se ţină după aceste stricte canoane, şi de asemenea, prin nu se ştie ce fel de înţelegere tacită între el şi stareţul mănăstirii, i se permitea să trăiască singur într-o chilie săpată în

stâncă în apropierea schitului ce se afla departe de mănăstire, undeva sus în munţi. Ba în ultimul timp, se zvonea că începuse să primească vizitele unor presupuşi discipoli, pe care-i iniţiase cu timpul în anumite taine numai de el ştiute, fapt pentru care era admirat şi stimat de unii "fraţi" întru credinţă. Alţii dimpotrivă, credeau cu tărie că aceşti tineri învăţăcei erau induşi în eroare de acest profesor nebun, şi că acest extravagant personaj nu făcea altceva decât să-i smintească de cap, îndepărtându-i astfel de la dreapta credinţă.

Raul Teodoru, care-i citise pe nerăsuflate toate scrierile, se simţise atras încă din primul moment spre acest controversat om, şi mai mult decât atât, începuse să-l iubească şi să-i îndrăgească operele într-atât de mult încât şi-l alesese drept idol.

Se interesase la Universitate unde l-ar putea găsi şi dacă era posibil să stea de vorbă cu dânsul, în cele din urmă aflase despre plecarea lui de la Universitate şi părăsirea catedrei de istoria religiilor, plecare ce avusese loc în urmă cu douăzeci şi doi de ani.

Acum, după ce aflase istoria celor petrecute în urmă cu douăzeci şi doi de ani, se simţea parcă şi mai mult atras de aura de mister în care era învăluit fostul profesor. Cu toate acestea, amânase de mai multe ori întâlnirea cu el, pe motiv că era prea ocupat pentru o călătorie destul de lungă şi de anevoioasă. Acum se ivise ocazia mult aşteptată, mai ales că avea mai mult ca oricând nevoie de sfaturile unui înţelept, datorită momentelor grele prin care trecuse.

Dar cred că e timpul să ne întoarcem în punctul în care am rămas cu povestirea noastră, şi să ne cerem scuze pentru această lungă şi probabil plictisitoare lămurire cu privire la persoana fostului profesor şi a

faptelor care-au contribuit la hotărârea sa de a se retrage din activitate. În cele din urmă, cu toate c-am promis o scurtă prezentare, am crezut că nu e de prisos să dezvoltăm mai pe larg aceste probleme, şi asta am făcut-o tot în speranţa că voi veni în ajutorul celor care doresc să afle întreaga aventură spirituală a tânărului nostru erou, şi să o înţeleagă la justa sa valoare.

Cafeaua avusese asupra lui efectul unui adevărat elixir, astfel că era acum pe deplin hotărât să facă pasul cel mare al întâlnirii sale cu celebrul profesor. Meditase îndelung asupra noii imagini a profesorului, aceea de sihastru, şi considera că această interesantă metamorfoză nu era altceva decât una din multiplele măşti ale acestuia, o mască asemănătoare cu cea a eroului prezentat în romanul "Jocul cu măşti"; dar ceea ce era mai interesant, era faptul că Raul credea cu o convingere nestrămutată în ideea conform căreia, toată această spectaculoasă şi neaşteptată metamorfoză reprezenta de fapt cheia de boltă a înţelegerii întregii opere a profesorului "nebun".

Afară furtuna era pe sfârşite, astfel că plăti consumaţia şi ieşi din local după care o rupse la fugă până spre staţia de autobuz. Peste cinci minute apăru şi autobuzul. Se urcă în el grăbit iar acum aştepta liniştit, aşezat comod pe unul din scaune, să ajungă cât mai repede acasă.

Odată ajuns acasă îşi schimbă hainele ude, îşi puse un mic pachet cu mâncare într-o plăsuţă, luă şi ceva bani şi porni agale spre staţia de metrou de unde avea să ia metroul spre Gara de Nord. Ajunse în gară pe la ora l2 după care întrebă la informaţii la ce oră avea tren spre Lainici, iar apoi îşi cumpără bilet la trenul Bucureşti-Deva. Era liniştit, căci mai avea de

aşteptat încă aproape trei ore astfel că avea timp suficient să se odihnească, cu atât mai mult că şi călătoria dura ceva mai mult de şase ore. N-avea bagaje, căci nu se pregătise din timp pentru această călătorie pe care aşa cum ştim o planificase în ultimul moment. Bani avea suficienţi, aşa că nu-şi făcea prea multe griji. Pentru el avea să înceapă marea aventură a vieţii, şi asta deoarece, speranţele sale aveau să prindă contur, iar şanse nebănuite aveau să se deschidă în faţă-i după această călătorie.

Se gândea la ea cu o oarecare emoţie, era acea emoţie inerentă oricărui început, proprie călătorului aflat în lungul drum al cunoaşterii de sine; simţea că în cugetul său reînvie credinţa, care acum începuse să se aprindă în sufletul său zbuciumat, şi care atinsese proporţiile unei flăcări uriaşe sub forma unui lotus cu o mie de petale multicolore.

Ajunse în gara Lainici aproape de ora zece noaptea. Din fericire nu era singur, căci mai văzuse coborând un grup de călători pe care se grăbii să-i întrebe cum ar putea ajunge la mănăstire, deoarece nu mai fusese niciodată prin locurile acestea şi nu ştia încotro s-o apuce. Avusese noroc, căci şi ei mergeau tot la mănăstire.

- Şi zice-ţi că n-aţi mai fost niciodată prin părţile astea ?, îl întrebă un bărbat mai în vârstă ce părea a fi conducătorul grupului format din cinci persoane ce păreau a face parte cu toţii din aceeaşi familie.

- Nu, niciodată, răspunse el.

- Înseamnă că aveţi motive serioase din moment ce aţi venit aşa noaptea şi pe nepregătite. Apropo, de unde zice-aţi că veniţi ?

- Vin din capitală, şi-ntradevăr am avut motive bine întemeiate să vin aici. De fapt caut pe cineva, o

persoană care pentru mine este foarte importantă, profesorul Radu Timofte dacă aţi auzit cumva de el, bănuiesc că acum are un alt nume aşa că nu ştiu cum o să mă descurc.

În acelaşi timp, îi întinse politicos mâna interlocutorului său prezentându-se : Raul Teodoru, student la filosofie.

- Mircea Medrea, miner de profesie, încântat de cunoştinţă, răspunse bătrânul după care adăugă; de fapt acum sunt pensionar şi-am venit împreună cu familia, nevasta şi cei trei copii ai mei, la mănăstire. Şi asta deoarece azi e vineri, e sărbătoare, iar aici noaptea se ţin cele mai bune slujbe cu astfel de ocazii. Cât despre vreun profesor cu numele Timofte mărturisesc că nu am auzit, dar vă pot îndruma la părintele Nicodim care este cel mai în vârstă şi care-i cunoaşte mai bine pe cei aflaţi la mănăstire.

- Vă mulţumesc, sunteţi foarte amabil şi nu ştiu ce m-aşi fi făcut fără ajutorul dvs., recunosc că mi-ar fi fost foarte greu să mă descurc singur noaptea prin părţile astea.

- Mi-a făcut plăcere tinere, şi oricum nu era aşa de greu să te descurci singur deoarece mănăstirea e foarte aproape de gară, nu faci mai mult de cincisprezece minute până acolo. Păcat că e întuneric şi nu poţi admira peisajul, dar mâine dis de dimineaţă o să poţi vedea cu ochii tăi minunata privelişte a defileului Văii Jiului. Uite că aproape am ajuns, continuă bătrânul, după care arătând cu braţul în partea stângă spuse : acolo pe stânga unde e lumina aceea mare şi maşinile acelea parcate este chiar poarta mănăstirii Lainici. Apropo, rămâne-ţi cu noi la slujba religioasă sau vreţi să vorbiţi chiar acum cu părintele Nicodim ?

- Acum sunt prea obosit, aşa că nu prea cred să pot participa la slujba religioasă, poate mâine la slujba de dimineaţă; aş vrea însă, dacă evident este posibil acest lucru, să pot vorbi cât mai repede cu părintele Nicodim, tocmai de aceea vă rog foarte mult să mă ajutaţi în această chestiune deosebit de importantă pentru mine.

- Da, nici o problemă, vorbesc eu cu dânsul şi o să-i spun despre ce este vorba. Cred că o să înţeleagă că nu aţi făcut atâta amar de drum fără să aveţi o problemă deosebit de importantă. Dar iată-ne ajunşi la mănăstire, şi se pare că aveţi mult noroc domnul meu, căci dânsul este chiar părintele Nicodim.

Nici nu-şi terminase bine vorba că se şi auzi glasul unui părinte ce se afla lângă poarta mănăstirii şi care dădea bineţe noilor veniţi.

- Seara bună iubiţi credincioşi, şi bine-aţi venit în casa Domnului.

- Bună să-ţi fie inima părinte Nicodim, răspunse bătrânul miner apropiindu-se în acelaşi timp de preasfinţia sa. Părinte Nicodim, am şi eu o problemă cu dvs., dacă nu o fi cu supărare şi nu sunteţi prea ocupat cu alte probleme mai importante.

- Spune dragul meu tot ce te frământă şi dacă o să pot o să te ajut.

- Păi uite care-i treaba părinte, domnul care este cu mine vine tocmai de la Bucureşti şi vrea să vorbească cu un anume domn Timofte, odinioară profesor, care chipurile s-ar afla la mănăstire.

M-am gândit că dumneata care eşti cel mai vechi prin părţile acestea ai avea cunoştinţă despre acest frate.

- Da, te-ai gândit bine, fiindcă-l cunosc pe-acest fost profesor Timofte, aşa că pot să-l ajut pe tânărul

dumitale, spuse părintele după care se apropie mai mult de Raul încercând să-l măsoare cu privirea. Raul se apropie şi el astfel încât să poată sta de vorbă cu părintele Nicodim.

- Daţi-mi voie părinte să mă prezint, sunt Raul Teodoru student la filosofie în cadrul Universităţii Bucureşti, şi am venit la dvs. cu gândul de-a mă întâlni cu fostul profesor de istoria religiilor, domnul Radu Timofte, care acum bănuiesc că are un alt nume, dar nu mă îndoiesc că domnia voastră cunoaşteţi povestea lui, nu-i aşa ?

- Bine tinere, atunci urmează-mă, doar n-ai de gând să rămâi afară, răspunse puţin cam stingherit părintele, nu înainte de-aşi lua rămas bun de la domnul Medrea şi familia acestuia, după care o luă la dreapta îndreptându-se spre locul unde se afla mica sa chilie.

Între timp, Raul mulţumi şi el domnului Medrea pentru ajutorul acordat după care se despărţi de acesta urmându-l pe părintele Nicodim. Chilia respectabilului părinte era foarte aproape de mănăstire, undeva în colţul din dreapta bisericii vechi, aşa că în mai puţin de cinci minute cei doi se aflau deja în ea. Părintele îl pofti să ia loc pe un scăunel din lemn, singurul ce se afla în mica odaie ce servea drept aşezământ celui pe care călugării de la mănăstirea Lainici îl porecliseră "schimnicul de gardă".

Această poreclă, părintele Nicodim o primise pe bună dreptate, căci era un fel de părinte bun la toate, mereu prezent acolo unde era neapărată nevoie, mereu neobosit în ciuda vârstei respectabile. El era de fapt sufletul întregii aşezări monahale, iar cuvântul său avea o deosebită greutate, aşa se explică probabil

acceptarea de către ceilalţi călugări a ciudatului frate Stelian pentru care părintele Nicodim avea o adevărată slăbiciune.

Raul se aşezase cuminte pe scăunel după care începu să privească pereţii chiliei. Pe cel din dreapta sa se afla o icoană a Mântuitorului, iar dedesubtul acesteia scânteia o mică flăcăruie a unei candele, singura ce lumina întreaga încăpere. Între timp părintele Nicodim se aşezase şi el pe un pat improvizat, nu înainte însă de-a mai aprinde o mică lumânare ce o aşeză pe o măsuţă, probabil pentru a lumina mai bine încăperea. Acum, cei doi se studiau din priviri încercând să înţeleagă fiecare ce vroia celălalt şi care era cu-adevărat scopul întâlnirii lor.

Bătrânul părinte avea peste optzeci de ani, deşi cei care nu-l cunoşteau mai îndeaproape nu i-ar fi dat cu siguranţă atâta căci arăta foarte bine, doar părul alb ca neaua trădându-i vârsta înaintată. Avea o faţă blândă şi senină ca a unui copil, iar ochii de un albastru deschis ca cerul îi dădeau un uşor aer de superioritate. După o scurtă pauză, timp suficient pentru a se studia reciproc din priviri, bătrânul părinte rupse primul tăcerea adresându-se lui Raul cu o voce calmă cristalină :

- Într-adevăr, cunosc întreaga poveste a vieţii domnului profesor Radu Timofte care acum poartă numele de fratele Stelian, de asemenea pot spune că-l admir pentru deosebita sa inteligenţă dar şi pentru extraordinarul său talent artistic. E un mare gânditor şi în acelaşi timp un mare artist, iar cu toate păcatele sale pot spune că e şi un bun creştin. Trebuie să şti că sunt chiar duhovnicul său, aşa că cunosc mai bine decât oricine sufletul acestui om, care chiar dacă gurile rele susţin tot felul de poveşti aiurite scornite pe

seama sa, eu unul cred că e mai dreptcredincios decât mulţi alţii. Se pare că demonul invidiei nu ocoleşte deloc aşezământul nostru monahal, ba chiar pot spune fără răutate că aici dă târcoale mai abitir ca-n alte locuri. Dar destul cu vorbăria nu de alta dar după aceea o să crezi că aici la noi, la mănăstirea Lainici, e ca-n romanul acela a lui Eco în care se întâmplau tot felul de grozăvii. Nu trebuie să te sperii, aici la noi este linişte şi nu se întâmplă mai nimic deosebit. Am să te conduc mâine dimineaţă sus la schit şi o să-l cunoşti personal pe fratele Stelian, în rest sper să te descurci mai bine ca ceilalţi.

“ Ce a vrut oare să spună părintele prin cuvântul ceilalţi ? O fi adevărat că fratele Stelian are câţiva discipoli pe care-i iniţiază în fel de fel de taine ?. Oare ceilalţi au dat greş, să nu fi fost ei la înălţimea maestrului lor ? “ – iată întrebările ce frământau cugetul tânărului Raul. Îşi amintea acum de cartea lui preferată “ Milarepa – marele yoghin tibetan “ în care marele yoghin a trebuit să treacă prin tot felul de încercări care mai de care mai grele înainte ca maestrul său Marpa să-i ofere învăţătura promisă. Dar oricum nu era cazul lui, căci nu pentru asta venise până aici. Aşa gândise înainte de a ajunge la Lainici, dar acum începuse să aibă îndoieli cu privire la scopul întâlnirii sale cu profesorul. Dar la ce altceva se putea aştepta dacă nu la unele sfaturi, îndrumări, încurajări şi altele asemenea.

Şi totuşi, ce spera să obţină de la întâlnirea cu fostul profesor ?. Credea cu străşnicie că mai era şi altceva, ceva nedefinit pe care nu putea să-l înţeleagă dar de care era sigur că nu se înşelase, şi credea de asemenea că acest ceva era mai important decât restul.

- Ce vreţi să spuneţi prin ceilalţi, părinte Nicodim?

- Nu ştiu pentru ce vrei să-l cunoşti pe fratele Stelian şi nici nu e treaba mea, ce vreau să spun însă este că de la un timp, de vreo doi ani încoace, profesorul cum îi spui tu, a început să aibă tot felul de întâlniri cu unii tineri pe care doreşte se pare să-i înveţe tainele înţelepciunii. Credeam că eşti şi tu unul dintre aceştia, la fel de dornic să-i cunoască învăţătura …

- Scuză-mă că te întrerup părinte, dar aş mai avea o întrebare, ce făcea fratele Stelian înainte de aceste întâlniri, ce fel de viaţă ducea de fapt ?

- Nu pot să-ţi răspund la întrebare, nu de alta dar n-ar fi politicos din partea mea să încep acum să-ţi prezint toată aventura spirituală a fratelui Stelian, aventură ce se întinde pe parcursul a peste douăzeci de ani, toţi petrecuţi la mănăstirea Lainici.

Vreau să-ţi mai spun ceva în legătură cu acei tineri care veneau la el, niciunul nu stătea mai mult de două zile, după care plecau nemulţumiţi fiindcă nu au primit se pare nici o fărâmă din învăţătura dorită. Poate nu căutau unde trebuie sau mai bine zis ce trebuie căutat. Sincer să fiu nici nu ştiu ce-or fi căutând şi dealtfel nici nu-i treaba mea. Aşa că vezi dumneata cam cum stau lucrurile, mai mult nu pot să-ţi spun căci şi aşa ţi-am dezvăluit mai mult decât trebuia. Eu sunt nevoit să plec acum la slujba religioasă, dacă vrei poţi să asişti şi dumneata.

- Acum sunt prea obosit şi nu mă simt pregătit să asist la o slujbă religioasă, se scuză Raul.

- Bine, fie cum vrei dumneata. Atunci vino cu mine să-ţi arăt camera ta unde o să te odihneşti până mâine dimineaţă la ora cinci când voi veni eu să te

trezesc. Şi hai mai repede, că mai am şi alte treburi de făcut.

Dimineaţă la ora cinci fix, părintele Nicodim îl trezise pe Raul aşa cum dealtfel îl avertizase de cu seară, după care au luat masa împreună şi imediat după aceea s-au îndreptat amândoi spre mănăstire.

- Înainte să plecăm spre schit aş vrea să-ţi arăt ceva ce cred că te-ar interesa. Este vorba despre picturile realizate de fratele Stelian.

Îl urmă pe părintele Nicodim şi-n clipa imediat următoare se aflau în biserica cea nouă, deoarece aflase că aici existau două biserici, una mai mică şi veche în care acum nu se mai ţineau slujbe dar care era păstrată pentru importanţa sa istorică şi pentru vechimea ei considerabilă, şi o altă biserică mult mai mare şi mai încăpătoare decât prima şi-n care intraseră cei doi oaspeţi.

- Cred că va fi o mare surpriză pentru dumneata să afli despre picturile pe care văd că le admiri cu plăcere, că sunt toate create de mâna unuia şi-aceluiaşi artist-fratele Stelian. Şi pentru noi a fost o adevărată surpriză, dar după primii trei ani de şedere la mănăstire, se pare că fratele Stelian şi-a descoperit o nouă vocaţie-aceea de pictor.

La început nici stareţul Ioan, cu care s-a aflat de prima dată de când a venit la noi în bună înţelegere, nu i-a dat crezare. A fost pus prima dată să picteze o icoană a Sfintei Fecioare, pe care iat-o aici în stânga altarului şi rezultatul fiind cel pe care-l vezi şi dumneata, a obţinut până la urmă aprobarea să picteze pereţii interiori ai noii biserici care fusese atunci de curând terminată. Astfel că împreună cu încă doi ucenici, fratele Stelian şi-a început lucrarea pe care avea să o termine după aproape un an de

muncă asiduă, după care fără nici o explicaţie avea să se retragă sus la schit în singurătate. Am auzit că de curând, sub nu ştiu ce imbold divin, fratele Stelian s-a apucat iar de pictat şi că în acest sens şi-a amenajat sus la schit într-o chilie părăsită un adevărat atelier. Dar ce-i cu dumneata, mi se pare mie sau nu prea eşti atent la ceea ce-ţi povestesc ?

- Nu părinte, numai că această icoană a Sfintei Născătoare de Dumnezeu îmi aduce aminte de cineva drag mie. Şi-ntradevăr, lui Raul i se părea că acel chip al Sfintei Fecioare semăna aşa de mult cu chipul mamei sale încât aproape că-i dădeau lacrimile.

- E timpul să mergem, haide tinere, spuse în şoaptă părintele Nicodim.

Peste numai cinci minute se aflau deja pe drumul ce urca sus la schit. Urcau pe nişte cărări şerpuitoare ce treceau prin mijlocul unor bătrâne păduri de fagi. Priveliştea era înălţătoare, arborii, iarba, stâncile, toate erau parcă decupate dintr-un tărâm de vis. În clipa imediat următoare un val de linişte îi cuprinse întreaga fiinţă. După aproape o oră şi jumătate de mers prin pădure, cei doi au ajuns în fine în apropierea schitului ce se afla într-o minunată poiană…

- De aici înainte te descurci şi singur, eu unul nu merg mai departe deoarece aşa e înţelegerea dintre mine şi fratele Stelian.

Vezi că în partea dreaptă a schitului e o mică bisericuţă în care se roagă uneori pustnicii, în micile lor momente când coboară din munţi, iar în stânga se află o clădire ce adăposteşte trei chilii, una dintre ele este cea a fratelui Stelian, celelalte două fiind libere momentan deoarece ele îşi aşteaptă încă posibilii vizitatori sau oaspeţi. Acestea fiind zise nu-ţi doresc

altceva decât mult succes şi Dumnezeu să te aibă în paza lui !.

- Rămâi cu bine părinte, şi toate cele bune, răspunse Raul bucuros că avea să rămână singur la întâlnirea cu Stelian.

Nu mai avea răbdare, era parcă cuprins de friguri, totul se-nvârtea în jurul său şi i se părea că visează cel mai frumos vis din câte-i fusese dat să aibă.

Raul urcă grăbit pe cărarea ce avea să-l aducă direct la schit, ajunse în dreptul bisericuţei apoi se opri pentru o clipă să-şi tragă sufletul, după care se îndreptă în stânga schitului acolo unde aflase că erau orânduite chiliile. Ajuns la prima dintre ele, bătu la uşă cu putere neputând să-şi ascundă emoţia. Spre marea lui surprindere nu primi nici un răspuns, aşa că încercă să apese mânerul uşii şi o deschise. Înăuntru însă nu se afla nimeni, aşa că închise uşa la loc iar acum cobora repede scările ce duceau jos la magazia pe care fratele Stelian o folosea drept atelier de pictură. Aici uşa era larg deschisă iar înăuntru zări silueta unui om ce stătea în picioare în faţa unei pânze, pe care el nu reuşea să desluşească decât nişte umbre fugare, deoarece poziţia în care se afla în acel moment nu era propice unei vederi cât de cât mulţumitoare.

Partea a doua :

Iată că sosise şi clipa mult aşteptată a întâlnirii cu profesorul Timofte, cu omul ale cărui opere îl fascinaseră într-atât încât îl considera pe acesta drept un zeu, un fel de demiurg, creator al unei lumi mirifice dar în acelaşi timp plină de grozăvii strigătoare la cer; al unui univers magic şi palpitant în care binele şi răul îşi dădeau mâna pentru ca împreună să alcătuiască tot acest mister divin pe care-l numim cu atâta simplitate ca fiind omul-singura fiinţă din univers capabilă de cunoaşterea de sine şi de asemenea de autoperfecţionare conştientă.

Preţ de o clipă, uitase motivul pentru care făcuse această lungă călătorie pentru al întâlni pe acest ciudat profesor, ce aştepta de fapt de la el nu ştia cu precizie. În acest moment se întreba dacă existase cu-adevărat vreun motiv întemeiat, sau dacă nu a fost decât un simplu dar misterios imbold al sufletului său atât de zbuciumat în toată această căutare de sine. Pe moment uită de toate aceste gânduri, şi începu să-l studieze pe omul din faţa sa, care era într-atât de absorbit de lucrarea lui încât nici nu-l observă pe Raul.

Era un bărbat înalt şi robust, îmbrăcat într-o tunică neagră din pânză prinsă de corp cu o frânghie strânsă în jurul taliei. Nu părea a fi bătrân, şi un om neavizat nu i-ar fi dat mai mult de cincizeci de ani după înfăţişarea pe care o avea. Părul său castaniu era lăsat să curgă până pe umerii săi laţi şi puternici, barba lungă şi stufoasă îi atârna până pe piept iar ochii de un verde azuriu păreau a cuprinde în ei o adâncă chemare; în acelaşi timp însă, în ochi i se

putea ghici şi un sentiment de blândeţe, imperceptibilă la prima vedere, dar cu cât îi studiai mai atent cu atât mai mult îţi dădeai seama de acest fapt. Întreaga figură a bătrânului profesor părea a fi un monument închinat lui Dumnezeu, închinat înţelepciunii şi bunătăţii; totul la el părea a fi cuprins de un calm neobişnuit, iar simpla lui prezenţă îţi oferea senzaţia unei stări atemporale şi în acelaşi timp inimaginabilă în mod obişnuit. Dintr-odată, chipul acesta atât de blând şi sfios tresări în momentul în care ochii săi enigmatici îi întâlniseră pe cei ai tânărului Raul.

Cu toate acestea, pe chipul bătrânului pustnic nu se afla întipărită o expresie de mirare ci doar o uşoară undă ironică se întrezărea în ochii săi luminoşi ca doi luceferi. Stelian a fost cel care a rupt tăcerea, printr-un salut voios şi amabil în acelaşi timp:

- Bună dimineaţa, tinere prieten.

- Bună dimineaţa părinte, iertaţi-mi lipsa de politeţe dar eram atât de absorbit de gânduri încât pur şi simplu am uitat cu totul de mine şi de locul în care mă aflu.

- Nu-i nimic prietene, te rog însă ceva, nu-mi mai spune părinte pentru că nu am această calitate.

- Am înţeles frate Stelian, de fapt eu …

Nici nu răspunse bine că se şi văzu întrerupt de o nouă intervenţie a fratelui Stelian, care se pare că era într-una din zilele sale bune deoarece era mai vorbăreţ decât de obicei.

- Dacă ai venit pentru vreo învăţătură specială, pot să-ţi spun că ai bătut drumul degeaba, nu pentru că nu vreau să te învăţ dar din păcate nu posed o astfel de învăţătură, şi prin urmare trebuie să te dezamăgesc în această privinţă. Mulţi tineri asemeni

ţie, vin la mine şi-mi cer să-i conduc spre tărâmul înţelepciunii, să le arăt Adevărul în toată lumina sa şi alte astfel de taine, pe care au aflat din nu ştiu ce zvonuri răutăcioase că eu le-aş deţine. Degeaba le spun că nu cunosc drumul spre înţelepciune şi că Adevărul chiar de l-aş cunoaşte nu mi-ar folosi la nimic; ei nu înţeleg că Adevărul nu se învaţă ci se dobândeşte prin luptă şi jertfă, prin aspre suferinţi şi căutare de sine, ba mai mult, se prea poate ca adevărul cel mai de preţ al unuia să fie pentru un altul un lucru complet lipsit de valoare. Fiecare trebuie să-şi caute şi să-şi descopere sieşi propriul adevăr. Aşa că tinere, singurul lucru pe care pot să ţi-l spun este să cauţi să te cunoşti pe tine însuţi, numai în tine însuţi poţi să găseşti Adevărul şi toate celelalte principii cu-adevărat necesare unei vieţi pătrunse de acea lumină tainică şi divină a înţelepciunii. Singur deci, poţi să-ţi fi călăuză, ia doar aminte la vorbele pline de tâlc rostite de acel mare înţelept al antichităţii, şi anume, ”Cunoaşte-te pe tine însuţi şi vei cunoaşte zeii şi nemurirea”. Se spune că Socrate, acesta e numele celebrului filosof, a găsit aceste cuvinte săpate pe frontispiciul oracolului de la Delphi, oricum ar fi fost să şti că viaţa şi moartea lui Socrate au demonstrat că acesta şi-a însuşit cât se poate de bine această maximă.

Se opri pentru un scurt moment, iar acum aştepta să vadă reacţia tânărului său interlocutor.

- Nu am venit pentru o învăţătură anume, am venit pentru că de multă vreme îmi doream să vă cunosc şi acum am găsit prilejul să o fac, e adevărat într-un moment destul de nefericit din viaţa mea. Dar poate tocmai de aceea va fi cu mult mai interesant. Pot spune că vă cunosc foarte bine scrierile şi că le-am

apreciat în mod deosebit, chiar dacă nu împărtăşesc întru totul ideile domniei voastre. Am dorit să vă pot cunoaşte personal domnule profesor, şi să putem discuta împreună despre tot ceea ce mi se pare mie a fi mai important, în aceste clipe în care simt cu precizie că viaţa mea se află într-un moment de cotitură. Oh ! Dar iar am uitat, scuzaţi-mă dar sunt tare emoţionat, daţi-mi voie să mă prezint : Raul Teodoru, student la filosofie în ultimul an.

- Fostul profesor de istoria religiilor actualmente lupul singuratic Radu Timofte, se auzi promt răspunsul, după care amândoi interlocutorii izbucniră într-un accent de râs copilăresc.

- Mă bucur că după atâta amar de vreme se mai interesează şi de persoana mea cineva, continuă Stelian, după care adăugă, ţin însă să-ţi atrag atenţia că omul pe care-l ai acum în faţa ta nu prea mai are multe în comun cu cel care a scris lucrările ştiinţifice de odinioară. Dar povesteşte-mi şi despre tine câte ceva, că după cum văd eu nu te afli, aşa cum dealtfel singur ai recunoscut-o, într-o formă prea bună. Ce necazuri ai şi ce te frământă fiule ?.

Astfel că Raul a început să-i povestească profesorului-sihastru întreaga istorie a vieţii sale zbuciumate, pe care noi o cunoaştem destul de bine aşa că nu vom mai insista asupra acestui fapt.

O singură problemă mai trebuie clarificată, şi anume, tot ceea ce s-a petrecut mai departe între tânărul nostru student şi încercatul profesor, va fi istorisit din propriul jurnal al lui Raul; pe care acesta, cu deosebită amabilitate şi bunăvoinţă mi la încredinţat mie spre păstrare şi pentru o eventuală publicare. Raul considera că jurnalul poate fi un preţios document pentru vremurile ce vor veni, dacă

avea motive să-l considere astfel, voi lăsa la aprecierea domniilor voastre.

JURNALUL UNUI SUPRAOM

22 octombrie …

Iată-mă în sfârşit în faţa omului pe care-l preţuiesc atât de mult. Ah ! Cât de mult am aşteptat clipa aceasta, de câte ori mi-am imaginat întâlnirea cu el, întâlnirea cu misterul, cu sacrul; căci fără îndoială, în închipuirea mea mi-l zugrăvisem pe acest ciudat profesor învăluit într-o aură de mister, credeam că-n inima lui zăceau ascunse taine adânci şi nebănuite, iar momentul întâlnirii cu el mi-l imaginam asemănător acelor clipe de extaz divin pe care le aveau alchimiştii în momentul descoperirii Pietrei Filosofale. Şi-ntradevăr nu m-am înşelat. Cât de modest şi de calm era, şi cu toate că mă avertizase că nu deţine nici o învăţătură specială ori vreun adevăr suprem, cu toate acestea nu-l credeam.

Chipul său luminos radia atâta blândeţe şi bunătate încât îmi aducea aminte de sfinţii din vechime, şi cu greu puteam crede că un astfel de chip, ce atingea prin însăşi măiestria cu care fusese creat, sublimul, să nu deţină o adâncă taină sădită-n cugetul său de nimeni alta decât chiar Fiinţa Supremă.

De parcă însuşi Dumnezeu, prin harul său demiurgic, îi imprimase acestui chip ceva din măreţia şi strălucirea sa divină.

După numai cinci minute, discutam liberi şi nestingheriţi de parcă ne cunoşteam de când lumea, de parcă doi vechi prieteni se reîntâlniseră după o lungă perioadă de timp, timp în care fiecare dintre ei nu făcuseră altceva decât să se pregătească temeinic pentru ziua cea mare, ziua regăsirii. Mă simţeam atras ca de-un resort invizibil, ceva de necunoscut din adâncul fiinţei mele mă făcea să mă destăinui omului din faţa mea, ba până la urmă am ajuns să-i împărtăşesc lui Stelian toate necazurile şi frământările mele interioare. Tot timpul cât i-am istorisit întregul şir de evenimente petrecute în ultimul timp în viaţa mea, evenimente care m-au condus la hotărârea de-al întâlni, el nu a făcut altceva decât a ascultat tăcut povestirea mea; şi după o lungă pauză, în care probabil a meditat îndelung la ceea ce auzise, a luat cuvântul şi mi-a zis :

- Află tinere, că noi doi suferim de aceeaşi enigmatică boală, şi poate nu întâmplător destinul a făcut în aşa fel încât să ne întâlnim acum şi aici. Maladia asta despre care-ţi vorbesc m-a lovit şi pe mine încă din tinereţe, când eram de vârsta dumitale, şi ţin să-ţi spun că nici acum la bătrâneţe nu mă slăbeşte deloc.

- Nu prea înţeleg ce vrei să spui frate Stelian, te rog să-mi explici …

- Iartă-mă Raul, dar aşa m-am obişnuit să vorbesc, în parabole. Nici nu-i de mirare, deoarece vreme de douăzeci de ani n-am prea vorbit cu oamenii, aşa că dintr-odată am avut surpriza să observ că vorbesc altfel decât înainte.

Cu timpul ai să te obişnuieşti şi tu cu această ciudăţenie. Între timp, cu permisiunea ta stimate coleg, aş dori să ne mutăm din acest loc nu prea

încăpător şi să mergem sus în chilia mea, unde vom putea continua nestingheriţi discuţia despre acea misterioasă boală care ne-a cuprins amândurora sufletele.

Am aprobat tot ceea ce-mi spusese Stelian printr-o uşoară înclinare a capului, după care am părăsit atelierul în care picta inimosul profesor-sihastru, urcând sus în chilia sa care se dovedi mult mai primitoare. Tot Stelian era acela care avea să spargă mai întâi tăcerea. Ceea ce avea să-mi spună mă tulburase însă profund, era ca un nou şoc; aveam să aflu abia mai târziu că fără aceste impulsuri şocante, şi când spun asta mă gândesc la pierderea mamei şi-a iubitei, nu aş fi reuşit să mă trezesc cu-adevărat la viaţă, aş fi continuat să bâjbâi prin întunerec.

- Şi-acum tinere, trebuie să-ţi mărturisesc un lucru deosebit de important, şi anume, faptul că încă din prima clipă când te-am zărit, din primul moment când ai apărut la mine în atelier, am simţit că noi doi suntem oarecum legaţi şi că destinele noastre se intersectează într-un mod care ar putea fi considerat ciudat de către unii, dealtfel şi pentru mine a fost o surpriză. Am simţit palpitând în inima ta acea tainică chemare spre necunoscut, acel dor nestins al sufletului tău nobil în încercarea sa temerară de a se unii cu divinitatea, într-un cuvânt, am ştiut că şi tu la fel ca mine te afli în căutarea Absolutului.

Am vorbit despre această chemare ca fiind asemeni unei enigmatici maladii a spiritului şi nu cred c-am greşit afirmând acest lucru despre tot acest zbucium lăuntric, despre toată această frământare a spiritului aflat într-o febrilă şi permanentă căutare de sine, şi care nu este altceva decât acea nelinişte creatoare a omului aflat în căutarea Supremului

Adevăr. Ţie însă îţi pun aceeaşi întrebare ca şi aceea pe care Ponţiu Pilat a pus-o lui Iisus în urmă cu două milenii …

- Cunosc întrebarea dar nu şi răspunsul, iar în loc de răspuns mi-aş permite să vă întreb la rândul meu, de ce credeţi că Iisus a răspuns prin tăcere procuratorului roman ?.

- Hm, deşteaptă întrebare Raul, la asta chiar că nu m-am gândit. Ştiu eu, poate că nici Iisus nu ştia ce să răspundă, zise Stelian cu un glas în care se simţea o uşoară undă de ironie. În timp ce spunea asta, am observat un zâmbet aproape imperceptibil aşternut pe obrazul brăzdat de cute al bătrânului sihastru, la fel ca întâiul fulg de nea ce se aşterne agale iarna peste crengile desfrunzite ale copacilor. Am privit adânc în ochii săi luminoşi şi într-o străfulgerare de moment am simţit din licărul lor misterios, că de fapt profesorul ştia răspunsul numai că dorea să-l audă rostit de mine. Totul nu era decât un simplu şi naiv joc copilăros, şi m-am mirat foarte, să aflu la el o atare dispoziţie sufletească care mai degrabă s-ar fi potrivit unui adolescent şi nicidecum unui ins aflat la vârsta lui. Aşa că m-am hotărât să intru şi eu în joc şi…

- Eu aş fi răspuns asemeni lui Seneca, şi anume, ”trebuie să mori pentru a putea cunoaşte adevărul ”.

- Dacă pentru a cunoaşte adevărul trebuie să mori atunci la ce-ar mai fi bună viaţa ? Eu unul, nu cred că acesta este răspunsul corect, spuse Stelian, după care continuă : Numai viaţa, viaţa trăită cu o intensitate maximă în fiecare clipă a ei, în fiece moment, ne poate conduce spre Supremul Adevăr. Numai trăind, numai experimentând pe propria persoană tot ceea ce înseamnă viaţă, tot ceea ce

înseamnă lupta cu propriul destin, numai aşa a reuşit Iisus să devină ceea ce este cu-adevărat – un creator de noi valori, un deschizător spre noi idealuri. Şi toţi marii creatori nu sunt la drept vorbind altceva decât mici dumnezei, toţi aceşti idealişti nu fac decât să repete creaţia originară.

Desigur, la fel ca la Iisus, a fost nevoie de sacrificiu, dar asta nu face decât să-mi întărească convingerea că lumea dăinuie prin sacrificiu.

Creaţie şi sacrificiu, iată cele două mari taine dezvăluite nouă de către bunul învăţător. Ca să revenim la problema noastră, trebuie să-ţi spun că Iisus nu putea să răspundă întrebării lui Pilat decât prin tăcere deoarece, singure, patimile şi moartea sa pe cruce au putut da un răspuns acceptabil enigmaticei întrebări. Şi mai mult decât atât, Învierea Mântuitorului a fost cel mai bun răspuns. Aşadar, naşterea omului nou, cel de două ori născut cum spun evangheliile, cel reînviat prin jertfa lui Iisus şi triumfător asupra păcatului şi-a morţii, aceasta este chezăşia pentru noi a existenţei unui răspuns sigur la greaua întrebare " Ce este adevărul ?". Să nu uităm cuvintele Mântuitorului : " Eu sunt Adevărul, Calea şi Viaţa ", ceea ce în opinia mea vrea să semnifice în fapt că Dumnezeu este Supremul Adevăr; aşadar în umila noastră existenţă pe-acest pământ, nu trebuie să ne preocupe decât un singur lucru Permanenta căutare a Absolutului.

În căutarea Absolutului nu poţi pleca decât singur căci odată ajuns aici, la graniţa dintre finit şi infinit, la limita dintre viaţă şi moarte, experienţa altora nu-ţi va fi de mare folos, asta până când nu vei experimenta tu însuţi adevărurile relevate altora prin trudă şi jertfă. Fiecare dintre noi trebuie să-şi ducă

crucea, fiecare dintre noi, mai devreme sau mai târziu, va trebui să parcurgă propria lui Golgotă.

Un adevărat maestru spiritual nu poate decât să te îndrume, restul trebuie să vină din adâncul fiinţei tale, singur să-ţi găseşti calea ce te va conduce la eliberare, la triumful final al binelui asupra răului. Şi mai ţine cont de următorul aspect, şi anume, pentru fiecare om există o asemenea cale, proprie numai lui; astfel încât, deşi căile pot diferi foarte mult între ele, cu toate acestea punctul de întâlnire al diferitelor căi spirituale va fi întotdeauna acelaşi – Dumnezeu.

- Teoria dvs. este într-adevăr extrem de ispititoare, pot spune că m-a cucerit aproape pe deplin, cu toate acestea mai rămâne ceva de lămurit, cel puţin aşa mi se pare mie, şi anume, dacă Iisus Hristos este în concepţia dvs. filosofică mântuitor sau nu ?. Ori poate nu este decât un învăţător, un creator de noi valori, cum spui dumneata.

- Poate că răspunsul meu o să te mire puţin, dar dacă spui că mi-ai citit lucrările din tinereţe nu ar trebui să te minunezi dacă-ţi voi spune că nu cred despre Iisus că este mântuitor, cel puţin nu în sensul pe care l-a dat biserica. Să fie clar, omul îşi este sieşi propriul mântuitor.

Nimeni nu poate alege în locul lui, el este liber să aleagă între bine şi rău, între păcat şi virtute, aşa încât doar el singur poate să-şi hotărască căderea sau înălţarea.

Acesta este Supremul Adevăr !. Omule, soarta este în mâinile tale !. Nimeni şi nimic nu poate să te abată din drumul tău spre Cer ori tainicul Abis.

De aceea îţi spun ţie, ca această deviză să-ţi lumineze de-a pururi calea, şi anume – Fii tu însuţi !.

În aceasta constă măreţia Omului, şi poate tocmai de aceea omul este fiinţa cea mai singură din univers. Şi totuşi, ce sublim sună aceste două cuvinte : Singurătate şi Destin.

Toată această solitară căutare a omului, toată această fantastică sete de cunoaştere, nu vine decât din conştiinţa măreţiei propriului destin, nu vine decât din voinţa de-a trăi veşnicia din lăuntrul său.

- Nu credeţi că omul, prin această teză admirabil realizată de domnia voastră, poate cădea în păcatul mândriei şi-al slavei deşarte ? ; sau că tot ceea ce spuneţi dvs. poate deveni pentru om o dulce ispită, în care însă totul să nu fie decât o deşartă şi iluzorică autopreamărire a omului ?.

Nu credeţi că omul despre care vorbiţi atât de frumos, că acest prototip de Supraom, ca să-i spun aşa, construit de dvs. cu atâta măiestrie artistică şi cu atâta pasiune, de fapt se identifică cu Supraomul creat de geniul lui Nietzsche ?; ba mai mult, acesta se aseamănă izbitor cu acele personaje dostoievskiene caracterizate în principal prin deviza " totul este permis " sau " dacă Dumnezeu nu există, atunci eu sunt dumnezeu " ?.

- Cred că m-ai înţeles greşit Raul, aşa că mă simt nevoit a-ţi explica cum stau de fapt lucrurile.

În primul rând, Supraomul invocat de Nietzsche i-a naştere printr-o crimă săvârşită de omul doritor să ia locul creatorului său, ceea ce mi se pare a fi absurd, este evident că nu poţi ucide nemurirea, omul poate doar năzui să suprime imaginea divinităţii.

În filosofia lui Nietzsche, Omul este pus în antiteză cu divinitatea, ceea ce este profund greşit; odată cu proclamarea triumfătoare a morţii lui Dumnezeu, ia naştere Supraomul, care prin odioasa crimă

înfăptuită în numele unui umanism prost înţeles, speră să obţină un transfer de energie cosmică transfiguratoare.

Toată energia Supraomului nietzscheean este în fapt o falsă energie, o iluzie care nu poate ţine locul adevăratei Energii Creatoare; de asemenea putem spune că toată seva Supraomul şi-o extrage dintr-un sol în care se află îngropat însuşi Dumnezeu, de fapt avem de-a face cu o încercare de substituire, cu o monstruoasă metamorfoză.

Astfel că pentru Nietzsche şi Supraomul creat de el, Dumnezeu a murit, iar omul este cel chemat să umple golul creat de dispariţia acestuia. Nietzche credea că odată cu uciderea lui Dumnezeu, mai bine zis odată cu substituirea Supraomului, acesta va putea moşteni toată puterea şi energia divinităţii, bineînţeles că această dorinţă iluzorică nu se împlineşte, şi nici nu va putea prinde vreodată contur indiferent de strădania cu care-şi va hrăni omul îngâmfat, poftele de putere şi preamărire.

În cazul personajelor dostoievskiene numite de tine, lucrurile stau aproximativ la fel, cu deosebirea că dacă pentru Nietzsche, Dumnezeu a existat, a avut o existenţă concretă dar cu timpul rolul său s-a încheiat misiunea sa fiind preluată de către Supraomul aflat în postura de gropar al divinităţii, pentru aceste personaje damnate (posedate), Dumnezeu nu a existat niciodată şi nici nu va exista vreodată; pentru ele totul nu este decât o invenţie a religiilor şi prin urmare omul este singurul în măsură să judece totul, astfel că deviza lor favorită se constituie sub forma "totul este permis".

Înainte de a mai stărui asupra acestor probleme vreau să te mai întreb ceva, şi anume, care crezi tu că este diferenţa dintre un om amoral şi unul imoral ?.

- Cred că un om amoral este acela care nu are nici o morală, sau mai corect spus, este persoana care nu acceptă nici o morală impusă din exterior şi care-şi creează propria sa morală, care-şi respectă propriile legi, într-un cuvânt el îşi trasează singur limitele.

În ce priveşte omul imoral, acesta e tipul de om care una spune alta face, este cel care afirmă cu tărie că el este moral în tot ceea ce face şi propovăduieşte ori de câte ori are ocazia toate acele lucruri considerate în societate ca fiind drept morale; în acelaşi timp însă, el este primul care calcă în picioare toate preceptele morale când este vorba să le pună el însuşi în practică.

E adevărat că în societate acest al doilea tip uman este mai des întâlnit decât primul. În general societatea se mândreşte cu astfel de inşi sfătoşi care sunt mieroşi la vorbă şi prefăcuţi, ba mai mult, se pare că societatea din timpurile noastre are o şi mai mare nevoie de astfel de oameni decât societăţile de odinioară; se simte chiar o nevoie acută de astfel de măscărici, astăzi mai mult ca oricând sunt la mare preţ toţi acei farisei pentru care doar vorbele contează, nu şi faptele.

- Aşadar, eşti de-acord cu mine că un om amoral este superior unui om imoral, că este oricând de preferat un om care-şi impune propriile legi dar care se supune cu stricteţe acestora; unuia care practic nu se supune nici unei legi, fie ea exterioară, impusă de normele sociale şi morale existente, fie ea interioară, impusă fiind de propriul crez. Primul îşi este sieşi propriul stăpân, celălalt e doar un simplu bufon, un

avorton, o stârpitură de om, o marionetă ghidată doar de propriul interes şi de propria-i spaimă. Al doilea trişează întotdeauna pe când primul joacă mereu corect, indiferent de situaţie şi de consecinţele avute de pe urma alegerii făcute.

- Aici cred că aveţi perfectă dreptate, cu toate acestea nu cred c-am lămurit în vreun fel problema noastră. Problema mi se pare a fi următoarea : poate cu-adevărat omul să-şi fie propriul stăpân, astfel încât să renunţe la serviciile unui Dumnezeu care este, sau ar trebui să fie, atotputernic şi atoateştiutor ? , sau crezul omului modern ar trebui să coincidă cu cel din vechime, adică să fie asemănător acelui " Nihil sine Deo " ?.

- Înainte de a-ţi răspunde, vreau să zăbovim puţin asupra ideii de Supraom, ştiind că acest concept mi-a fost drag încă din tinereţe, poate-ţi aminteşti de poemul "Cântecul Supraomului " şi de eseul " Renaşterea lui Zarathustra ".

Nietzsche a încercat să acorde o deplină libertate omului, până într-atât încât a ajuns să se debaraseze complet de ideea unui Dumnezeu atotputernic, astfel că Supraomul creat de el îşi este sieşi propriul dumnezeu.

Toate acestea s-au întâmplat datorită faptului că Nietzsche, făcea parte din acea categorie specială de oameni pe care cu puţin înainte, amândoi, am căzut de-acord să-i numim amorali. Nietzsche nu a putut accepta nici un moment ca fiind valabile vreuna dintre doctrinele morale existente; şi asta deoarece, nu accepta nimic din ceea ce ar fi putut să aducă o cât de mică atingere libertăţii propriei sale persoane, nimic din tot ceea ce-ar fi putut să vină din exterior, nimic impus din afară.

Această exacerbare a propriului său eu lăuntric în defavoarea şi în detrimentul divinităţii, adică anihilarea lui Dumnezeu din sufletul omului, nu a putut să conducă decât la uscăciunea fiinţei umane şi în cele din urmă la binecunoscuta întunecare a minţii marelui filosof. Odată cu asasinarea lui Dumnezeu omul şi-a semnat singur sentinţa, s-a autocondamnat la pieire, pentru că în nebunia sa demonică a încercat să ucidă însăşi spiritul.

Acesta este Supraomul lui Nietzsche – omul pentru care propria voinţă devine lege şi cale, omul care liber fiind îşi creează propriul destin măreţ. Mulţi s-au întrebat, şi pe bună dreptate, dacă temerara încercare a marelui filosof a reuşit sau nu, dacă nu cumva încercarea de-l înălţa pe om undeva dincolo de limitele sale să-l fi condus pe acesta spre hăul nefiinţei, aruncându-l definitiv în abisul fără de speranţă al neantului.

Parafrazându-l pe Nietzsche însuşi, eu aş răspunde în felul următor : nimeni nu poate să-l judece pe Supraom, el e singurul în măsură să-şi judece faptele deoarece îşi este sieşi supremul judecător. Şi mai intervine o problemă, gândirea lui Nietzsche nu este defel simplistă, aşa cum s-ar părea la prima vedere, ci cu mult mai complexă. Poate tocmai din această cauză filosofia nietzscheeană şi-a găsit puţini adepţi, ba mai mult, cea mai mare parte dintre cei care s-au hotărât să-l urmeze pe marele gânditor german, nu i-au înţeles cu-adevărat mesajul, lucru dealtfel prevăzut de însuşi marele filosof.

- Ştiu că l-aţi admirat întotdeauna pe Nietzsche pentru curajul de-a crea un posibil om al viitorului, asta se vede şi din modul în care vorbiţi despre persoana sau opera lui.

Pentru mine însă, Dostoievski rămâne marele meu idol, supremul artist. Şi poate de asta nu pot fi de-acord cu părerile dvs., atât cele referitoare la doctrina Supraomului cât şi cele referitoare la personalitatea lui Iisus.

- Într-adevăr, întotdeauna l-am iubit pe Nietzsche, dar nu am ajuns să-l înţeleg pe deplin decât în momentul în care nu am mai fost de-acord cu el, poate părea paradoxal dar ăsta este adevărul gol-goluţ; nu poţi să-l iubeşti pe Nietzsche şi să-l şi înţelegi în acelaşi timp. Cineva spunea cam aşa despre Nietzsche : " îl înţeleg pe Nietzsche, dar nu pot să-i dau dreptate ".

Tocmai mă pregăteam să-l întreb pe Stelian cum crede el că se împacă în filosofia lui Nietzsche, doctrina Supraomului cu mitul eternei reîntoarceri, când s-a făcut auzit dangătul clopotelor de la mica bisericuţă a schitului Lainici; astfel că instinctiv mi-am privit ceasul şi am rămas surprins să observ că era deja ora prânzului. Aşadar, furaţi de mirajul discuţiei noastre nici nu ne-am dat seama cât de repede a trecut timpul – acest veşnic hoinar mereu grăbit în drumul său spre nicăerea.

- Da, e ora amiezii, spuse Stelian cu o voce grăbită, ar fi timpul să mănânci ceva tinere că altfel nu o să mai ai poftă de discuţii filosofice, nu se face filosofie cu burta goală.

- Într-adevăr, mărturisesc că m-a cuprins foamea, probabil aerul curat de la munte mi-a provocat o teribilă poftă de mâncare. Din nefericire mi-am consumat proviziile, care orişicum erau mai mult decât modeste, un simplu pacheţel …

- Nici o problemă, vezi acolo în dreapta ta se află o mică cămăruţă în care o să poţi găsi nişte pâine, un

borcan cu gem şi ceai. Cred că te descurci şi singur, nu de alta dar eu am să ies puţin la aer, de fapt mă duc prin pădure după nişte vreascuri, o să ne fie de folos la noapte. Apropo, sper că rămâi la noapte aici cu mine, nu ai de gând să pleci aşa de repede de la schit, nu ?.

- Nu, nu mă grăbesc defel cu plecarea, mai ales că abia am început discuţiile, sper să fie şi pe mai departe tot atât de interesante.

- Bine, eu mă duc după lemne, tu stai liniştit şi mănâncă, nu-ţi fă griji în privinţa mea.

În timp ce Stelian era plecat după vreascuri, eu m-am aşezat cuminte la masă şi-am început să mănânc cu poftă o felie de pâine cu gem. Dar mintea mea era absorbită de cu totul alte gânduri decât astâmpărarea foamei ce mă cuprinse pe neaşteptate; era vorba de gândul liniştitor că nu făcusem degeaba o călătorie până-n munţi, şi asta deoarece întâlnisem cu-adevărat un om excepţional, un maestru spiritual autentic chiar dacă el personal nu era de acord cu această pompoasă sintagmă. Eram uimit de felul în care, diferitelor noţiuni ce la prima vedere păreau că se află într-o evidentă contradicţie, Stelian reuşea să le găsească un numitor comun; astfel încât, ceea ce în aparenţă părea diferit, prin măiestria artei sale componistice devenea un tot unitar.

Fără îndoială avea acel nepreţuit har al omului de geniu, care-n desişul multitudinii contrariilor izbutea să găsească o punte de legătură care să unească într-un tot unitar totalitatea acelor noţiuni şi concepte ce se aflau într-o vizibilă contradicţie. Între timp, apăruse şi Stelian cu braţele pline de vreascuri, numai bune pentru foc. Am dat să mă ridic de la masă

cu gândul de-al ajuta, dar el deja-mi făcuse semn să nu mă deranjez.

- Nu-i nevoie Raul, mă descurc încă destul de bine, şi-apoi nu uita că tu eşti oaspetele meu. Vreau să te simţi cât mai comod cu putinţă, chiar dacă condiţiile nu sunt prea prielnice.

- Tocmai am terminat masa, vă mulţumesc pentru amabilitate, acum cu permisiunea dvs. doresc să reluăm firul discuţiilor noastre.

- Desigur, cu atât mai mult că-mi face o deosebită plăcere să stau de vorbă cu tineri ca dumneata. Dealtfel, nu ştiu dacă ţi-a spus părintele Nicodim, dar de la o vreme tot mai mulţi tineri vin la mine cu scopul de-a purta discuţii libere despre câte-n lună şi în stele, mă refer desigur la discuţiile cu caracter filosofic sau religios, cum vrei să le spui.

Asta în afară de cei care vin la mine cu pretenţia de-ai învăţa să devină înţelepţi, de aceştia ţi-am mai vorbit. Află că aceşti zurbagii pleacă dezamăgiţi, fără să înţeleagă ce le spun eu cu privire la înţelepciune.

Tinerii, care la fel ca dumneata, vin pentru ca să discutăm împreună problemele metafizice care le frământă cugetele, precum şi cei pe care-i văd interesaţi de problemele esenţiale ale umanităţii, pe toţi aceştia îi primesc cu dragă inimă. Ei au înţeles că înţelepciunea nu se învaţă ci se dobândeşte prin proprie stăruinţă. Îţi înţeleg tot zbuciumul lăuntric, pricinuit în bună parte de moartea mamei şi părăsirea iubitei, am trecut şi eu prin suferinţe asemănătoare. Ştiu de asemenea, că eşti în căutarea unor răspunsuri clare cu privire la om, Dumnezeu şi lume; ştiu că eşti curios să afli dezlegarea marii enigme a liberului arbitru, că eşti frământat de gânduri privitoare la hazard şi necesitate, fatalitate şi destin, viaţă şi

moarte, precum şi altele asemenea. Mă bucur nespus că aceste temeri metafizice şi-au găsit loc în sufletul tău.

Dacă există un început pe drumul spre înţelepciune, cu siguranţă începutul îl constituie tocmai apariţia acestor nelinişti metafizice, ce-şi află adăpost în cugetul omului doritor de cunoaştere purificatoare.

Nelinişte, îndoială, semne clare ale unui om aflat pe nobila cale a înţelepciunii. Nu aştepta răspunsuri la întrebările tale de la mine, deoarece nici eu nu cunosc îndeajuns pentru a te putea povăţui, află că şi eu trag învăţăminte din toate aceste dialoguri, hai să le zicem socratice, pe care le port cu tinerii mei intelectuali. Cred că cunoşti ce spunea Noica despre o şcoală în care profesorul nu învaţă şi el de la elevi; de fapt ăsta şi este sensul unui dialog, aşa că hai să purcedem împreună la desluşirea misterelor ce stau în faţa noastră şi care atât aşteaptă, să fie dezlegate (descifrate).

- Sunt gata să reluăm discuţia din punctul în care am rămas înainte de masă, aşa că vă repet întrebarea: cum se împacă la Nietzsche doctrina Supraomului cu teoria veşnicei reîntoarceri ?.

- Înainte de a-ţi răspunde la întrebare, vreau să adaug ceva la cele spuse adineaori, şi anume : unii consideră că filosofia este acea ştiinţă supremă capabilă să găsească răspunsuri la orice întrebări.

Eu unul cred că aceste presupuneri sunt false deoarece, consider că un filosof autentic trebuie să posede obligatoriu următoarele două virtuţi : mirarea şi îndoiala.

Cu asta vreau să spun că filosofia este mai degrabă arta de a pune întrebări şi nu o ştiinţă care să dea răspunsuri exacte.

Iar acum să revin la întrebarea ta. Moartea lui Dumnezeu face posibil triumful Supraomului, care nu este altceva decât un efemer triumf al voinţei de putere, în fapt triumful lui Dyonisos asupra lui Apollo, un fel de beţie extatică proprie doar creatorilor, artiştilor, în acest fel Supraomul tinde să fie supremul creator, asemeni marelui arhitect divin al francmasonilor.

Nu trebuie însă să credem că este vorba, deşi la prima vedere aşa se pare, de un triumf al întunericului asupra luminii, ar fi prea simplist să judecăm în felul acesta lucrurile. E mai degrabă o trecere de la o lume la alta, iar în cele din urmă putem spune că este vorba despre o transmutaţie a valorilor, o reconsiderare a lor.

Opera pe care o realizează Supraomul nietzscheean este bazată pe trei piloni principali : voinţa de putere, moartea lui Dumnezeu şi veşnica repetare a Identicului.

Aşa cum spuneam, practic are loc o transmutaţie a valorilor asemeni unei magii alchimice, dealtfel cred că aceasta şi era dorinţa lui Nietzsche, aceea de a crea un prototip al omului perfect, un androgin mefistofelic, iată adevărata faţă a Supraomului nietzscheean. Gravul păcat al Supraomului nietzscheean îl constituie mândria, credinţa sa absurdă şi exacerbată în propriile forţe; Supraomul nietzscheean se crede un creator de noi valori asemeni lui Iisus, un înlocuitor al Dumnezeului cel Viu, un fel de mag creator al unui nou univers, un artist

desăvârşit care-şi creează prin substituire de energii propria sa fiinţă şi propriul său univers.

În cele din urmă Supraomul lui Nietzsche, admirabil întruchipat de Zarathustra, eşuează lamentabil; şi-ntradevăr inegalabilul poem " Aşa grăit-a Zarathustra " ne prezintă în încheierea sa un Zarathustra disperat, batjocorit de mulţime şi renegat de discipolii săi, trădat până şi de animalele sale totemice preferate, vulturul şi şarpele.

Cred că ceea ce-l conduce la pierzanie pe Supraomul nietzscheean nu este altceva decât tocmai ciudatul mit al eternei reîntoarceri, a veşnicei repetări a Identicului. Astfel că ceea ce se dorea a fi unul dintre pilonii de bază în admirabilul edificiu construit cu migală şi pasiune de Nietzsche, devine cu trecerea timpului punctul de prăbuşire al întregului edificiu.

Supraomul şi-a dorit cu o încăpăţânare diabolică să ia locul divinităţii, dar odată ajuns în locul lui Dumnezeu, Supraomul îşi dă seama ca într-o viziune apocaliptică că şi-a asumat o povară mult prea grea pentru puterile sale.

După uciderea lui Dumnezeu, Supraomului îi revine o misiune extrem de dificilă, şi anume, să încerce să aducă la viaţă tot ceea ce sub imperiul divinităţii apărea drept străin şi transcendent. El vrea în fapt, să cunoască tot ceea ce înainte de substituire era ascuns; el doreşte practic să depăşească orice limite, orice bariere, să treacă dincolo de ceea ce Blaga numea atât de frumos " cenzura transcendentă ", într-un cuvânt să devină însuşi Dumnezeu.

Marele defect al Supraomului este acela de-a nu putea trăi decât sub impulsul momentului, al clipei, el nu poate supravieţui decât trăind ancorat într-un veşnic şi monoton prezent; căci ce altceva reprezintă

veşnica repetare a Identicului dacă nu un iluzoriu şi gratuit joc în care preţ de-o clipă Supraomul se transpune în pielea divinităţii. Din păcate pentru el, Supraomul nu rezistă cumplitei încercări ale titanicei clipe şi cade pradă deznădejdii; aşa încât, după această teribilă încleştare el nu găseşte altă soluţie decât pe cea a refugierii în neant.

Aşadar, ceea ce se dorea a fi o măreaţă clipă, eternizată sub chipul victorios al Supraomului, devine în cele din urmă o veşnică şi-apăsătoare clipă a înfrângerii omului, în drumul său necugetat spre aştri. În drumul său spre culmile Everestului spiritual, omul se împleticeşte în propriile urzeli, în propriile vise fantasmagorice; ceea ce s-a vrut a fi un admirabil destin devine un jalnic spectacol în care actorul principal – omul, este împins în pragul nebuniei de această nouă înfrângere în faţa divinului.

Eterna reîntoarcere nu aduce cu sine nimic nou decât o eternă condamnare a omului, ea este cea care prefigurează acel destin fatal al omului de a se pierde în nemărginirea spaţiului stelar, fără a întrezării vreo rază de speranţă care să-i lumineze calea spre Absolut. Din păcate, omul aflat într-o permanentă luptă titanică cu propriul destin, nu poate fi decât singur.

Acestui veşnic pelerin, aflat într-o permanentă căutare de sine, acestui ins solitar aflat la marginea universului, Nietzsche îi închină un veritabil imn, o simfonie nicicând atinsă de vreun alt geniu creator. Şi cu asta, cred c-am reflectat îndeajuns asupra operei nietzscheene, cred c-am reuşit să lămurim pe deplin problema mult controversată a Supraomului nietzscheean. Asta nu înseamnă că am renunţat definitiv la conceptul de Supraom, am vrut doar să

facem puţină lumină într-o dificilă problemă, asupra căreia s-au făcut diferite speculaţii.

- Sunteţi un om deosebit, pur şi simplu m-aţi fermecat de-a binelea, cred că am devenit şi eu un adept al filosofiei tragice nitzscheene. Totuşi, nu ştiu ce să zic, este sau nu omul liber să-şi făurească propriul destin, este sau nu liber să-şi aleagă calea pe care o va urma în scurta sa existenţă terestră ?.

Ori totul nu-i decât o iluzie ce se naşte în el ca urmare a unei supraestimări demonice ?.

- Ce-ar fi să-mi spui părerea ta, Raul, şi abia apoi vom vedea care este punctul meu de vedere, ei ce zici?.

- Eu cred că omul şi-a dorit dintotdeauna cu înverşunare, încă din cele mai vechi timpuri, să-şi depăşească umila condiţie şi să ţintească cât mai departe, cât mai sus; şi mai cred că acest sublim ţel a fost sădit în sufletul său încă de la începuturi, odată cu suflarea dătătoare de viaţă a bunului Demiurg. Problema care se pune în legătură cu destinul omului şi pretinsa sa libertate este următoarea : până unde poate spera omul că-i este permis să ajungă ?.

Nu de alta, dar dorinţa de a transcende condiţia umană s-a constituit în permanenţă pentru om într-o provocare adresată divinităţii, ceea ce l-a condus până la urmă pe om la dorinţa absurdă de-aşi depăşi Creatorul, în fapt tot de aici a pornit şi dorinţa sa de a se substitui lui Dumnezeu.

De aceea, atâta timp cât omul va continua să meargă pe-această cale fantasmagorică, atâta timp cât omul se va încăpăţâna să creadă cu străşnicie în dorinţa lui nebună de-al depăşi pe Creator, omul va eşua lamentabil asemeni Supraomului nietzscheean.

Prin urmare, cred că omul va trebui să aleagă o altă cale în drumul său spre cer, o cale mai bună care să-l conducă acolo unde-i este locul, căci sunt convins că acestei minunate fiinţe create de Dumnezeu i-a fost hărăzit un măreţ destin.

- Se prea poate să ai dreptate Raul, dar cu asta tot n-am rezolvat problema libertăţii omului. Aş fi curios să aflu de la tine, în ce constă măreţul destin al omului hărăzit lui de către bunul Dumnezeu.

Nu cumva asta seamănă a predestinare, şi-atunci cum se împacă cu liberul arbitru al omului ?.

- Sunt de acord cu Nietzsche atunci când prin glasul lui Zarathustra se fac auzite celebrele cuvinte : " Eu vă învăţ ce este Supraomul. Ştiţi voi ce este Supraomul ?. Omul este ceva ce trebuie depăşit; Făcut-aţi voi ceva să-l depăşiţi ? ". Dar de la aceste spuse memorabile şi până la a-l înlocui pe Dumnezeu cu omul, fie el şi Supraom, este o cale lungă.

Omul trebuie să ştie că este singura fiinţă din univers capabilă să înţeleagă Absolutul; aşa încât, misiunea sa este aceea de a-l face cunoscut lumii pe Dumnezeu, sau mai bine zis, de a deschide divinităţii calea spre lume şi de a face posibilă exprimarea infinitului în cele finite.

Omul se situează într-un punct de-o importanţă crucială, el este puntea de legătură între Dumnezeu şi lume. Omul este situat oarecum în centrul universului, la mijlocul distanţei dintre Dumnezeu şi lume (bineînţeles într-o reprezentare alegorică).

Iată de ce pentru om este deosebit de greu să aleagă, de-o parte lumea cu toate cele finite, iar de cealaltă parte dumnezeirea şi infinitul. De cele mai multe ori omul le vrea pe ambele, deşi se pare că acest

lucru nu este posibil, omul e obligat să aleagă deoarece pentru el nu există cale de mijloc.

Aşadar, omul este liber să aleagă, nimeni nu-l constrânge, nimic nu îl obligă să aleagă în vreun fel anume, numai că trebuie să se gândească foarte bine înainte de a face pasul hotărâtor.

Dumnezeu în atotştiinţa sa divină a creat universul în baza unor legi eterne, imuabile, iar aceste legi eterne ale universului nu pot fi încălcate decât cu preţul unor riscuri incomensurabile.

Una dintre aceste legi eterne, pe care eu unul o consider ca fiind cea mai importantă vizavi de condiţia umană, este legea cauzalităţii, sau dacă vreţi să păstrăm tradiţia indiană atât de dragă domniei voastre, legea Karmei.

În concluzie, omul este liber să aleagă, dar tot el va fi cel care va suporta consecinţele alegerii făcute …

- Mă bucur c-ai adus vorba despre India deoarece şti bine c-am iubit misteriosul spirit al Indiei ca nimeni altul.

Pentru spiritul Indiei însă, în universul nostru fizic nu pot exista decât două categorii de oameni : naivii, care-şi consideră propriile lor urzeli de vise drept lucruri reale, şi înţelepţii care înţeleg nimicnicia acestei lumi de vis şi care sătui de aparenţele înşelătoare ale lumii în care trăiesc aleg calea renunţării şi devin asceţi.

Cei dintâi continuă să trăiască cu credinţa că lumea ce se deschide-n faţa lor, dezvăluind privirilor un necontenit şir de miracole şi mistere, este singura lume reală, singura lume posibilă.

Cei din a doua categorie cred tocmai contrariul, pentru ei întreg universul fizic nu e decât un vis, o iluzie, o himeră.

Pentru aceştia din urmă tocmai viaţa terestră nu e decât o crudă amăgire, un nebunatic joc al Mayei, un spectacol efemer şi ridicol; astfel că singurul care contează este spiritul, spirit ce trebuie să se trezească din letargie şi să rupă vălul Mayei, să-i dezlege vraja, încâlcitul ghem urzit de jucăuşa iluzie cosmică.

Într-un cuvânt, eternele dispute ideologice purtate de-a lungul veacurilor între materialişti şi idealişti. Dacă ar fi să mă încred în cele spuse de tine anterior, ar trebui să afirm că primii au ales lumea iar ceilalţi l-au ales pe Dumnezeu, lucru de care eu unul sincer mă îndoiesc.

Cred că problema e mult mai complicată decât pare la prima vedere, şi asta deoarece omul este o fiinţă extrem de complexă şi de imprevizibilă. Cred că poate şi trebuie să existe o a treia cale, calea de mijloc, calea care să-l împace pe om cu lumea şi cu Dumnezeu.

- Ceea ce spui dumneata seamănă însă foarte mult cu calea de mijloc propovăduită de Buddha. Asta să însemne că buddhismul este singura religie din lume care să fi reuşit să-l împace pe om cu Dumnezeu?. Eu mă cam îndoiesc.

- Mă tem că nu m-am făcut înţeles, aşa că o să încerc pe cât posibil să-ţi explic cum stau lucrurile, deşi o să-mi fie puţin cam greu.

Cei mai mulţi dintre filosofi au greşit atunci când au considerat că omul este o fiinţă unitară, dimpotrivă, omul este o fiinţă eminamente dualăă.

Că din cele mai vechi timpuri, omul şi-a dorit cu încăpăţânare să iasă din sine însuşi şi să se reîntoarcă în unitatea originară din care a luat fiinţă, asta este o altă problemă.

Acest mister al dualităţii, ce şi-a găsit sălaş în sufletul omului odată cu crearea sa de către Dumnezeu, a fost interpretat într-un mod cu totul eronat, în aşa fel încât dualitatea a fost transpusă sub o cu totul altă formă, pe un alt plan, care însă nu corespundea realităţii.

Şi când spun asta mă refer la mult discutata dihotomie materie – spirit.

- Aveţi perfectă dreptate, ce mi se pare curios e faptul că s-au format două tabere adverse, una formată din materialiştii care credeau că există un singur principiu care guvernează lumea, o singură substanţă universală – materia; iar cealaltă tabără formată din idealiştii care erau convinşi de faptul că spiritul reprezintă singura realitate ce guvernează universul nostru, materia nefiind în concepţia lor decât o emanaţie grosieră din Spiritul Absolut, unic etern şi imuabil.

- Ceea ce spui Raul e adevărat, dar cu asta, atât unii cât şi ceilalţi în loc să rezolve problemele, le-au complicat şi mai rău.

De fapt nu ai făcut altceva decât să confirmi spusele mele în legătură cu eternele dispute ideologice purtate între materialişti şi idealişti. S-a format astfel în rândul unor filosofi dar şi a unor oameni de ştiinţă, o ciudată opinie, opinie conform căreia materia şi spiritul nu pot fi conciliate, cele două aflându-se într-o permanentă opoziţie. Nimic mai neadevărat.

În schimb, perpetuarea în timp a acestei idei a făcut mult rău umanităţii, aducând cu sine în mod inevitabil aş zice, o depreciere a vieţii, o negare a vieţii noastre cea de toate zilele, şi în cele din urmă la crearea unei false viziuni asupra sensului şi menirii omului în lume.

Cele două tabere au gândit în termeni exclusivişti, aşa că nu-i de mirare că şi tu ai cam făcut acelaşi lucru atunci când ai considerat că omul este oarecum constrâns să aleagă între Dumnezeu şi lume, ceea ce e întru-totul fals.

Materia şi spiritul trebuiesc reconciliate, cele două fac parte dintr-un acelaşi tot unitar originar, dintr-un acelaşi întreg, şi nu reprezintă altceva decât o dublă manifestare a unuia şi aceluiaşi principiu; aşadar, cele două nu trebuie considerate ca fiind ceva separat deoarece, una nu exclude pe cealaltă ci dimpotrivă, ele trebuiesc considerate ca împreună făcând parte din Spiritul Absolut.

De fapt, totul în univers e vibraţie, totul e energie, între materie şi spirit nefiind decât o diferenţă de grad, de vibraţie, sau mai corect spus, de frecvenţă. Geniul lui Einstein a demonstrat că materia este tot o formă de energie, practic materia poate fi transformată în energie şi invers.

Din păcate trebuie să te anunţ că discuţia se va amâna pe mâine deoarece acum e mult prea târziu. Trebuie să te odihneşti, aşa că te las să dormi în linişte, eu merg dincolo în chilia de sus.

Nici nu mi-am dat seama ce repede a trecut timpul, momentan nu-mi era somn, aşa că m-am hotărât să notez pe hârtie tot ceea ce discutasem în această primă zi, astfel a rezultat prezentul jurnal de idei.

23 octombrie …

Am început să scriu jurnalul cu gândul că-mi va fi de folos mai pe urmă, după ce mă voi întoarce în capitală, căci atunci voi avea timp să-l studiez pe îndelete. Cred c-am reprodus destul de exact primele dispute ideologice cu Stelian. După miezul nopţii am reuşit să adorm, cu toate că nu eram prea obosit. Dimineaţa la ora 7 fix m-am trezit cu Stelian în chilie. Mă privea cu ochii săi mari şi luminoşi, şi dintr-odată am simţit un straniu sentiment de iubire, ceva de nedesluşit îmi cuprinse sufletul.

Trec peste toate amănuntele neesenţiale, cum ar fi masa de dimineaţă, scurta şi frumoasa plimbare făcută prin împrejurimile schitului şi altele asemenea. Toate astea consider că nu-şi au locul într-un astfel de jurnal.

Pentru mine nu prezintă importanţă decât discuţiile purtate împreună cu Stelian, pe diferite teme de filosofie, religie, istoria religiilor, simbolistică sau mitologie. Acesta este scopul jurnalului meu, să prezinte toate gândurile, sentimentele şi ideile noastre cu privire la om şi sensul existenţei sale în lume.

Ca de obicei, Stelian a început discuţia :

- Fiecare dintre noi are dreptul la o lume mai bună, mai dreaptă; fiecare dintre noi are dreptul să-şi traseze propriile idealuri, pe care mai devreme sau mai târziu, prin răbdare şi curaj le va atinge.

Splendoarea fiinţei umane a rămas cu toate acestea neexplicată, într-un anume sens pot spune că

omul a fost părăsit, lăsat singur cu îndoielile şi temerile sale; lăsat oarecum scufundat în propriul somn metafizic, căci conştiinţa i-a fost mutilată de încercările nereuşite ale unora de a-i găsi un sens în tot acest tumult infernal al lumii.

Toată viaţa mea am fost cuprins de un cumplit dor de Absolut, probabil acea nostalgie a originilor, vroiam să mă întorc în sânul divinităţii, să mă scufund în oceanul primordial al sămânţei celeste, uitând că de fapt nici o clipă nu pierdusem legătura cu fiinţa de lumină, cu Spiritul etern, numit de cei mai mulţi dintre noi Dumnezeu.

Oare chiar aşa să fie, să fim condamnaţi la o veşnică căutare ?. În fond ne căutăm pe noi înşine, aşa cum El se regăseşte în fiinţa noastră, aşadar întreg universul vuieşte de frământările noastre, este o povară dar şi o binecuvântare, pe care suntem nevoiţi să o purtăm împreună.

Aşadar, neliniştea ce ne cuprinde cugetele este determinată de perpetua căutare a propriei identităţi, în timp ce liniştea sufletească o dobândim abia atunci când devenim conştienţi de faptul că însuşi Dumnezeu participă alături de noi, sau mai corect spus, prin noi, la dansul energetic al devenirii.

- Frământările filozofiei europene nu-şi găsesc loc în India, patria dvs. spirituală, aşa cum reiese limpede din chiar lucrările scrise în timpul vieţii academice. Atunci de unde această goană nebună, şi toată zbaterea lăuntrică de care daţi dovadă ?.

În India, este proclamată identitatea omului cu divinul, prin celebrele formule din Upanishade, însăşi termenul de yoga înseamnă unire, toată problema este ca individul să devină conştient de identitatea atman-brahman.

- Aminteşte-ţi vorbele lui Castaneda “ Doar un luptător poate rezista pe drumul cunoaşterii, căci arta lui constă în a găsi un echilibru între spaima de a fi om şi minunea de a fi om “. Am spus ceva amuzant ?, nu de alta dar văd că zâmbeşti.

- Nu, dar mă gândeam că în acest moment semănăm amândoi cu acele personaje ale lui Eco din romanul “ Pendulul lui Foucault “, care se aflau în căutarea punctului fix din univers, şi comparaţia mi se pare hazlie.

- Ba eu mai degrabă m-aş vedea în pielea lui Guglielmo din Baskerville, iar ţie cred că ţi s-ar potrivi rolul lui Adso din Melck, din romanul “ Numele trandafirului “ al aceluiaşi autor.

Am râs amândoi cu poftă, după care am reluat dialogul, în termeni serioşi de astă dată.

Stelian continuă :

- Raţiunea şi simţirea sunt cele două componente ce corespund naturii duble a fiinţei noastre; raţiunea este elementul prin care oamenii participă la fenomenele generale cosmice, iar simţirea este elementul prin care omul se poate retrage şi adânci în interiorul propriului său eu lăuntric.

Cu alte cuvinte, raţiunea este cea care ne uneşte cu lumea înconjurătoare (natura şi semenii noştri, într-un cuvânt cu cei din afară), iar simţirea este cea care ne readuce în noi înşine. Iată de ce vorbeam de faptul că omul este o fiinţă dublă, şi nu unitară cum au crezut unii; că omul trebuie să cuteze a le uni pe cele două într-o singură aşa numită supraconştiinţă, asta este cu totul altceva.

- Ciudată concepţie Stelian. Cel puţin aşa-mi pare la prima vedere, dar în fine să zicem că ai dreptate.

Asta înseamnă în viziunea mea că omul participă prin intelect, sau mai bine zis prin activităţi intelectuale, la dezvoltarea şi perpetuarea proceselor fizice ce au loc în univers, în timp ce prin sentimente omul participă la fenomenele de ordin spiritual.

Să nu uităm, aşa cum de altfel am mai spus-o, că de-a lungul timpului au existat două tabere adverse; cea a intelectualilor sau a gânditorilor, care puneau mare preţ pe intelect şi cunoaştere, şi cea a adoratorilor mistici care acordau întâietate sentimentului şi iubirii. Cum poate fi soluţionat acest conflict care durează de veacuri ?

- Din păcate aşa se întâmplă de cele mai multe ori, asta deoarece intelectul este un atribut al spiritului iar sentimentul reprezintă un atribut al sufletului.

Şi-ntradevăr, omul este asemeni lui Dumnezeu tocmai prin cele două însuşiri proprii numai fiinţei lui – raţiunea şi simţirea sau altfel spus intelectul şi iubirea. Dar, dacă la Dumnezu cele două însuşiri se află unite, împreună formând un tot unitar perfect, ajungând practic să se confunde una cu cealaltă; la om cele două se găsesc separate una de cealaltă şi de cele mai multe ori acestea se află într-o interminabilă dispută.

Aproape întotdeauna conştiinţa omului se află înjumătăţită, împărţită în două, între suflet şi spirit. În cazul fiinţei divine, unde cele două formează un întreg, este vorba despre o conştiinţă cosmică sau conştiinţă pură; raportat la om ele formează ceea ce îndeobşte este cunoscut sub numele de conştiinţă proprie (personală) sau sinele (eul propriu, atmanul).

Supraomul este cel chemat să rezolve eterna dilemă, deoarece Supraomul nu se va lăsa antrenat în

această dispută iluzorie pentru că ştie un lucru de preţ, şi anume, dacă vrea cu-adevărat să atingă măreţia Creatorului său trebuie să unească în sine însuşi mintea cu inima !.

Vrednic de laudă fii-va atuncea Supraomul, căci el îşi va fi atins menirea. Timpul se va fi oprit în loc pentru o clipă, o clipă ce va conţine însă eternitatea, căci pentru el, nici noapte nici zi nu vor mai fi, nici întunerec, iar ochii săi ca doi luceferi vor lumina prin ei veşnicia.

Aşadar, iată cum îl văd eu pe Supraom, ca fiind omul care a reuşit să transforme dualitatea din lăuntrul său într-o unitate armonioasă. Trebuie făcută însă, o distincţie clară între armonie şi echilibru, căci echilibru înseamnă stingere în timp ce armonia înseamnă creştere.

Starea de echilibru este sinonimă cu stingerea contrariilor, dispariţia lor, armonia înseamnă transcenderea contrariilor, şi nu anihilarea lor, ceea ce reprezintă cu totul altceva.

- În fapt, toate religiile lumii au ca scop ultim reîntoarcerea omului la starea sa originară, întoarcerea la origini, sau mai bine zis întoarcerea în sânul divinităţii, de unde omul s-a rupt iniţial, voit sau nu, asta e o altă problemă. În fond, toată problema e cum să-l împaci pe Heraclit cu Parmenide, Orientul cu Occidentul.

- Eterna dilemă a filosofiei de la Platon încoace a fost aceasta : cum pot coexista împreună, în acelaşi timp, fiinţa nemişcată, veşnic identică sieşi, fiinţa ca fiinţă, şi devenirea.

- Orientul a optat pentru calea eleată, pentru care devenirea este iluzorie, tot ce contează este atingerea stării de iluminat prin dobândirea

cunoaşterii divine a identităţii Atman-Brahman; tot restul nefiind altceva decât plăsmuiri ale iluziei cosmice-Maya. Ţelul suprem al Orientului este eliberarea de fantasma devenirii, de samsara.

Occidentul a optat pentru calea heraclitică, preocupat fiind de curgerea veşnică şi de lupta contrariilor.

- Da, dar întrebarea care este fără echivoc necesară a fi impusă este următoarea : de ce există devenirea şi care este rolul ei ?. Iar singurul răspuns plauzibil ar fi acesta : în absenţa devenirii, fiinţa n-ar putea fi cunoscută, iar pentru ca toate acestea să nu fie rodul iluziei, omul trebuie să fie pe deplin liber.

Şi ca să mă reîntorc la problema liberului arbitru, să spunem că omul nu are de îndeplinit voinţa unei fiinţe ce se găseşte în afara sa, ci propria sa voinţă; el nu realizează vrerile unei alte fiinţe, ci pe ale sale.

Omul este cu siguranţă o fiinţă liberă care poate şi trebuie să aleagă singură calea pe care o va urma.

- Ceea ce înseamnă că în concepţia dvs. viaţa omenească are ţelul şi determinarea pe care i-o dă omul ?.

- Într-adevăr, menirea mea în lume nu este determinată dinainte de către Dumnezeu sau alte reguli şi legi impuse din afară, ci întotdeauna ea este aceea pe care eu însumi mi-o aleg.

Eu nu-mi parcurg viaţa pe un itinerar dinainte stabilit pentru că atunci totul ar fi lipsit de sens, şi am ajunge să-i dăm dreptate lui Camus când afirmă că existenţa omului este absurdă asemeni mitului Sisific. Astfel că la întrebarea care este menirea omului în viaţă eu aş răspunde scurt şi la obiect : aceea pe care şi-o propune el însuşi !.

Aşadar, presupusele piedici puse omului în drumul său spre nemărginire sunt ca şi inexistente, omul singur îşi creează obstacole în destinul său prin lene intelectuală, prin ignoranţă şi necunoaştere.

Numesc Supraom pe omul care a reuşit să înţeleagă că este pe deplin liber, dar care în acelaşi timp este conştient de existenţa unui Dumnezeu, a unui Spirit Universal şi Absolut din a cărui substanţă a fost plămădit atât el cât şi toate câte sunt; pe cel care a înţeles că omul nu trebuie să se găsească într-o permanentă confruntare cu divinitatea, deoarece el însuşi este parte integrantă din Marele Tot Divin. Aşadar, libertatea omului nu trebuie şi nu poate să excludă existenţa lui Dumnezeu, ba dimpotrivă, omul trebuie să conlucreze cu divinitatea pentru ca împreună să contribuie la desăvârşirea supremei opere artistice – Universul.

- Ceea ce am înţeles este că omul îşi creează liber propriul destin, dar dacă vrea să ajungă creator de noi valori, dacă vrea cu adevărat să participe la misterul creaţiei, trebuie să ţină cont de celebra maximă de la care practic a şi început discuţia noastră: "Nihil sine Deo".

- Exact, ai înţeles bine Raul. Undeva, la începutul unui eseu de-al meu spuneam cam aşa:
"Eu nu scriu pentru timpurile acestea, ci pentru cele ce va să vină. Căci eu vă scriu din umbra nefiinţei spre-a vă conduce spre zarea nemuririi. Eu nu scriu pentru omul obişnuit al zilelor noastre, cel robit de mărunţişurile mizerabilei sale vieţi, ci pentru un om cu totul aparte, omul viitorului, omul cunoaşterii depline sau Supraomul."

- Bun, şi cam ce se vrea să fie acest om al cunoaşterii depline ?.

- Câte ceva am vorbit despre el, restul o să-l afli puţin mai târziu, până atunci te anunţ că eşti în noaptea asta invitatul meu sus în munţi unde mi-am construit propria chilie săpată în stâncă. Mai multe amănunte nu-ţi dau acum, dar te asigur că n-o să-ţi pară rău. Şi nu uita că eşti primul care beneficiază de o asemenea favoare. Ei ce zici ?.

- Vă mulţumesc, pentru mine este o mare onoare şi faptul că m-aţi primit aici în chilie, cât despre restul ce să spun, mă bucur enorm, pur şi simplu mă lăsaţi fără cuvinte. Aş îndrăzni să va mai întreb ceva, şi anume, cum poate omul să se ridice la înălţimea aşteptărilor, să-şi împlinească menirea ?.

- Eroul, geniul şi sfântul – iată cele trei arhetipuri prin care omul poate spera să-şi atingă ţinta, prin care omul poate să se ridice la înălţimea Creatorului său !.

Inimile eroului şi sfântului vibrează la unison, ele fiind cuprinse de aceeaşi beţie iluzorică a fericirii veşnice.

În timp ce inima sfântului se mistuie asemeni unui rug aprins de flăcări, rug al cărui nesfârşit foc dogorâtor e aprins de-o singură scânteie ce poarta-n sine sămânţa veşniciei; cea a eroului este asemenea unei răni sângerânde pe-altarul onoarei, rană a cărui sânge purificator poartă în sine o maiestoasă glorie divină.

În ce priveşte geniul, acesta nu poate fi localizat în spaţiu deoarece el este pretutindeni, şi nici în timp deoarece el se afla într-un veşnic prezent.

Cu alte cuvinte, el este acea oglindă magică ce reflectă imaginea spiritului divin. Printr-o artă doar de el ştiută, geniul înlocuieşte divinitatea cu destinul.

Geniul vorbind cu el însuşi: "Căutam pe Dumnezeu, când de fapt mă căutam pe mine însumi".

Aceste două lucruri să le porţi de-a pururi în minte, Raul: sufletul omului poartă în sine ceva din strălucirea stelelor, iar stelele sunt lacrimile lui Dumnezeu; şi atâta timp cât vor exista vise si idealuri de atins omul va fi fiind nemuritor.

- Foarte frumos spus, vă promit că n-am să uit niciodată aceste lucruri.

Acum mi-au venit în minte două întrebări care probabil au să vă mire puţin, şi anume, cum îl vedeţi dvs. pe Dumnezeu şi dacă aţi fi un întemeietor de religie ce le-aţi propovădui credincioşilor ?.

- Da, interesante întrebări. Să începem cu cea de-a doua, care mă face sa zâmbesc, dar cu toate astea o să-ţi răspund.

Dac-aş fi întemeietor de religie aş propovădui o singură credinţă – credinţa în Supraom, iar fraza pe care-aş rosti-o credincioşilor ar fi următoarea: îndoiţi-vă, îndoiţi-vă neîncetat.

De altfel, eu nu mă consider ca făcând parte dintr-o religie anume, şi asta nu pentru că nu aş crede în Dumnezeu, ci pentru faptul că în opinia mea religiile mistifică adevărul, îl denaturează.

La început, adică la origini, fiecare religie în parte cred că a conţinut o parte din adevărul suprem, dar cu timpul mesajul iniţial al fiecărei religii a fost denaturat prin diferitele interpretări ale preoţilor. Până la urmă, religia nu a devenit altceva decât un instrument ingenios, şi în acelaşi timp perfid, de manipulare a conştiinţei oamenilor de către un grup restrâns de indivizi conduşi de un singur interes – acela de a obţine puterea, dominaţia asupra întregii lumi.

Eu unul nu mă încred în nici unul dintre sistemele filosofice existente de-a lungul vremilor, şi asta deoarece, toate sistemele filosofice aşează gândirea între anumite limite, care pentru mine sunt de neacceptat.

Toate filosofiile închegate într-un sistem anume de gândire au dat greş deoarece, ele sunt în aşa fel constituite încât nu permit schimbul de idei între propriul sistem de gândire si celelalte sisteme.

Cu alte cuvinte, gândirea sistematică limitează orizontul ideatic uman, ceea ce constituie o gravă deficienţă a acestor sisteme.

- Cred ca aveţi dreptate deoarece şi eu cred la fel. În opinia mea, adevărata filosofie nu poate fi concepută decât sub forma versurilor sau a aforismelor.

- Ceea ce înseamnă că poemul şi eseul sunt cele două forme prin care un filosof poate atinge cunoaşterea divină.

Cu alte cuvinte, adevărata filosofie este cea care oferă orizonturi nelimitate cunoaşterii umane. Această filosofie ar trebui să fie asemeni unui edificiu aflat într-o permanentă reconstrucţie; edificiu al cărui vârf să se înalţe dincolo de solitudinea azururilor, ducând cu el în imensitatea infinitului cosmic solia temerară a Supraomului.

- Interesant, cred că un asemenea edificiu ar putea foarte bine să semene cu un nou Turn Babel sau o nouă Coloană fără Sfârşit !.

- Am vorbit despre acea componentă duală ce ia naştere în sânul fiinţei umane, despre acea diadă gândire-sentiment şi despre corespondenţa ei cu diada suflet-spirit.

Cu toate acestea nu am pătruns încă în miezul controversatei probleme a dualităţii universale.

Pentru a putea pătrunde în esenţa acestei universale dualităţi avem nevoie de încă ceva, şi anume, de ceea ce chinezii au înţeles că este nevoie pentru a explica întregul mers al lumii şi-al vieţii pe pământ.

Este vorba despre polaritatea ying-yang, sau mai bine spus, polaritatea masculin-feminin.

Tot ce este viu în univers, dar absolut totul, este alcătuit din aceste două componente complementare, masculin-feminin, aflate în diferite proporţii.

Nu le vom găsi nicăeri şi în nici o fiinţă pe cele două componente complementare separate, niciunde nu vom găsi femininul sau masculinul în stare pură; peste tot va fi vorba despre un amestec a celor două, amestec în care ceea ce diferă este doar proporţia în care una dintre ele predomină asupra celeilalte.

Prin feminin, dumnezeirea caută să iasă din sine însăşi şi din contemplarea propriei fiinţe, şi astfel începe creaţia universului şi toată acea febrilă căutare a fiinţei ce are ca scop devenirea şi diversul; pentru ca mai apoi, prin masculin, dumnezeirea să se trezească din acest vis al lui Brahma, şi cunoscându-se pe sine în toată această căutare a diversului şi-a devenirii, să se întoarcă înapoi la fiinţă, în suprema solitudine a Unului.

Cum ar spune Noica, "Setea Unului de a se pierde şi setea Multiplului de-a se readuna".

- Înţeleg că pentru dumneavoastră este valabilă opinia conform căreia Dumnezeu se cunoaşte pe sine tocmai prin intermediul creaţiei sale, şi bănuiesc că omul este pionul principal în tot acest mirific joc al divinităţii.

Aţi vorbit atât despre religie cât şi despre filozofie, aş dori să cunosc opinia dumneavoastră în ceea ce priveşte rolul jucat de cele două în istoria lumii, şi dacă se poate şi relaţiile pe care le-au avut între ele de-a lungul timpului.

- Întrebare nu tocmai uşoară, sper ca şi răspunsul să fie pe măsură. Nu ştiu dacă sunt în măsură să judec rolul pe care religia şi filosofia l-au avut în istoria lumii, cu toate acestea îndrăznesc sa am o opinie tranşantă şi în aceasta delicată problemă.

Oricum, un lucru este clar, aşa cum spunea şi Mircea Eliade omul a avut şi va avea întotdeauna dorinţa de a experimenta Sacrul şi de a-i cunoaşte manifestările.

Această nevoie de a experimenta sacrul a dus la apariţia miturilor, iar mai apoi la apariţia religiilor primitive.

Apariţia gândirii mitice a suscitat însă vii controverse şi aprige dispute, deoarece este foarte greu de explicat cum a putut apărea în mintea omului primitiv această înclinaţie înspre mitologizare, ştiut fiind faptul că orice mit conţine o mare bogăţie de idei, iar pentru conceperea sa este nevoie de un artificiu al gândirii si de-o elevaţie a spiritului greu de bănuit.

Se pare că oamenii din vechime nu erau atât de "primitivi" pe cum îi consideră unii. Dar asta e o altă problemă.

Nevoia de a experimenta sacrul l-a făcut pe om să deifice tot ceea ce credea el că are importanţă în desfăşurarea şi menţinerea vieţii pe pământ.

Bineînţeles, omul a început să deifice natura înconjurătoare, în vechime omul a decretat cerul ca fiind zeul suprem, mai apoi a făcut acelaşi lucru cu

pământul apoi cu luna şi apele iar în cele din urmă soarele. Acestea sunt religiile aşa numite "primitive" sau "naturaliste", în care gândirea mitică a atins apogeul.

Dintotdeauna omul a proslăvit cerul, se pare că divinităţile uraniene sau cereşti sunt cele mai vechi cunoscute, şi asta deoarece omul a făcut legătura între cer şi supranatural încă din cele mai vechi timpuri. Probabil datorită fenomenelor atmosferice ce se dezlănţuiau din ceruri: ploaia necesară menţinerii vieţii, fulgerul înţeles ca o forţă supranaturală şi considerat ca atare drept atribut al zeului suprem, vântul şi multe altele.

Apoi omul "primitiv" a început să se-nchine pământului în semn de preţuire pentru faptul că acesta îl hrănea prin roadele sale; astfel că pământul a luat locul cerului el fiind numit adesea ca Maică primordială a lumii; de asemenea sunt binecunoscute numeroasele mituri ce consideră omul ca fiind născut din pământ.

Un lucru interesant este faptul că încă de pe atunci omul a gândit în termeni dualist complementari; cerul era considerat ca fiind o zeitate de tip masculin în timp ce pământul era considerat de tip feminin, este vorba de "tatăl" ceresc şi "maica" Geea sau glia cu referire la pământ(aşa se explică multitudinea de zeiţe ale fertilităţii.).

Următorul pas omul îl va face alegând soarele drept zeitate supremă(zeitate masculină în contraparte cu luna care era privită ca zeitate feminină), aceasta ca semn de preţuire pentru razele sale binefăcătoare şi dătătoare de viaţă. Soarele ca zeitate supremă reprezintă o concepţie mult

superioară faţă de cele anterioare, aici ajungându-se după o bună bucată de vreme.

În cele din urmă s-a ajuns la o viziune antropomorfă a zeului suprem. Restul cred că-l cunoşti prea bine şi nu mai are rost sa zăbovim asupra unor fapte deja bine ştiute.

- Toate acestea le cunosc prea bine, pe mine m-ar interesa raportul religie-filosofie de-a lungul veacurilor.

- Prea bine fiule, iată cum stau lucrurile în opinia mea. Diferenţele dintre religie şi filosofie au fost date întotdeauna de numărul şi de calitatea adepţilor fiecăreia dintre ele. Ce vreau să spun cu asta ?.

Iată ce vreau să spun: Filosofia a aparţinut întotdeauna unei aşa numite aristocraţii a spiritului, formată dintr-un grup restrâns de adepţi dar care în schimb avea în componenţa ei doar intelectuali de elită.

Religia a aparţinut maselor largi a oamenilor de rând, care nu puteau înţelege decât sub o formă voalată şi adaptată corespunzător cerinţelor lor, adevărurile filosofiei.

Odată cu apariţia religiei creştine vechile raporturi dintre filozofie şi religie au început să se degradeze vizibil. Şi asta deoarece unii au crezut că pot face din filosofie un fel de sclavă a teologiei, că pot îngrădi cunoaşterea prin instituirea unor dogme, că pot înăbuşi dorinţa de adevăr a oamenilor.

Mă refer desigur la preoţi, care în neruşinarea lor au crezut că pot manipula conştiinţa oamenilor, şi care au mers până-ntracolo încât s-au declarat drept reprezentanţii lui Dumnezeu pe pământ şi singurii deţinători ai adevărului.

Dogmatica nu este altceva decât o jignire şi o blasfemie adusă omului şi lui Dumnezeu. Timp de aproape o mie de ani, după victoria definitivă a creştinismului ca religie de stat a imperiului roman, filosofia a trebuit să facă faţă unor atacuri înverşunate venite din partea noii religii oficiale.

Dar cu toate acestea, filosofia a ieşit până la urmă victorioasă în disputele acerbe ce s-au purtat între teologi, ca reprezentanţi ai doctrinei oficiale, şi filosofii care au respins dogmatismul clericilor ce părea să compromită însăşi esenţa acelei componente de bază a spiritului uman care este gândirea.

Deşi la început, victoriile filosofiei în cadrul disputelor purtate pe tărâm ideologic au fost destul de firave, filosofia fiind mai tot timpul tributară teologiei care nu admitea nici o interpretare diferită a revelaţiilor cărţii sacre în afară de dogmatica oficială; totuşi odată cu trecerea timpului, unii dintre teologi şi-au dat seama că nu mai pot face faţă arzătoarelor probleme ce se puneau în legătură cu D-zeu şi lumea, şi au recunoscut necesitatea unei cugetări libere de orice fel de constrângeri sau restricţii religioase.

De la Descartes încoace s-a pus tot mai mult în evidenţă faptul că omul este o fiinţă cugetătoare, şi că "iubirea înţelepciunii", această ştiinţă sacră care de fapt aşa cum spunea Constantin Noica nici măcar nu e o ştiinţă, căci nu şti de unde începe şi unde se termină, a devenit principala sursă de cunoaştere a omului sacralizat.

Primii paşi fuseseră astfel făcuţi, şi asta deoarece noua credinţă s-a văzut obligată să facă din nou apel la raţiune, la intelect-acea punte zidită de Creator între el şi noi-punte de legătură cu ajutorul căreia

omul va ajunge în cele din urmă să-şi îndeplinească destinul.

- Prin asta s-a ajuns de fapt la un alt mod de a privi lucrurile, cred că s-a făcut trecerea de la acel "cred pentru că e absurd" la noul "cred pentru ca să înţeleg", ceea ce semnifică o mare deosebire.

- M-ai completat foarte bine, Raul, văd că te descurci binişor. Pentru a nu fi rău înţeles, trebuie să spun că acele dispute ideologice despre care vorbeam înainte, nu au adus numai prejudicii filosofiei, ci ele au însemnat şi o lărgire a spectrului ideatic precum şi adăugarea unor perspective noi care înainte de apariţia creştinismului nu se întrezăreau.

Această luptă ideologică, dacă putem spune aşa, a reprezentat de fapt piatra de încercare a filosofiei, care prin prisma noilor concepţii aduse de creştinism a cunoscut o oarecare îmbogăţire a patrimoniului intelectual precum şi o amplă lărgire a orizontului ideatic. Cum s-ar zice, tot răul spre bine.

Odată cu epoca renaşterii, se simte tot mai pregnant suflul înnoitor adus de victoria filosofiei asupra teologiei, şi acest nou sentiment va cuprinde aproape toată Europa şi aproape tot largul spectru al ştiinţelor şi-al artelor. Toate marile descoperiri ştiinţifice ce au urmat precum şi marile opere de artă ce aveau să dăinuie peste veacuri, au fost rodul pe care-l aducea cu sine acel spirit de neîmblânzit, propriu doar înţelepciunii filosofice.

Mirarea filosofică si neliniştile metafizice ale unor spirite cu-adevărat divine, au condus omul spre piscurile tot mai înalte ale cunoaşterii şi înţelegerii umane. Acest fenomen continuă şi azi şi va continua atâta timp cât va dăinui în univers această "minune a lumii" care este Omul, atâta timp cât glasul

demiurgului va fi auzit de acest "monstru de neînţeles"; şi chiar dacă vibraţia cuvântului dumnezeiesc se va fi pierdut în imensitatea infinitului cosmic, omul tot va învăţa din tăcerea spaţiului interstelar că este singura fiinţă capabilă să înţeleagă Absolutul.

- Totuşi, adevărul e etern şi imuabil, fiind străin de timpul devenirii. Pentru a ajunge la contemplarea adevărului suprem, sufletul-acest prizonier al trupului-cum bine îl numea Platon, sau dacă vreţi etern prizonier al simţurilor şi al aparenţelor, trebuie să se elibereze de legăturile care-l încătuşează.

Aşadar, moartea trebuie privită drept o izbăvire din chingile suferinţelor terestre, drept o descătuşare a sufletului din sânul materiei şi-al unei lumi înşelătoare şi schimbătoare ?

- Cât de mult te înşeli, Raul, toate ideile tale ce respiră din plin aerul filozofie eleate, erau valabile în Universul clasic, acela infinit prin dimensiunile sale spaţiale dar închis ca sistem, în care devenirea şi noutatea erau excluse; sau dacă se întâmpla să apară asemenea evenimente ele erau puse în cel mai fericit caz pe seama hazardului, sau erau considerate drept rodul imaginaţiei unor minţi bolnave.

Concepţia noastră despre Univers trebuie să sufere modificări majore, importante, Universul trebuie văzut infinit din toate punctele de vedere; nu numai spaţial ci şi componistic creaţionist, adică în sensul că devenirea şi noutatea să fie considerate drept atribute de bază ale evenimentelor şi legilor ce se desfăşoară în interiorul său. Perfecţiunea nu mai trebuie privită într-un mod static, şi-atunci vom înţelege devenirea ca pe un atribut de seamă al Fiinţei Supreme; abia atunci vom putea măcar spera la

împăcarea lui Heraclit cu Parmenide, al Orientului cu Occidentul, al Omului cu Dumnezeu, al sufletului cu spiritul, al materiei şi energiei.

- Cum se face totuşi că având aceste opinii nu tocmai ortodoxe, vă aflaţi la un schit ?.

- În primul rând, vreau să-ţi mărturisesc un lucru: nu fac şi nu am făcut niciodată parte din rândul călugărilor. Tot ceea ce pot să-ţi spun, este că mă aflu în foarte bune relaţii cu stareţul mănăstirii, care mi-a permis să locuiesc la schit fără să dau socoteală nimănui.

De ce şi cum am ajuns aici, nu pot să-ţi explic momentan şi ar fi mai bine să rămână un secret, o taină a mea pe care la momentul potrivit, desigur dacă voi considera că este cazul, am să ţi-o destăinui.

De altfel, cred că e cazul să încheiem aici discuţia noastră, nu de alta dar a început să se întunece şi-ar trebui să ne pregătim de plecare, căci aşa cum ţi-am promis vom merge împreună sus la chilia mea din munţi.

- Desigur, sunt nerăbdător să cunosc locurile dimprejurul schitului aşa cum se prezintă ele în plină noapte, luminate fiind doar de astrul nopţii care nu face altceva decât să amplifice şi mai mult aura de mister a acestei minunate panorame.

- Te rog să cauţi acolo sub măsuţă, vezi că sunt două lumânări care ne vor ajuta în călătoria noastră, nu de alta dar aici în munţi întunericul este destul de pătrunzător chiar şi sub acest clar de lună care şi-a făcut apariţia. Pentru a putea umbla cum trebuie în întuneric, fără să te oboseşti prea tare, e nevoie de ceva exerciţiu până să-ţi obişnuieşti ochii, exerciţiu pe care bănuiesc că nu-l ai.

- Da, aveţi dreptate, probabil vom avea mult de mers, nu-i aşa?.

- A, nu chiar, dar mai bine să nu discutăm despre asta, o sa te dumireşti la faţa locului. Ai găsit lumânările?.

- Da, sper să nu se stingă prea curând, nu de alta dar nu prea mai am gaz la brichetă.

- N-ai nici o grijă. Şi-acum să mergem, n-avem nevoie de altceva, hai tinere !.

- Trebuie să vă mărturisesc că sunt nerăbdător să cunosc locul unde domnia ta meditezi şi te rogi.

- Cândva poate vei avea şi tu un loc al tău, în singurătate, un loc încărcat de energie pozitivă. Să şti că fiecare are nevoie de anumite clipe de singurătate, clipe ale adevărului, în care trebuie să stai de vorbă cu tine însuţi fără ocolişuri, fără să te menajezi.

Eu niciodată nu mă rog, în chilia mea din munţi nu merg să mă rog lui Dumnezeu, ci merg să stau de vorba cu Eul meu interior; bineînţeles că port un dialog şi cu divinitatea, dar nu sub forma unei rugăciuni ci simplu şi curat fără prefăcătorie, încheie Stelian.

De altfel nu am să insist prea mult asupra unor aspecte descriptive, şi asta deoarece aşa cum am mai amintit acest jurnal este conceput după un program bine stabilit, el a fost alcătuit doar pentru a consemna schimbul de idei dintre mine şi Stelian. Aşadar, tot ce pot să spun e că această incursiune în inima munţilor a fost cu-adevărat magnifică.

Întotdeauna mi-au plăcut plimbările nocturne, şi asta pot să spun c-a fost una pe cinste, chiar dacă a durat mai puţin decât mă aşteptam, circa o oră şi jumătate.

Tăcerea nopţii mi s-a părut a fi impunătoare, simţeam o anumită nelinişte dar şi un indescriptibil sentiment de pace, de beatitudine care până la urmă a fost mai puternic în intensitate, în aşa fel încât mi-a cuprins întreaga fiinţă. Simţeam cum întreaga-mi fiinţă era inundată de un ciudat şi de nedescris sentiment de linişte interioară.

Mintea-mi care până atunci mi-era cuprinsă de fel de fel de gânduri care mai de care mai extravagante, era acum complet lipsită de orice gând, practic nu mă mai gândeam la nimic şi totuşi mă simţeam mai fericit şi mai liber ca oricând.

Ce puţin ne trebuie nouă oamenilor pentru a fi fericiţi, numai că nu ştim unde să căutăm acea fericire. Nu trebuie decât să căutăm să ieşim din cuşca vieţii cotidiene pe care singuri ne-am construit-o, nu trebuie decât să ieşim din starea de autoizolare.

Da, e foarte simplu, singurul lucru pe care-l avem de făcut e acela de a ne reîntoarce în sânul ocrotitor al naturii, şi de a-i contempla minunăţiile.

Dar să revin la ale noastre, să-ncerc să nu mai deviez de la subiect.

Odată ajunşi la "groapa tăcerii", ne-am aşezat lângă ea şi-am început să dialogăm din nou despre Dumnezeu, lume şi om, la fel cum o făcusem până atunci, ca şi cum nimic special nu s-ar fi întâmplat, dar asta numai după ce ne-am odihnit aproximativ o jumătate de oră, timp în care am stat practic nemişcaţi, paralizaţi parca de-o forţă magică ce probabil venea din străfundurile gropii.

De altfel nici nu îndrăzneam să spun ceva, mi se părea c-aş fi făcut un gest necugetat dacă aş încerca să curm tăcerea ce părea că ne înconjoară din toate părţile. Primul care a spart tăcerea a fost Stelian.

M-am şi speriat puţin, nu de alta dar vocea lui mi sa părut a fi puţin schimbată, şi aşa cum eram eu în acele momente, complet absorbit de acea teribilă linişte, mi-a părut a fi un tunet ce parcă vine de undeva din depărtări. M-am trezit la realitate ca dintr-un vis ce n-aş fi vrut să se mai termine, l-aş fi dorit să continue la nesfârşit, să nu mă mai trezesc nicicând.

- Cuvântul şi tăcerea, e titlul unui poem pe care de multă vreme vreau să-l scriu dar nu reuşesc să o fac deşi am încercat de nenumărate ori. În momentele de meditaţie vin aici la "groapa tăcerii" şi atunci îmi vin în minte versurile acestui poem, dar imediat ce ajung jos la schit pur şi simplu le uit, tu ce părere ai despre acest ciudat fenomen?.

- Mie mi se pare curios faptul că în preajma gropii sunteţi asaltat de gânduri, asta deoarece eu mă simt într-un fel oarecum opus dumneavoastră, mă aflu într-o stare de linişte interioară cum nu mi-a mai fost dat să fiu niciodată până acum.

De pildă, în momentul când dumneavoastră aţi început să vorbiţi, pur şi simplu m-aţi speriat, parcă m-aş fi trezit brusc dintr-un somn magic în care gândurile m-ar fi părăsit pentru totdeauna, mă aflam într-o stare de exaltare în care nu mă mai gândeam la nimic. Oare greşesc dacă afirm că această stare pe care am resimţit-o mi se pare a fi asemănătoare cu acea stare de suspendare a gândirii, de oprire a modificărilor minţii de care vorbesc yoghinii ?.

Şi dacă am dreptate, atunci cum e posibil aşa ceva ?.

- Nu degeaba am numit acest loc "groapa tăcerii", este un loc special, un loc încărcat cu putere, sau energie, depinde cum vrei să o numeşti, dacă l-ai citit pe Castaneda înţelegi ce vreau să spun.

Peste tot în natură există asemenea locuri speciale, locuri ale puterii, cum le numeşte don Juan-mentorul lui Castaneda; locuri în care divinitatea, pe care eu o văd manifestată sub forma unei energii, îşi face simţită din plin prezenţa. Acesta este un astfel de loc, aşa că nu trebuie să te minunezi.

Liniştea pe care-ai simţit-o se datorează tocmai acestei energii care vine din lăuntrul gropii, dar care nu este altceva decât amprenta lăsată de divinitate în acest loc. Când, cum şi de ce a apărut în acest loc, nu pot să-ţi spun pentru că nimeni nu poate şti.

- L-am citit pe Castaneda şi înţeleg ce vreţi să spuneţi, ceea ce nu înţeleg eu e altceva, de ce s-a manifestat în mod diferit această amprentă energetică, sau mai corect spus, de ce eu am simţit atingerea acestei amprente energetice într-un mod atât de diferit faţă de dumneavoastră ?. Să fim oare atât de diferiţi ?.

- Nu, aici te înşeli, şi eu am simţit întotdeauna acelaşi lucru, diferenţa constă în faptul că în timp ce tu, fără dar şi poate datorită lipsei de experienţă, te-ai lăsat cuprins de acea linişte, acea tăcere indescriptibilă, şi te-ai lăsat purtat până foarte departe încât era să fi aproape definitiv prins în necunoscut; eu nu m-am lăsat condus de acel sentiment de linişte suprafirească suspendând orice activitate mentală, ci în tot acest timp mi-am păstrat o fărâmă de raţionalitate, suficientă însă pentru a nu mă fi pierdut în neant.

De aceea am şi început să-ţi vorbesc, pentru a-ţi distrage atenţia, altfel ai fi fost pierdut pentru totdeauna.

- Şi totuşi nu înţeleg. Cum poate să-mi dăuneze acel sentiment de linişte beatifică, cu atât mai mult cu

cât spuneţi că el se datorează în mare măsură unei prezenţe a divinităţii ?.

- Nu te gândeşti că aici e vorba de o energie fantastică, pe care noi oamenii încă nu o înţelegem, şi a cărei atingere nu o putem suporta decât preţ de o clipă ?.

Ţi-am spus doar că este vorba despre o amprentă a divinităţii şi că practic preţ de o clipă tu şi cu mine ne-am aflat cum s-ar zice faţă în faţă cu Dumnezeu, sau mai bine spus cu o mică părticică din dumnezeire.

- Cum aşa, mie mi s-a părut c-am stat nemişcaţi cam o jumătate de oră, în timp ce dumneata susţi că nu am stat decât preţ de o clipă în acea transă, că nici nu ştiu cum s-o mai numesc-extaz sau iluzie hipnotică?.

- Dragul meu, aici timpul curge în cu totul alt fel, aşa că pot să-ţi spun că totul nu a durat decât o clipă, aşa ca şi cum ai bate din palme, ai avut doar iluzia că a durat mai mult.

- Bine, fie precum spui, dar dacă am sta din nou în tăcere s-ar întâmpla oare la fel ? Acea linişte magică ne-ar cuprinde iar ?.

- Nu, ceea ce s-a întâmplat înainte nu se va mai repeta astăzi, deoarece pentru aşa ceva trebuiesc îndeplinite anumite condiţii. Vezi tu, lucrurile nu sunt aşa de simple pe cum par la prima vedere; divinitatea se manifestă într-un mod oarecum ciudat pentru cei care nu cunosc anumite probleme legate de aşa zisele manifestări ale sacrului.

Pentru a cunoaşte care sunt locurile puterii şi cum se manifesta ele îţi trebuieşte o anumită intuiţie şi o cunoaştere pe care puţini o dobândesc. Eu am acumulat această cunoaştere de-a lungul celor douăzeci de ani de când sunt aici, şi încă tot nu pot

spune că aş cunoaşte pe deplin secretele acestor locuri ale puterii.

Trebuie sa înţelegi că aşa cum spunea marele nostru savant M.Eliade, sacrul se află camuflat în profan şi misterul în banalitate sau cotidian.

Tot ceea ce trebuie să faci e să "vezi", să găseşti sacrul acolo unde alţii nu văd decât banalul, să descoperi mistere acolo unde alţii nu găsesc nimic interesant. Pentru asta însă trebuie să fi un om al cunoaşterii depline.

Aşadar iată că am revenit la problemele pe care le-am discutat şi data trecută. De fapt asta am şi urmărit, restul nu a fost decât un mic experiment, o probă iniţiatică, la care mi-am permis să te supun.

- La aşa ceva chiar că nu mă aşteptam, se pare că aţi vrut să mă impresionaţi într-un mod care mie mi se pare destul de bizar.

- Hai să lăsăm deoparte acest "mic incident" şi să continuăm discuţia.

Despre omul cunoaşterii depline sau Supraom am mai vorbit şi ieri, poate că am abuzat de prea multe cuvinte pentru acest concept, dar mie mi se pare a fi extrem de important, chiar dacă cuvintele nu pot să exprime decât într-un mod destul de şters concepţia despre Supraom. Pentru a-l înţelege pe Supraom trebuie să gândeşti ca el, nu spun că trebuie să fi tu însuţi Supraom asta e destul de greu, spun doar că trebuie să te apropii de felul lui de a fi, să gândeşti şi să faci totul ca şi cum ai fi Supraom.

Supraomul e omul fără de nici o limită, omul care nu e limitat de nimeni şi de nimic, omul în care glăsuieşte însuşi Duhul Sfânt al Dumnezeului din el, omul peste care s-a pogorât cunoaşterea divină a Spiritului Suprem, Pur, Absolut şi etern !.

Supraomul însa e asemenea atâtor idealuri ale umanităţii greu de atins. Şi totuşi, o minune cerească, există clipe de extaz divin în care noi putem vedea în chip desluşit figura Supraomului în toată măreţia sa, îi putem admira splendoarea; aşa precum în rarele lor clipe de extaz divin unii mistici l-au văzut şi l-au simţit pe însuşi Dumnezeu.

- Abia acum înţeleg cu-adevărat ce-nseamnă un Supraom. Iisus Christos este tocmai un asemenea Supraom, unul care a dorit să arate umanităţii cum trebuie să fie, sau mai bine zis cum trebuie să se comporte un Supraom. Imposibilul poate deveni posibil, iată ce ne învaţă Christos.

Aşadar o mică dreptate avea Nietzsche când afirma despre om că este ceva ce trebuie depăşit.

- Mă bucur că în sfârşit ai înţeles ceea ce vroiam să spun. Din păcate Nietzsche a mers pe o cale greşită şi şti bine unde a ajuns.

Sper că omenirea a înţeles că adevărata cale care trebuie urmată, calea cea bună, este cea propovăduită de Iisus.

Pentru asta însă, va trebui să înţelegem corect sensul învăţăturii lui Iisus, aşa cum se prezintă ea în Evanghelii şi nu cum o prezintă Biserica folosind toate acele dogme absurde care nu sunt altceva decât pure invenţii, fantezii scornite de unele minţi bolnave, dornice doar de propria lor mărire.

Mesajul christic este bazat pe o idee centrală extrem de simplă şi de precisă, şi această idee călăuzitoare a evangheliilor nu este alta decât cea privitoare la deplina libertate a omului. Omul este lăsat liber să aleagă între Dumnezeu şi neant; ceea ce ne învaţă Iisus este că suntem liberi, şi tot el ne învaţă cum să ne folosim de această libertate.

Din păcate libertatea a fost greşit înţeleasă, oamenii au crezut că a fi liber înseamnă, a putea face orice, sau că "totul este permis"- doctrina tipică personajelor dostoievskiene şi Supraomului nietzscheean.

Libertatea atrage după sine o mare responsabilitate, aceasta este adevărata cruce pe care va trebui să o purtăm cu toţii până la sfârşitul vieţii noastre şi chiar dincolo de ea.

A fi liber înseamnă a fi responsabil iar asta înseamnă că toate faptele, gândurile şi gesturile noastre capătă o importanţă capitală. Nimic nu mai poate fi lăsat la voia întâmplării, fiecare gest, vorbă sau faptă poate hotărî soarta noastră viitoare şi destinul nostru ca fiinţe în univers.

Aşadar, în concluzie, Supraom e Omul care a înţeles că este o fiinţă pe deplin liberă limitată doar de propria-i ignoranţă şi necunoaştere; şi care ştie cum să-şi folosească libertatea.

Conştiinţa propriei libertăţi va trebui să-l conducă pe Supraom la gândul că toţi suntem liberi şi în consecinţă el va acţiona în aşa fel încât să nu aducă nici o atingere libertăţii celui de lângă el, aproapelui cum îl numeşte Iisus.

- Am înţeles ce înseamnă cu-adevărat un om al cunoaşterii depline, am priceput că fiecare dintre noi suntem liberi dar că asta nu ne dă dreptul să atentăm la libertatea celuilalt. Cu toate acestea, cei mai mulţi consideră că această libertate acordată aproapelui este o piedică în calea propriei lor libertăţi, o piedică în calea propriei desăvârşiri; ba mai mult, aceştia cred că propria lor libertate prinde contur si forţă odată cu negarea tot mai accentuată a libertăţii

celorlalţi. Ce părere aveţi despre acest tragic fenomen?.

- Aceştia cad într-o gravă confuzie şi nu fac decât să abuzeze de propria lor libertate, care până la urmă se dovedeşte a fi una iluzorică; aceşti ignoranţi participă fără să vrea la îngroparea propriei lor libertăţi devenind proprii lor călăi.

- Da, din moment ce eu devin conştient de libertatea mea ca om, eu ştiu în acelaşi timp că şi ceilalţi oameni sunt la fel de liberi ca şi mine, în consecinţă a atenta la libertatea celuilalt înseamnă a aduce atingere propriei mele libertăţi.

Cel ce se luptă să-şi dovedească libertatea tocmai prin negarea libertăţii celorlalţi nu face decât să dovedească un singur lucru, şi anume, că-i este frică de libertate sau mai corect spus de responsabilitatea pe care ea o implică.

- Văd că mă completezi foarte bine, mă bucură acest fapt. Până la urmă, oamenii despre care vorbeam noi vor ajunge să-şi piardă propria libertate şi acest fapt este cel mai grav care i se poate întâmpla unui om.

Un astfel de om devine o biată frunză purtată de vânt încoace şi-n colo, un om fără credinţă în Dumnezeu, un om care se lasă condus pe agitatele valuri ale vieţii sale de raţiuni cu totul şi cu totul străine de fiinţa sa.

Când vom înţelege că noi toţi suntem creaţia unuia şi aceluiaşi Dumnezeu, când vom înţelege că fiecare dintre noi poartă cu sine aceeaşi unică sămânţă celestă, abia atunci vom fi cu-adevărat liberi şi stăpâni pe soarta noastră şi abia atunci ne vom fi dumirit asupra sensului nostru existenţial în curgerea vremii şi-n mersul spiralat al universului feeric.

- Cu dumneata totul devine limpede şi clar ca lumina zilei. Acum pricep ce vroia să spună Kant în "Critica raţiunii pure" când afirma: "două lucruri au mişcat deopotrivă sufletul meu-cerul înstelat deasupra mea şi legea morală din mine".

Căci morala nu trebuie să fie un lucru impus cu forţa, din afară, nici un lucru făcut din teamă sau frică de Dumnezeu; morala trebuie să vină din adâncul fiinţei noastre, din propria noastră conştiinţă, ea este asemănătoare acelei tainice chemări a artistului ce luptă să-şi desăvârşească propria opera. Şi-ntradevăr, cred că putem folosi această comparaţie, căci ce altceva este un Supraom dacă nu un talentat artist în căutarea propriei sale identităţi.

Marele Leonardo da Vinci spunea: "Un artist trebuie să-şi fixeze un ideal atât de înalt, încât să meargă în direcţia lui şi, epuizându-se fără să-l atingă, să cadă ca un călător obosit care se odihneşte la poalele unui munte".

- Ai dreptate, Raul, frumos spus. De altfel, fiecare creaţie, indiferent de tipul său structural, fie că este vorba de o creaţie culturală, artistică sau ştiinţifică nu este altceva decât o tainică geneză, o misterioasă simbioză realizată prin îngemănarea inspiraţiei divine cu geniul uman.

Pentru a răzbate prin încurcatul desiş al vieţii, omul şi-a făurit singur o serie de idealuri, pe care mai devreme sau mai târziu le va atinge, dar nu le va epuiza. Prin cultură, artă, ştiinţă, omul participă şi el la misterul creaţiei, dar numai atât nu e suficient, pentru ca o operă să fie cu-adevărat desăvârşită şi durabilă e nevoie de sacrificiu. De aceea iubesc minunata legendă a meşterului Manole sau balada Mioriţa.

Abia prin aceste două însuşiri, Creaţie şi Sacrificiu, ne putem mândri noi oamenii cu apelativul de fiinţe raţionale; fără ele tot restul ar fi o simplă şi abjectă scamatorie, o înşelăciune, o şmecherie bine ticluită şi-atât. Toată zbaterea noastră ar fi în van, nu ar avea nici o noimă, n-ar fi decât un mizer spectacol realizat pentru delectarea unui demiurg nebun.

- Cred că aveţi şi aici dreptate, dar dacă tot veni vorba de idealurile pe care omul trebuie să şi le aleagă în viaţă, eu personal cred că ţelul suprem spre care ar trebui să ţintească omul este următorul: dezvăluirea şi contemplarea ordinii raţionale a Universului.

- Nimic mai adevărat, cred că fără să vrei ai definit practic scopul pe care tinde să-l aibă ştiinţa în viaţa omului; dezvăluirea şi contemplarea ordinii raţionale a Universului reprezintă de fapt dezvăluirea şi contemplarea misterioasei fiinţe supreme-Dumnezeu cel veşnic nepieritor.

Marele nostru gânditor de la Păltiniş, C.Noica spunea: "Omule, nu uita că Dumnezeu te-a trimis în lume cu un scop precis, acela de a-i continua şi desăvârşi opera".

- Pentru a merge pe o astfel de cale, omul trebuie să dea dovadă de un mare curaj, dar cred că merită să aleagă dificila cale căci mai pe urmă va avea parte de-o sfântă biruinţă !.

- Pentru a-ţi întări spusele permite-mi să citez din memorie o aserţiune extrem de frumoasă şi plină de duh şi adevăr: "Nu biruinţa e frumoasă, nu biruinţa e sublimă, ci drumul până la ea".

Sper să nu te fi supărat pe mine, nu de alta dar am cam început să te bombardez cu citate, iartă-mă dac-am greşit în vreun fel.

- Nu mă supără deloc, ba dimpotrivă, tot ceea ce fac e să mă minunez de extraordinara dumneavoastră memorie.

- Aş, nici chiar aşa, şi gata cu laudele că acuş se luminează de ziuă şi nu mai apucăm să ne terminăm discuţia.

- Un lucru mă uimeşte la dumneata, faptul că sunteţi convins de deplina libertate a omului. Nu de alta, dar mie îmi vine greu să cred în acea libertate absolută a omului; în sensul filosofic prezentat de domnia voastră, şi asta deoarece omul acţionează nu numai sub imperiul unei constrângeri exterioare ci şi potrivit necesităţii sale lăuntrice.

Cum ar zice Schopenhauer: "un om poate să facă, ce-i drept, ce vrea, dar nu să voiască ceea ce vrea".

- Toata mirarea ta provine dintr-o mică neînţelegere a stării de fapt, şi anume, un lucru extrem de simplu dar pe care unii îl neglijează ori din prostie ori din obişnuinţă, omul este în acelaşi timp o fiinţă solitară şi socială. De aici toată neînţelegerea ta. Acum nu vreau să mai insist asupra acestui fapt, totuşi te rog să meditezi serios şi adânc la ceea ce ţi-am spus acum.

- M-aţi pus serios pe gânduri şi vă promit că o să meditez îndelung asupra acestei probleme hotărâtoare în destinul umanităţii.

- Ei, haide, nu mai fi atât de categoric în afirmaţiile pe care le faci, şi nu mai afişa o mină aşa serioasă de fiecare dată când mă-ntrebi ceva. Nu de alta, dar zău mă şi sperii cu figura asta a ta posomorâtă. Fii şi tu mai destins, lucrurile nu sunt chiar aşa de grave, nu trebuie să vezi totul în negru.

Iată un sfat duhovnicesc pe care mi la transmis părintele Nicodim, de fiecare dată când mă vedea abătut şi-ngândurat obişnuia să-mi spună :"fi fericit când poţi şi suferă când trebuie".

- Vă mulţumesc pentru sfat, am să mă conformez întocmai. Ce bine vă pricepeţi dumneavoastră să pătrundeţi în interiorul sufletului meu şi s-alungaţi din el orice undă de tristeţe.

- Înainte de a începe să vorbim despre ultima problemă, dar şi cea mai dificilă, problema dumnezeirii, să-ţi fac cunoscut următorul fapt: cel mai frumos lucru pe care-l putem face noi oamenii este acela de a trăi tainicul dinlăuntrul nostru şi misteriul ce ne înconjoară din toate părţile.

Acum cred că e timpul să facem o mică pauză, aşa că hai să ne aşezam lângă copacul acela bătrân şi să ne odihnim câteva clipe.

Am stat nemişcaţi aproape o oră, timp în care mărturisesc că m-a furat puţin somnul, apoi m-am trezit foarte odihnit, aşa că am reluat dialogul.

- A mai rămas puţin timp până la ivirea zorilor, aşa că hai să amânăm discutarea problemei dumnezeirii, nu de alta dar pentru a vorbi despre fiinţa supremă şi modurile ei de a se manifesta în lume, este nevoie de mult mai mult timp.

Trebuie să recunosc că am amânat intenţionat discutarea acestei delicate probleme, deoarece sunt conştient de importanţa şi în acelaşi timp dificultatea ei. Aşa că în scurtul răgaz pe care-l mai avem la dispoziţie, hai să ne gândim la altceva. Ai de făcut vreo propunere în acest sens, Raul, sau vrei să te mai odihneşti ?.

- Nu mă simt deloc obosit, şi aş vrea să continuăm dialogul, în acest sens aş dori să vorbesc puţin despre Dostoievski şi operele sale.

- Da, desigur, cu multă plăcere. De altfel ştiu că e unul din idolii tăi, aşa că hai să te aud.

- În romanele sale, Dostoievski zugrăveşte o lume infernală, o lume a oamenilor simpli şi sărmani, "umiliţi si obidiţi", o lume grozavă formată din oamenii împinşi de disperare la marginea societăţii, la periferia ei; în acest univers infernal ce se conturează în viziunile oarecum apocaliptice ale scriitorului rus, totul musteşte de putregai, totul colcăie de nelegiuri strigătoare la cer, peste tot se simte parcă amprenta acelui duh necurat - "duhul necurăţiei şi–al spurcăciunii".

Oamenii aceştia ai "subteranei", obligaţi la un destin mizer, poartă totuşi în sufletele lor zbuciumate o fărâmă de speranţă; o picătură din oceanul nesfârşit al bunătăţii divine, o mică parte din lumina necreată a spiritului divin, o licărire de lumină care abia mai pâlpâie înlăuntrul tainicului lor abis sufletesc.

În sufletele acestor neajutoraţi şi-au aflat adăpost prielnic, cuibărindu-se cu hiclenie, atât disperarea cea mai cruntă cât şi deznădejdea, necredinţa şi frica, laolaltă cu toate spaimele ancestrale ale vechii omeniri.

Să nu fi fost decât o umbră îndoielnică tot acest univers, demonic întruchipat, un vis grotesc şi absurd în acelaşi timp, ilustrat într-un nefericit moment al autorului ?.

Aşa pare a fi, căci pe aceşti oropsiţi ai soartei, pe aceşti simpli muritori situaţi în hăurile cele mai întunecate ale omenirii, în văgăunele cele nai hidoase şi mai mizere, pe aceşti deznădăjduiţi aparent

iremediabil pierduţi, Dostoievski îi înalţă spre cele mai senine zări ale omenirii, purtându-i în zborul lor către aştri cei eterni luminători ai adevărului, purtându-i dimpreună cu el către viaţa cea veşnic nepieritoare, dinspre abis înspre lumină; purificându-le în acelaşi timp sufletele mutilate de putreziciune prin lumina îndumnezeitoare a harului lui Hristos.

Va fi fiind pentru cititor o mare minune, această transfigurare harică a oamenilor "subteranei", dar Dostoievski pare să spună asemeni Mântuitorului că "ceea ce nu e cu putinţă pentru oameni e cu putinţă, pentru Dumnezeu". Iată aşadar, adevărata măsură a geniului scriitoricesc dostoievskian, iată aşadar în ce constă măreţia şi sublimul genialei sale arte ce va încânta veacurile.

În puterea revigoratoare a spiritului omenesc şi ridicarea sa din genunea demonică a păcatului, precum şi înălţarea sa din hăul nefiinţei şi izbăvirea de toate greşealele sale, în aceasta constă demiurgia teandrică a harului scriitoricesc dostoievskian.

În cele din urmă, prin măiestria acestei înălţătoare şi misterioase arte scriitoriceşti - Dostoievski reuşeşte să-l sanctifice pe omul păcătos al "subteranei", pe omul a cărui suflet ros de moliile ispititoare ale necuratului părea să se fi prăbuşit definitiv în neant.

Şi-ntradevăr, acest simbol al neputinţei omeneşti, acest nenorocit ce poartă cu sine ceva din aura lui Sisif, găseşte în sine resurse nebănuite la început, resurse prin care va reuşi să-şi înăbuşe instinctele primare, instinctele animalice ce făcuse din el o părelnică fiară; şi printr-o sforţare prometeică demnă de toată lauda ajunge să alunge dintr-însul năluca înfiorătoare a blestematului diavol, şi să facă loc în

sufletul său luminii izbăvitoare a Fiinţei supreme. Astfel că ceea ce părea a fi doar un duh al "necurăţiei şi-al spurcăciunii" devine prin harul lui Hristos un vas preacurat şi cucernic în care se oglindeşte însuşi chipul preafericit al Mântuitorului.

Iată deci, cât de minunat poate fi geniul artistic dostoievskian care surprinde, pentru o clipă doar, pentru un scurt răstimp numai, o licărire infinitezimală din lumina necreată a divinităţii, o străfulgerare transfiguratoare şi mântuitoare în acelaşi timp.

Va fi fost oare deajuns pentru creatura aceasta hidoasă şi minunată în acelaşi timp, pentru această mică porţiune din infinitul şi magicul univers, pentru această părticică de finitudine care este omul ?.

Da, a fost să fie îndeajuns, căci această clipă transfiguratoare transformă în întregime sufletul omului păcătos, luminând de-a pururi haosul lăuntric şi semănându-i în fiinţa-i astfel transfigurată sâmburele eternităţii şi sămânţa veşniciei !.

- Cu-adevărat impresionant, Raul, ai reuşit o descriere admirabilă a marelui romancier rus, te felicit pentru asta. Acum însă s-a făcut ziuă aşa că e timpul să plecăm înapoi la schit.

Şi mai termină odată cu scrisul ăla al tău, văd că deja o iei prea în serios; tot timpul cât eu vorbesc, nu faci altceva decât să scrii aşa încât nu ştiu cum mai poţi să fi şi atent la ideile mele. De două zile încoace numai asta faci, las-o şi tu mai încet, un pic mai moale.

- Vă deranjează faptul că notez toate discuţile noastre ?. M-am gândit ca aşa e mai bine, să ţin un jurnal în care să consemnez cât mai fidel cu putinţă dialogul nostru, după aceea o să am timp să studiez

mai bine ideile expuse de domnia voastră şi sunt convins că atunci o să le înţeleg mult mai bine decât acum. Dar dacă vreţi pot să întrerup scrisul.

- Nu, Raul, m-ai înţeles greşit. E foarte bine că vrei să imortalizezi pe hârtie dialogul purtat de noi, vroiam doar să-ţi spun să o laşi mai încet, ai puţină grijă şi de persoana ta, sunt convins că de când eşti aici n-ai dormit mai mult de trei ore. Îţi recomand să te odihneşti, nu mai fi aşa încăpăţînat.

- Vă promit că am să mă conformez, când vom ajunge la schit mă voi odihni vreo două ceasuri, după care vom continua discuţiile, aveţi dreptate.

A, şi să nu uit, vă rog foarte mult să nu mai amânaţi discuţia despre Dumnezeu, nu de alta dar sunt foarte curios să aflu părerea dumneavoastră şi-n această delicată problemă.

De asemenea, trebuie să vă anunţ că la noapte, pe la ora unsprezece, am tren spre Bucureşti, aşa că voi pleca pe la ora nouă, să pot prinde trenul. Îmi pare rău că trebuie să plec dar nu mai pot rămâne, nu am anunţat nimănui plecarea mea şi cred că prietenii mei sunt îngrijoraţi de faptul că lipsesc de atâta timp fără să dau nici un semn de viaţă. Mă gândesc să nu bănuiască cine ştie ce lucruri nebuneşti.

- Nu-i nici o problemă, în orice caz mă bucur că m-ai căutat şi sper că o să mai vii şi altădată pe la mine, nu de alta dar mi-ar face o mare plăcere să ştiu că încă se mai interesează şi de mine cineva. Deja am început să mă simt singur, am început să îmbătrânesc şi mi-e tare teamă să nu fi ajuns un biet moşneag nefolositor; prezenţa ta aici mi-a redat însă curajul, mi-a redat încrederea în propriile forţe.

Pentru asta mă simt nevoit să-ţi mulţumesc cu multă căldură şi dragoste. Dealtfel am de gând să-ţi

fac un cadou surpriză, e vorba de un tablou pictat de mine acum vreo două luni, ultimul meu tablou care reprezintă de fapt autoportretul dar nu unul obişnuit ci altceva mult mai complicat, sper să-ţi placă, mai mult nu-ţi spun despre el, o să-l vezi cu ochii tăi.

Data viitoare când mă vei căuta o să-mi spui părerea ta despre el; o să ţi-l împachetez cu grijă şi te rog un singur lucru, să nu te atingi de el decât atunci când vei ajunge acasă, asta e singura mea dorinţă.

- Vă mulţumesc pentru tot ce-aţi făcut pentru mine şi vă promit că nu o să vă uit niciodată, iar în ce priveşte tabloul o să vă respect dorinţa. În acelaşi timp vă promit c-am să-l păstrez cu dragoste şi recunoştinţă cât voi trăi, tabloul îmi va aduce aminte de dumneata şi voi fi fericit să-l am deasupra capului meu în fiecare dimineaţă când mă voi trezi şi-n fiecare seară aşişderea.

În acest fel vă voi simţi prezenţa diafană în tot timpul zilei.

- Şi acum destul cu vorbăria, hai să pornim la drum.

Zis şi făcut. Am pornit în jos spre schit în mare grabă, nu de alta dar ştiam că mai avem puţin timp la dispoziţie pentru discuţiile noastre metafizice.

24 octombrie(ziua a treia)

M-am trezit abia pe la amiază, Stelian avusese dreptate când susţinuse că eram obosit. L-am căutat din priviri pe Stelian, dar mi-am dat seama că nu se afla în încăpere. Primul gând pe care l-am avut a fost să caut ceva de mâncare, nu de alta dar simţeam un gol în stomac; aşa c-am început să mănânc cu poftă singura bucată de pâine pe care-am găsit-o în chilie dimpreună cu un borcan de miere.

De altfel ştiam că n-am să găsesc altceva, aşa că m-am mulţumit cu ceea ce aveam. Între timp mi-am adus aminte visul pe care l-am avut. Pentru prima dată de la moartea ei, o visasem pe mama; în vis era însă tânără aşa cum mi-o aduceam aminte din copilărie.

Se făcea că-mi transmite un mesaj deşi nu era prea limpede ce vroia să-mi transmită, sau mai bine zis eu nu-mi aduceam aminte prea bine, asta şi din cauza emoţiilor. Singurul lucru pe care mi-l aminteam era acela că-mi transmitea să am deplină încredere în Stelian.

Mi s-a părut curios acest vis, probabil mama veghea asupra mea chiar şi din lumea de dincolo.

M-am hotărât să nu-i spun nimic lui Stelian, care peste puţine momente avea să apară în chilie aducând cu sine sub braţ tabloul pe care mi-l promisese drept cadou.

Era deja frumos împachetat într-o hârtie de un alb imaculat şi pe deasupra legat cu un şnur roşu. M-am mirat de unde făcuse rost Stelian de hârtia albă şi de şnurul roşu aprins dar m-am făcut că nu observ

nimic, aşa că nu l-am întrebat de unde făcuse rost de ele.

- Iată cadoul promis, propriu-mi portret într-o imagine simbolică pe care sper să o descifrezi. Pe spatele tabloului am trecut o dedicaţie din partea mea, să o citeşti şi să o ţi minte pentru totdeauna.

Să şti că m-am mirat deoarece nu ai întrebat nimic referitor la picturile mele, cu atât mai mult cu cât ştiu ce fire curioasă ai. Probabil ţi-ai spus că e un lucru nesemnificativ, dar te avertizez că ai greşit dacă ai gândit în felul acesta. Dacă vrei să înţelegi tot ceea ce ţi-am spus în aceste trei zile petrecute împreună, trebuie să-mi cunoşti picturile şi să le descifrezi sensul încărcat de simboluri.

Cel mai bun lucru pe care l-am făcut de când am venit aici a fost să pictez, cel mai bun mod de a-mi reprezenta gândurile a fost să încerc transpunerea lor pe pânză; în tablourile mele vei găsi tot zbuciumul meu interior, întreaga-mi frământare lăuntrică.

Totuşi acum nu mai avem timp să discutăm despre picturi, sunt convins că va veni cândva şi timpul lor, până atunci însă o să te mulţumeşti cu autoportretul pe care ţi l-am făcut cadou.

Oricum vreau să-ţi mărturisesc că nutresc speranţa, că într-o bună zi tablourile mele vor fi expuse privirilor tuturor celor dornici să le admire, într-un cuvânt visez la o expoziţie de pictură în care să figureze toate cele douăsprezece tablouri pe care le-am realizat de-a lungul anilor petrecuţi în sihăstrie.

- Recunosc, nu m-am gândit deloc la picturile dumneavoastră, dealtfel nici nu mă prea pricep la aşa ceva, în fine cred că totul se datorează numai faptului că am fost absorbit complet de ideile prezentate de domnia voastră. Din ceea ce mi-aţi spus înainte, să

înţeleg că aţi vrea să vă schimbaţi modul de viată, adică vă gândiţi să reveniţi în mijlocul lumii acum după această lungă izolare autoimpusă ?.

- Da, am de gând să revin în mijlocul lumii, momentan însă o să mai rămân aici, o lună două, cine ştie, asta depinde şi de tine. Oricum dorinţa mea este să revin la o viaţă normală, să particip din plin la miracolul vieţii pământeşti (lumeşti), într-un cuvânt să revin în mijlocul societăţii; simt că acolo e locul meu, doar în sânul societăţii voi putea redeveni Om.

Până acum am trăit departe de "lumea dezlănţuită", am fugit de propriile mele slăbiciuni, am fost laş recunosc, dar acum sunt conştient că am greşit şi simt că destinul meu nu s-a încheiat, simt că se mai poate, că pot renaşte din propria-mi cenuşă ca mitica pasăre Phoenix. Am renunţat atunci când mi-a fost mai greu; atunci când viaţa m-a lovit atât de crud cum numai ea ştie s-o facă, m-am minţit în toţi aceşti ani iluzionându-mă cu imaginea unui sfânt aflat în comuniune cu Dumnezeu.

Da, recunosc, am fost mândru, am avut un orgoliu nemăsurat, dar acum gata, s-a terminat. Nu ştiu ce vei crede tu, dar să şti că pentru mine tu eşti trimisul lui Dumnezeu, tu eşti semnul pe care i l-am cerut.

Am înţeles că Dumnezeu e pretutindeni, cu precădere în locurile unde te aştepţi mai puţin. Îţi dau un sfat, dacă vrei să-l cauţi pe Dumnezeu, nu-l căuta în biserici, mănăstiri, în pustie, sau în orice loc aşa zis sfânt.

O, nu tinere, nu fi nebun cum am fost eu, căci bunul Dumnezeu sălăşuieşte în locurile cele mai întunecate cu putinţă, în închisori, în cârciumi ori bordele, acolo unde nici nu-ţi închipui. Nu uita că

Dumnezeu este lumina ce vine din adâncuri, întunericul preschimbat în lumină prin întruparea lui Crist.

Am fost şi eu dus în ispită, de "duhul necurăţiei şi-al spurcăciunii ", am fost asemeni părintelui Serghie din nuvela lui Tolstoi, acum însă m-am deşteptat, vino să te sărut Raul.

Între timp, nici n-am apucat bine să mă dezmeticesc că Stelian m-a şi îmbrăţişat, sărutându-mă pe frunte. Lacrimile îi curgeau şiroaie pe obrajii brăzdaţi de cute adânci.

Rămăsesem mut de uimire, la început crezusem că visez, aşa că m-am frecat la ochii, dar nu, era totul real; preţ de o clipă am crezut că Stelian se afla într-una din acele crize de nebunie mistică în care citisem că unii călugări pot cădea pradă uneori, dar până la urmă am înţeles că nu era altceva decât o sinceră spovedanie.

Am rămas profund emoţionat. După câteva minute lucrurile au revenit la normal, dar nu am îndrăznit să întreb ceva, observasem că Stelian era puţin stânjenit de ieşirea de adineaori.

Am avut inspiraţia să schimb dialogul spre cu totul alte lucruri.

- Să ştiţi că m-am gândit la poezia pe care doreaţi să o scrieţi, dar care nu reuşeşte să prindă viaţă, deoarece vă pierdeţi inspiraţia odată cu plecarea din preajma "gropii tăcerii". Vreau să vă spun că mi-a plăcut mult de tot titlul ales de dumneavoastră.

- A, da, "Cuvântul şi tăcerea", cred că la ea te referi, nu ?.

- Da, şi vreau să vă dau o sugestie, dacă-mi permiteţi...

- Desigur, spune, sunt doar ochi şi urechi.

- Eu aş începe în felul următor: La început a fost tăcerea peste întinsele ape...

- Hm, da, poate fi un început. Aşadar prin asta să înţeleg că nu Cuvântul a fost la început ?. Nu crezi că te pripeşti când afirmi aşa ceva?.

- Nu, eu unul aşa cred, sau mai bine spus aşa simt. Cuvântul nu e altceva decât un produs al Tăcerii, sau mai corect spus, Cuvântul este Tăcerea ieşind din sine însăşi; Tăcerea a zămislit vibraţia demiurgică prin care a luat fiinţă universul şi odată cu el Cuvântul divin.

Eu îl numesc uneori pe Dumnezeu ca fiind Marea Tăcere sau Sublimul Tăcut.

- E o idee interesantă; să şti că nu m-am gândit la aşa ceva. Mă aflam deseori în dilemă, cu toate acestea am continuat să practic tăcerea.

Poate tocmai aşa se explică creaţia mea poetică şi picturală; prin această practicare a tăcerii lăsam Logosul divin să-mi umple fiinţa golită de vibraţie, iar acesta ieşea la suprafaţă prinzând viaţă şi contur tocmai în operele mele artistice. Probabil aşa se naşte orice mare artist, sper să mă număr şi eu printre ei.

Dar acum să lăsăm deoparte aste gânduri şi să-ncercăm în fine să vorbim despre Dumnezeu şi modurile de manifestare ale divinităţii în univers.

Şi în acest caz o să renunţăm de a mai face apel la dogmele creştine, nu de alta dar ţi-am spus că nu cred o iotă din toată dogmatica creştină. Dealtfel nici nu-i de mirare că s-a ajuns aici cu dogmele astea artificial construite, nu de alta dar să nu uităm că marii filosofi greci, ca Platon sau Aristotel, care sunt numiţi pe bună dreptate precursorii dogmelor creştine, au fost neîntrecuţi geometri.

Geometria cu axiomele ei mute şi imuabile a netezit calea dogmaticii creştine. Să nu mă înţelegi greşit, nu sunt împotriva conţinutului în sine a dogmelor ci împotriva gândirii dogmatice ca ansamblu.

- Am înţeles, aţi mai amintit acest fapt, aşa că sunt la curent cu opinia faţă de dogmatică.

- Uite mi-a venit în minte o mică istorioară despre marele savant Einstein. Şti că în felul său Einstein a fost un tip credincios, religios chiar, problema a fost că şi-a creat un fel de religie a lui, un Dumnezeu numai al lui; nici el nu era un adept al gândirii dogmatice. Nici nu se putea altfel, un aşa mare om de ştiinţă nu putea să rămână ancorat într-un sistem fix, imuabil şi fără de ieşire aşa cum este sistemul dogmatic.

Dar iată pe scurt povestioara: Se zice că Einstein se întâlneşte într-o bună zi cu un rabin şi acesta îl întreabă: Crede-ţi în Dumnezeu domnule Einstein ?.

La care Einstein îi răspunde: cred în Dumnezeul lui Spinoza care se exprimă în armonia existenţei, nu într-un Dumnezeu ce se îndeletniceşte cu destinele şi acţiunile oamenilor ".

Probabil că Einstein avea dreptate, nu vom şti niciodată cu siguranţă acest fapt. Ce pot însă să spun sigur, este faptul că noi oamenii prea avem tendinţa de-al judeca pe Dumnezeu cu mintea noastră finită, prea ne-am obişnuit să ni-l închipuim pe Dumnezeu ca fiind asemănător nouă; i-am dat un chip prea uman şi l-am făcut şi pe el părtaş la slăbiciunile şi durerile noastre. Cred că aici greşim în primul rând. Nu mai ştiu cine spunea că "doar infinitul poate vorbi despre infinit" adică doar infinitul se poate cunoaşte pe sine, se poate gândi pe sine; noi nu am face altceva

decât să prindem anumite frânturi de imagini din infinit, doar anumite fragmente infinitezimale din Marele Tot.

- Ei asta cam miroase a agnosticism, nu prea sunt de acord cu părerile dumneavoastră privind fiinţa supremă. Cred că omul îl poate cunoaşte pe Dumnezeu, ba mai mult, aşa cum de altfel aţi mărturisit şi dumneavoastră zilele trecute, tocmai acesta e scopul omului, de-al face cunoscut pe Dumnezeu întregii lumi.

- De la al face pe Dumnezeu cunoscut şi până la al face pe Dumnezeu să se cunoască pe sine, este o cale destul de lungă, nu-i aşa ?. Pentru care dintre cele doua variante ai de gând sa optezi Raul ?.

- Recunosc că nu am curajul de a o afirma decât pe prima, a doua mi se pare puţin cam hazardată.

- Bine, să continuăm discuţia privind fiinţa divină. În primul rând vreau să-ţi spun că nu trebuie confundată divinitatea, fiinţa în ea însăşi, cu manifestările ei. Din păcate, aici s-au făcut cel mai adesea grave confuzii.

Dumnezeu, fiinţa ca fiinţă, este unică, eternă şi imuabilă, cu toate acestea Dumnezeu ieşind din suprema sa solitudine s-a manifestat în lume sub chipul multiplicităţii şi a diversului.

Şi într-adevăr, Dumnezeu este unitate în diversitate sau unitate în multiplicitate, chiar dacă ţi se pare straniu acest fapt.

Aşadar, Dumnezeu este Unu ca fiinţă şi multiplu ca manifestare, imuabil şi pe deplin desăvârşit în sine însuşi, dar transformabil şi divers în manifestare. Acesta este caracterul ambivalent al divinităţii, dar asta nu înseamnă că fiinţa supremă, absolută şi eternă trebuie confundată cu paradoxala ei manifestare.

Unii au crezut că pot desluşi acest misterios caracter al divinităţii prin celebra formulă "coincidenttia oppositorum". Astfel că divinitatea a fost văzută ca o sumă în care toate contrariile coincid, ba mai mult a fost concepută ca fiind un fel de fiinţă polară şi androgină.

Acest aşa zis caracter polar al divinităţii, această considerare androgină a fiinţei divine ar reieşi tocmai din faptul că toate hierofaniile au o structură paradoxală, pentru că ele arată şi în acelaşi timp camuflează sacrul. Cred că nu trebuie să-ţi amintesc ce-nseamnă o hierofanie; dar ca să nu fiu neclar înţeles pot să-ţi spun că o hierofanie este, în accepţiunea cea mai largă a termenului, ceva care manifestă sacrul.

Este un termen introdus în istoria religiilor de către marele nostru savant Eliade, care aşa cum bine şti susţinea cu ardoare ideea de coincidenţă a contrariilor, idee preluată de la Nicolaus Cusanus. Aşadar, pentru Mircea Eliade hierofaniile nu fac altceva decât să dezvăluie coincidenţa paradoxală a fiinţei şi-a nefiinţei, a eternului şi-a devenirii, a sacrului şi-a profanului.

Pentru Eliade, acest concept de "coincidentia oppositorum" nu face altceva decât să exprime într-un mod cât se poate de sugestiv contopirea dintre Fiinţă şi Neant, precum şi eternul joc de manifestare-ascundere a Absolutului.

Eu unul cred că Dumnezeu se situează undeva "dincolo de bine şi de rău", cred că Dumnezeu uneşte în sine însuşi contrariile dar nu prin faptul că le integrează în sine confundându-le una cu cealaltă, ci prin faptul că le transcende, că trece întotdeauna

dincolo de ele. Acesta ar fi după mine adevăratul înţeles al Dumnezeului gnostic Abraxas.

Dumnezeu este un mereu "dincolo", o veşnică "depăşire" şi o eternă nemărginire. Aşadar, contrariile dispar în sânul divinităţii, dar nu printr-o contopire a lor ci printr-o continuă şi permanentă depăşire, transcendere a lor.

Iată de ce vorbeam zilele trecute despre faptul că omul dacă vrea să fie asemeni lui Dumnezeu trebuie să unească în sine însuşi contrariile.

Despre astfel de unire a contrariilor era vorba. Ce părere ai Raul ?.

- Cred că aveţi dreptate, altfel am ajunge să le dăm dreptate nihiliştilor care afirmă că viaţa omului este lipsită de sens iar existenţa nu e altceva decât o jalnică simfonie închinată absurdului !.

Un lucru m-a mirat foarte mult, încă de când v-am văzut pentru prima oară, însă până acum nu am avut curajul să vi-l spun, şi anume: am rămas uimit să constat că nu mai eraţi profesorul Timofte cel pe care-l cunoscusem eu prin intermediul cărţilor ci un personaj cu totul nou, aş zice inedit, un personaj mult mai misterios şi mai interesant decât cel pe care singur mi-l închipuisem. Când şi cum a avut loc aceasta subită metamorfoză ?.

- Da, e adevărat, m-am schimbat mult după aceşti mai bine de douăzeci de ani de aşa zisă sihăstrie. Opiniile mele sunt acum cu totul altele decât cele pe care le aveam în tinereţe.

- Observ că nu mai sunteţi fermecat de spiritul Indiei aşa cum eraţi demult; câtă diferenţă între opiniile exprimate acum de dumneavoastră şi cele expuse cândva în romanul "Jocul cu măşti". Pur şi simplu par a aparţine unor doi oameni cu totul

diferiţi şi când colo sunt opiniile uneia şi aceleaşi persoane.

- Ei ce să-i faci, poate cam exagerezi, dar orişicum rămâne valabilă afirmaţia aceea conform căreia "timpul le rezolvă pe toate". În ce priveşte spiritul Indiei, pot spune că n-am renunţat nici măcar o clipă să mă gândesc cu drag la acea Indie fabuloasă şi misterioasă, la acel spirit al Orientului care nu va înceta niciodată să atragă mulţimile de oameni dornice să cunoască Absolutul şi Sublimul. Pentru mine impactul cu spiritualitatea indică n-a fost decât un magic periplu iniţiatic, o escală în drumul spre culmile Everestului spiritual.

Dar, ca să ne reîntoarcem la Dumnezeu, nu pot să spun decât că-mi vine greu să vorbesc despre El, cuvintele cu greu ar putea să exprime măreţia atotcuprinzătoare a fiinţei divine, cu toate acestea încerc să-ţi descriu cât pot eu de bine şi cu mijloacele pe care le am la dispoziţie, misterul splendorii divine.

Despre Dumnezeu nu se poate vorbi decât în parabole, deoarece el se află dincolo de înţelegerea noastră "obişnuită"; este nevoie de o nouă logică, o "metalogică" pentru a putea înţelege paradoxiile fiinţei sale.

Dumnezeu e un veşnic "dincolo" şi cu toate acestea el este mereu aproape, mereu prezent în toate fiinţele şi în tot ce e viu în univers. Mereu prezent în lume şi totuşi departe de ea, adică mereu imanent şi totuşi veşnic transcendent, iată cum mi se înfăţişează mie fiinţa divină. Dumnezeu e aşadar paradoxul paradoxurilor.

Mereu imuabil şi de neclintit în esenţă, Dumnezeu e totuşi mereu schimbător şi mereu în mişcare prin manifestările sale. Aşadar, unu şi

neschimbător în esenţă-i, multiplu şi divers în manifestare; Dumnezeu e mereu acelaşi si totuşi un altul, diferit.

- Ei bine, eu unul nu prea înţeleg ce vreţi să spuneţi, cred că nu sunt decât pure speculaţii afirmaţiile dumneavoastră privind divinitatea.

- Uite, chiar tu Raul, câteodată mă iei cu dumneavoastră aşa ca adineaori, iar alteori îmi spui simplu pe nume, Stelian.

- Asta-i cu totul altceva Stelian.

- Bine, fie precum spui tu. Atunci hai să-ţi dau nişte exemple ca să te lămuresc în privinţa divinităţii. Filosofii antici au căutat fiecare să găsească principiul ultim al lucrurilor, şi fiecare a găsit altfel de răspunsuri ; unii au găsit de cuviinţă să spună că apa este principiul ultim deoarece apa era văzută ca fiind izvorul vieţii, alţii au crezut că focul este principiul ultim, focul înţeles desigur ca flacără creatoare, ca spirit, şi tot aşa pe rând au fost considerate aerul, pământul şi eterul drept principii ultime.

Şi unii şi alţii aveau oarecum o mică doză de adevăr în spusele lor, desigur nu pe deplin.

Căci într-adevăr, Dumnezeu e prezent în toate aceste elemente, atât în foc cât şi în apă, pământ sau aer; cu toate acestea nici unul dintre aceste elemente nu reprezintă acel principiu ultim al lucrurilor pe care-l căutau cu ardoare înţelepţii antichităţii. Căci esenţa divinităţii, fiinţa ca fiinţă, substanţa eternă, unică şi nepieritoare, neclintită şi neschimbătoare, a rămas nedescoperită.

Dumnezeu este într-adevăr prezent în toate elementele, dar aceste elemente nu sunt decât diverse manifestări ale uneia şi aceleaşi substanţe sau esenţe, depinde de cum vrei s-o numeşti.

- Tot nu m-aţi lămurit, îmi pare rău dar asta e.

- Bine, hai să-ţi dau un alt exemplu: razele soarelui prin căldura şi lumina lor susţin, sau mai corect spus întreţin viaţa plantelor, animalelor sau a oamenilor; căci fără ele viaţa nu ar putea exista. Asta este partea frumoasă a lucrurilor, căci există şi o altă faţă a monedei; de pildă razele solare ard prea tare şi în concluzie focul dogorâtor devine distrugător, vegetaţia se usucă, apele râurilor seacă şi aşa mai departe toţi vor avea de suferit.

În consecinţă, focul razelor solare poate fi benefic, dătător de viaţă, şi în acelaşi timp dacă e prea puternic, adică devine dogorâtor, acelaşi foc poate aduce moarte şi distrugere. Cu toate acestea, în ambele cazuri este vorba despre acelaşi foc, i se schimbă doar intensitatea sau puterea, dar focul rămâne în esenţă acelaşi.

Există aşadar o substanţă unică şi mereu aceeaşi care face ca focul să fie foc, apa apă şi aşa mai departe, fiecare dintre aceste elemente putând să se comporte în anumite cazuri total diferit.

Aceeaşi unică substanţă se află şi în foc, şi în apă, cu toate acestea ele sunt complet diferite; apa reprezintă curgerea, răceala, umiditatea, în timp ce focul reprezintă arderea, căldura, uscăciunea.

Cu toate acestea principiul ultim este prezent şi în foc şi în apă chiar dacă se comportă diferit.

De fapt ceea ce-ţi spuneam: Dumnezeu este unul şi acelaşi, neschimbător în esenţă, dar este multiplu şi divers, schimbător în manifestare.

Este vorba de caracterul ambivalent al divinităţii, la fel ca-n exemplul cu focul razelor solare, acelaşi foc poate fi benefic sau malefic în funcţie de

împrejurări, cu toate acestea focul a rămas acelaşi, nu ştiu dacă m-ai înţeles.

- Să zicem că da, deşi nu m-aţi convins. Acum m-ar interesa o altă problemă, şi anume, cum aţi zugrăvi dumneavoastră portretul lui Iisus, mântuitor sau simplu învăţător ?.

- Mă simt nevoit să atac şi-această delicată problemă, dar nu-i nimic oricum odată tot trebuia s-o fac. În primul rând trebuie să-ţi spun din capul locului, dealtfel cred că nu e prima oară când îţi spun, eu personal nu cred că poate exista un mântuitor, fie că el se numeşte Iisus ori altcumva; cred că totul nu e decât o născocire a minţii omeneşti doritoare de a-şi răscumpăra păcatele şi toate vinile, fie ele reale ori închipuite.

- Mă tem dragă Stelian că aici nu sunt deloc de acord cu dumneata; a renunţa la calitatea de Mântuitor a lui Iisus ar însemna renunţarea la creştinism, nu de alta dar asta mi se pare a fi tocmai esenţa creştinismului: Iisus este fiul lui Dumnezeu care s-a întrupat în om pentru a se lăsa răstignit pe cruce, şi care prin moartea şi suferinţa sa, şi apoi prin miracolul Învierii a eliberat omenirea de păcatul ancestral, de karmă, dacă am vorbi în termeni orientali.

- Hm, de ce mi-a fost frică n-am scăpat. Va fi foarte greu să te fac să înţelegi că această doctrină a unui mântuitor nu poate să aducă cu ea nimic bun, totul nu vine decât din laşitatea oamenilor, totul nu e altceva decât o fugă de răspundere şi o încercare abilă a umanităţii de-a scăpa de propriile greşeli.

Desigur, doctrina aceasta cu privire la un eliberator sau mântuitor este extrem de ispititoare,

dar mie unul mi se pare a fi diabolică, să nu ne lăsăm ispitiţi de o asemenea salvare iluzorică.

- Bine, dar atunci care este rolul lui Iisus dacă nu acela de Salvator ?. Iartă-mă Stelian, dar eu unul nu mai înţeleg nimic.

- Multe fiinţe cu un înalt grad de spiritualitate au încercat să ne ajute, să ne conducă pe drumul cel bun, dar noi în nebunia noastră demonică n-am făcut decât să ne depărtăm de adevărata cale, am denaturat spusele înţelepţilor până într-atât încât le-am schimbat sensul iniţial.

Peste tot, în toate religiile, cei care trebuiau să se ocupe de bunul mers al religiei respective, cei care trebuiau să se asigure de autenticitatea doctrinelor nu au făcut decât să le interpreteze după bunul lor plac, făcând în aşa fel încât să se poată folosi de ele pentru a domina mulţimile de oameni credincioşi.

De aceea detest tagma preoţească, nu sunt altceva decât nişte farisei, „lupi în haine de oi” cum bine îi numea Iisus. Nu uita că preoţii lui Israel au fost cei care l-au condamnat la moarte pe bietul Iisus, şi încă ce moarte, pe cruce ca ultimul tâlhar, ca ultimul criminal.

Dintotdeauna omenirea şi-a dorit întoarcerea la origini, întoarcerea la acea stare primordială în care omul se afla fără de păcat, la acea stare adamică (edenică) de dinainte de căderea în greşeală.

Eu unul zic că a fost necesară căderea, altfel nu am fi cunoscut binele şi răul, aşa că într-un fel şarpele nu ne-a minţit când a spus: "mâncaţi din roadele pomului acesta şi veţi fi asemeni lui D-zeu cunoscând binele şi răul".

Încă din vechime, oamenii au crezut că pot obţine iertarea păcatelor aducând tot felul de jertfe, arzând

tot felul de animale pe altarele unor zei nesăţioşi; ba unii au jertfit şi semeni de-ai lor nevinovaţi în speranţa că astfel îşi vor acoperi păcatele cu sânge nevinovat. Îţi dai seama la ce monstruozităţi poate duce doctrina unui mântuitor, a unui salvator pe care oamenii să-l sacrifice în scopul obţinerii iertării din partea lui Dumnezeu.

Ce fel de Dumnezeu poate fi acesta care să accepte asemenea jertfe, ce nevoie are Dumnezeu de nişte biete fiinţe nevinovate?.

Crezi că Dumnezeu poate fi atât de crud încât să accepte jertfele unor nevinovaţi pentru a ierta crimele unor becisnici ?.

Adevăratul mesaj al lui Hristos este cu totul altul, şi anume : Să ne iubim unii pe alţii tot atât de mult cât ne-a iubit el pe noi, să fim gata de jertfă atunci când e vorba de idealuri înalte ce privesc umanitatea, să fim gata să ne dăm viaţa pentru o cauză dreaptă, dar nicidecum să fim atât de nerozi şi de neghiobi încât să credem că prin jertfa noastră vom putea spăla de păcate pe nişte nemernici, nici măcar pe noi înşine nu vom fi în stare să ne salvăm de la dreapta judecata a lui D-zeu.

Iisus ne învaţă, aşa cum este cazul lui Matei vameşul sau Mariei Magdalena, că stă în puterea noastră să ne schimbăm modul de viaţă, că doar de noi depinde totul, destinul e în mâinile noastre.

Iar atunci când păcătoşii asemeni Mariei Magdalena, în prezenţa câmpului său energetic încărcat de bunătate şi sfinţenie, simt un imbold interior capabil să le modifice viaţa, Iisus le spune doar atât: "Credinţa ta te-a salvat, du-te şi nu mai păcătui.

Aşadar, Iisus nu face altceva decât să le redea încrederea în sine, nu face altceva decât să le arate ce înseamnă un sfânt. Şi ce este un sfânt dacă nu un miracol, o încarnare a însăşi divinităţii printre muritori ?.

Din păcate noi oamenii avem nevoie de miracole pentru a putea crede în puterea spiritului, avem nevoie de minuni pentru a putea crede că suntem capabili de schimbare, de acea naştere din nou de care vorbea Iisus.

Cel mai de preţ dar al divinităţii, supremul dar oferit prin jertfa lui Iisus, este Libertatea, chiar dacă oamenii se simt împovăraţi de puterea liberului lor arbitru, fără asta am fi simple marionete în mâna unui demiurg dement, nişte jivine sălbatice; când vom înţelege importanţa libertăţii, vom fi tămăduiţi de toate relele abătute asupra noastră, atunci vom fi cunoscut Spiritul şi puterea sa incomensurabilă.
Iată de ce îl preţuiesc enorm pe adevăratul Om-dumnezeu Iisus, iată de ce mă consider un liber-cugetător şi nu împărtăşesc nici o religie, deşi le-am studiat pe toate.

- Să înţeleg că Iisus a fost un sfânt, un mare iniţiat care în mila sa, în marea sa dragoste de oameni s-a hotărât să descopere adevărurile esenţiale tuturor muritorilor, oameni simpli şi neiniţiaţi ?.

- Cam aşa ceva, Raul, din păcate îţi va fi foarte greu să renunţi la iluzia unei salvări dumnezeieşti. Iisus ne învaţă să fim noi înşine, să avem încredere în noi, să gândim liber, fără prejudecăţi, să avem curaj, să îndrăznim mai mult, căci suntem una cu Creatorul. În fapt, toate cele trei ispite ale necuratului, nu făceau altceva decât să-i anuleze lui Iisus libertatea, la fel e şi cu noi, singurul lucru la care nu avem dreptul să

renunţăm este libertatea, şi asta cu orice preţ, indiferent de ispite, de cazne şi suferinţe, căci fără libertate nu avem decât iluzii, iar având libertatea de a alege suntem fiinţe raţionale asemenea lui Dumnezeu, doar aşa suntem fii lui, altfel suntem morţi pe vecie.

Alege viaţa, nemurirea, prin libertate le vei obţine, altfel vei fi robul propriilor iluzii, sclavul ignoranţei şi o simplă fiară fără de suflet.

De fapt, iată cum văd eu cele trei ispite, prin intermediul primei ispite, lui Iisus i se propunea să renunţe la hrana spirituală singura care ne menţine vii, şi să devină o fiară care se hrăneşte doar cu pâine.

Evident Iisus nu cedează ispitei, fiind conştient că Omul nu poate trăi decât cu Pâinea Vieţii, doar prin focul spiritului, restul fiind o iluzie legată de materialitate, de trupul de carne care ne ţine încătuşaţi spiritul. Rezistând ispitei, omenirea este salvată de materialitate, Spiritul va învinge mereu; este prima înviere a lui Iisus şi implicit a umanităţii, căci Iisus, Noul Adam, reprezintă întreaga umanitate, asemenea vechiului Adam.

A doua ispită, reprezintă de fapt tot un atentat la libertate, diavolul încearcă disperat să strecoare îndoiala în sufletul lui Iisus, care însă nu se lasă păcălit. A treia ispită este din start sortită pierzaniei, fără sorţi de izbândă, Iisus este deja conştient că lumea cu toate bogăţiile sale la un loc nu pot ispiti Spiritul, toate aceste ispitiri seamănă izbitor cu cele la care a fost supus Buddha, ceea ce înseamnă că lupta continuă în etern; Osiris, Buddha, Iisus, ne învaţă cu toţii acelaşi lucru, cel mai important este Spiritul, să nu ne lăsăm înşelaţi de scornirile Mayei, căci vom fi devenit sclavii iluziilor, să rămânem liberi în Spirit.

Să gândim liber, să creăm liberi, să iubim liber, să trăim liberi, fără să ne legăm de materialitatea iluzorică, restul vine de la sine. Maeştri spirituali aleg întotdeauna în numele Spiritului prin curaj şi sacrificiu, dar alegerea lor trebuie să fie dublată de fiecare Om în parte, pentru că nimeni nu poate alege la infinit în locul nostru, fiecare luptă zbuciumată din fiecare suflet al fiecărui Om de pe planetă contează enorm. Fiecare suflet este unic în felul său, fiecare este părticică din divin, şi fiecare suflet trebuie făcut părtaş la nunta dintre Spirit şi materie, toate sunt libere să aleagă între lumină şi întuneric.

Trebuie să vă spun că acum în final m-aţi dezamăgit, poate n-am înţeles prea bine ce-aţi dorit să spuneţi, oricum vă mulţumesc pentru tot şi acum în încheierea discuţiilor noastre doresc să vă fac o invitaţie.

- Da, spune, te ascult.

- Aş dori să veniţi la Bucureşti şi să-i cunoaşteţi pe membri cenaclului "Daimonion". Bineînţeles nu acum, ci într-un viitor apropiat, ei ce ziceţi ?.

- Desigur, cu mare plăcere, data viitoare când mai vi voi fi pregătit de plecare. Iar acum la despărţire hai să te sărut fiule.

Momentul despărţirii a fost unul teribil de emoţionant. Amândoi, atât eu cât şi profesorul anahoret am fost cuprinşi de o apăsătoare tristeţe în momentul despărţirii, practic nu mai aveam nici unul cuvinte; dar gesturile noastre neîndemânatice exprimau mai mult decât ar fi putut exprima toate cuvintele lumii acesteia luate la un loc. Momentul despărţirii de Stelian îmi va rămâne de-a pururi viu în memorie, întotdeauna îmi voi aminti cu melancolie de clipele acelea sublime petrecute împreună.

În amintirea acelor sublime clipe, am numit momentul despărţirii de Stelian, momentul "marii treceri", un nume simbolic evident, dar încărcat de adevăr şi sens.

Stelian reuşise să mă treacă "dincolo", în lumea cealaltă, pe tărâmul adevăratei realităţi, dincolo de vălul iluzoriu al existenţei, dincolo de bine şi de rău cum îi plăcea lui să spună parafrazându-l pe Nietzsche.

Şi-ntradevăr, în momentul acela al despărţirii când mă ţinea strâns în braţele sale uriaşe, nevrând parcă să-mi mai dea drumul asemeni unei mame ce îşi ţine strâns în braţe odorul, în acele momente am înţeles că trecusem "dincolo"; am înţeles că s-a petrecut o minune şi că nu mai eram eu cel de dinainte de întâlnirea cu el, ci un om cu totul nou, cu totul transformat, transfigurat prin harul celui de sus. Am înţeles că viaţa mea de până atunci fusese lipsită de vigoare şi sens, că abia de acum înainte voi trăi "cu-adevărat". Ad majorem gloriam dei !.

Înainte de despărţire, Stelian avea să-mi facă o ultimă surpriză, o ultimă dilemă avea să încolţească în mintea-mi şi-aşa plină de contradicţii. Era vorba despre un vis avut de Stelian în noaptea premergătoare întâlnirii noastre, un semn ceresc cum îl numise el, pentru mine o istorioară simbolică pe care trebuia vrând nevrând să o înţeleg în întregime. Dar iată despre ce era vorba în visul lui Stelian :

" Într-o seară avusei un straniu vis, un vis magnific şi înfricoşător în acelaşi timp. Se făcea ca însuşi diavolul sub chipul unui bătrânel cumsecade venise să-mi tulbure cugetul cu povestirea sa.

La început nu-mi dădui seama cine era acest jalnic personaj care mi se plângea de greaua povară

pe care trebuia s-o i-a asupră-i din cele mai vechi timpuri şi până astăzi, ba chiar până dincolo de sfârşitul veacurilor.

Mi s-a părut ciudat acest Sisif modern cu aura-i de Prometeu înlănţuit de propriile fapte; până la urmă, m-a apucat mila şi am încercat să-l îmbărbătez vorbindu-i de credinţa în Dumnezeu şi de spiritul divin ce zace în dânsul, de sămânţa celestă sădită-n trupu-i scârbavnic şi neputincios.

Când m-a auzit vorbind despre Dumnezeu, a început să tremure de mânie şi s-a înroşit ca para focului, apoi şi-a deschis baierele sufletului şi lăsându-şi gura slobodă a turuit mii de sudălmi şi hule la adresa Creatorului.

În timp ce-şi ţinea înveninatu-i discurs am observat cum puţin câte puţin faţa i se schimbase întru totul, încât acum părea un flăcău plin de viaţă şi mulţumit de sine; abia atunci mi-am dat seama ce hram purta arătarea din faţa mea. În cele din urmă am dialogat cu hidoasa şi hicleana fiară, care spre marea mea uimire s-a arătat dispusa să mă asculte.

- Ei, firai al naibii de şarpe hidos, că nici în somn nu mai are voie omul să se odihnească niţel, i-a mai termină cu văicărelile că acu pun mâna pe nuia şi-ţi îndrept spinarea. Crezi că nu-ţi cunosc vicleşugurile ai, vierme puturos ce eşti, mai, mai, să m-apuce mila de tine măscăriciule.

Asta-i bună, mai lipsea să-i plâng de milă necuratului că-n rest le aveam pe toate, ptiu firai să fi de spurcăciune, -izbucni eu într-un accent de furie, mai mult pentru a vedea reacţia lui. Dar el nici una, nici alta, mă luă cu o voce mieroasă şi-mi spuse pe-un ton calm şi sigur:

- Ehei, s-au dus vremile acelea când toată făptura avea şi ea dreptul la hodină, acum nici că s-o putea. Nu de alta dar parcă au intrat zilele-n sac, zău aşa.

Nu mai e timp neică, fără zăbavă trebuie să-mi îndeplinesc vrerea, ei măcar de-ar fi aşa cum voiesc eu şi tot ar mai fi ceva, dar aşa... Să nu fie cu supărare, taman fiinţa despre care-mi vorbeai atât de frumos adineaori, tocmai ea e de vină.

- Ei nu ţi-ar fi ruşine, arunci vina tot în spatele divinităţii. Piei Satano, prea-mi pari a fi un oarecare din zilele noastre. Păi nu şti că-n ziua de azi toţi oamenii mai răsăriţi aruncă responsabilitatea faptelor lor în cârca lui Dumnezeu. Of, bietul de el nici nu ştiu cum mai poate duce atâtea mârşăvii în spatele-i cocoşat de poveri metafizice.

Zău, cred că într-o bună zi o să se lepede de toate aste necurăţii şi o să le arunce naibi cu tot cu lume !.

- Stai liniştit, asta n-o să se întâmple prea curând, păi ce-ai vrea să se lepede de cruce şi de unicul său fiu?. Nu că asta-i prea de tot, nici măcar mie, care vorba aceea am ispitit o sumedenie de suflete nu mi-ar fi trecut prin cap o asemenea blasfemie, tu nu-ţi dai seama ce grozăvii spui ?.

- Şi de ce mă rog frumos n-ar proceda aşa, până când să rabde bicisnicia sufletului omenesc, până când să fie batjocorit, scuipat, hulit şi răstignit de nişte demenţi ignoranţi, ei spune, până când ?.

- Parcă numai el se canoneşte, dacă n-am fi noi dracii îţi spun eu, cu siguranţă că nu s-ar descurca, fără ajutorul nostru şi-ar face singur seama.

Crezi că noi nu purtăm o povară incomparabil mai grea decât a lui, mai grea şi mai nesuferită ca nici o alta-i pe faţa pământului ?.

Dacă n-ar exista -∞ n-ar exista nici +∞, dacă n-ar fi existat răul nici binele n-ar mai fi luat fiinţă, asta să o ţi minte tăicuţă.

Fără diavol nu există Dumnezeu, ăsta-i supremul Adevăr, fie că-ţi place au ba; te-ai gândit vreodată ce s-ar întâmpla dacă noi nu ne-am face treaba cu atâta sârguinţă, dacă n-am fi atât de credincioşi cauzei noastre ?.

Ei bine, îţi spun eu: praf şi pulbere s-ar alege de neamul omenesc. Aşa că să şti de la mine, chiar dacă ţi s-ar părea ciudat, şi noi dracii participăm la misterul creaţiei precum şi în procesul mântuirii sufletelor voastre.

- Cum s-ar zice, nimic fără diavol !. Mai bine m-ai lăsa frumuşel în pace, să-mi tihnească somnul, tocmai în vis te-ai gândit să mă ispiteşti ?.

- Nu mi-o lua în nume de rău, dar să şti că aveai nevoie de mine, acum în clipele astea de deznădejde aveai mare nevoie de un prieten.

Uite, chiar înainte de culcare te-ai rugat lui Dumnezeu să-ţi trimită un înger în vis, pentru ca să-ţi fie somnul lin, să aibă cine să vegheze asupra sufletului tău rătăcitor. Ce să-ţi fac dacă nu a venit nimeni în afara de mine; şi eu mă simţeam cam singur şi obosit aşa că m-am gândit că ar fi nimerit să ne ţinem unul altuia de urât.

- Nu cumva ai vrea să-ţi mulţumesc pentru apariţia ta în grădina Edenului, diavol nenorocit şi blestemat ce eşti ?.

- Ba bine că nu. Fără mine ai fi rămas o biată statuie fără suflet şi har, ai fi rămas ce-i drept nemuritor, dar ce fel de nemurire era aceea care te-ar fi eternizat sub chipul ridicolului, sub o înfăţişare animalică şi absurdă ?.

- Să zicem că ai avea dreptate, şi cu asta ce mai vrei de fapt ?.

- Nu vreau decât să-mi înţelegi menirea, să înţelegi rolul diavolului în tot acest haotic joc al divinităţii, zise dracul după care-mi zâmbi cu înţeles.

- Şi să-ţi mulţumesc pentru că exist aşa cum sunt, bun ori rău, asta rămâne de văzut după ce-ţi realizezi tu rolul de fals profet, nu-i aşa ?.

- Exact, vezi c-ai înţeles în cele din urmă. Să nu te mai aud însă că vorbeşti de bine ori de rău, pentru că sunt două lucruri identice.

Ce tu nu ai auzit de Dumnezeul-diavol ?. Tocmai tu, cel care ai scris cu har şi atât de frumos despre Abraxas să nu înţelegi că suntem unul şi acelaşi ?.

Tu, cel închinător Mayei să nu distingi realitatea de iluzie ?.

Ei bine, iată-l în faţa ta, zise dracul izbucnind într-un hohot de râs, după care se făcu nevăzut asemeni unei fantome, nelăsând în urmă-i decât un nor gros de fum şi-un miros greu, aproape irespirabil.

Nici n-apucai bine să mă dezmeticesc, că o altă făptură mă întâmpină cu figura-i plină de lumină, o fiinţă magică ce radia în juru-i atâta bunătate şi căldură, încât simţeam că mă aflu într-o transă extatică cum nu-mi mai fusese dat vreodată să mă aflu, simţeam că mă topesc în imensitatea fiinţei sale de lumină. Era un om tânăr, în jurul a treizeci de ani, călare pe un asin, în braţe ducea un miel alb ca neaua iar pe umărul drept învelit în mantia-i purpurie un porumbel vorbitor, alb ca spuma laptelui, îşi făcu ca din senin apariţia.

- Nu te lăsa amăgit de vorbele de duh ale Necuratului, sunt născociri menite să te abată din drumul tău spre nemurire. Gândeşte-te doar la

Dumnezeu, fă-i loc în mintea şi inima ta, şi restul îl vei primi de la sine.

- Totuşi, fie-mi iertată intervenţia, cred că am dreptul să pun nişte întrebări, la urma urmei Dumnezeu e cunoaştere.

- Cunoaşterea fără de Iubire e moartă, nu uita că Dumnezeu este în primul rând Iubire, Compasiune, Milă.

- Nu ştiu ce fel de fiinţă angelică eşti, dar mi se pare că accentuezi o latură interesanta a divinităţii-latura sentimentală, lăsând însă la o parte celelalte atribute ale divinităţii, ceea ce mi se pare cel puţin curios.

Eu unul cred că divinitatea este complet lipsită de sentimente, cum ar putea oare nemurirea sau nemărginirea să aibă sentimente ?. Nu pot înţelege aşa ceva, poate-mi explici dumneata.

- Nu pot să explic, este un lucru care nu se poate explica, nu poţi decât să-l simţi, să-l trăieşti. Tot ce este viu are şi sentiment, toată făptura suferă, este un lucru firesc care se află înrădăcinat în însăşi natura tuturor lucrurilor. Tot ce este însufleţit are şi sentiment.

- Aşadar, crezi că iubirea este cea mai importantă latură a divinităţii ?. M-ai înţeles greşit, sau poate eu m-am exprimat stângaci, eu cred cu convingere în Iubire, şi pentru mine Dumnezeu este Iubire, dar nu numai atât, cred că asta este doar una din multitudinea laturilor sale existenţiale; iar în ce priveşte sentimentele eu le deosebesc de Iubire…

- Nu, mai mult decât atât, Iubirea este esenţa divinităţii, ea este aceea care-l reprezintă pe însuşi Dumnezeu în toată splendoarea sa.

- Totuşi, nu m-ai convins.

- M-ai înţeles greşit dacă crezi c-am venit să te conving de ceva, departe de mine gândul. De convins trebuie să te convingi singur altfel nu are nici o valoare, tot ce pot să fac e să-ţi deschid sufletul spre cunoaşterea adevărată, pentru că deşi ţi-e greu să recunoşti, iubirea este tot o formă de cunoaştere.

- M-aş bucura să-nţeleg cele spuse de tine, dar recunosc că-mi vine greu să accept aşa ceva, totuşi te ascult cu mare plăcere.

- Nu poţi trăi fără iubire, fără de ea totul devine un scenariu absurd, totul îşi pierde sensul, înţelesul. Fără iubire eşti mort, condamnat la o veşnică solitudine; fără iubire eşti gol şi pustiu, devii neant, o nălucire, o fantomă fără de suflet, o fiară de neînţeles, o mască grotescă a ceea ce erai cândva, un monstru oribil şi înfricoşător.

Iubirea este esenţa vieţii, absenţa ei duce la o viaţă searbădă, golită de orice conţinut. Iubirea-ea singură te-nalţă, te face mai bun, te luminează şi te purifică, te îndumnezeieşte.

Mai mult, iubirea este esenţa tuturor lucrurilor pentru că ea este însăşi chintesenţa dumnezeirii; ea stă la baza creării lumii, este fructul care dă rod, sămânţa zidirii universului de către bunul demiurg.

Iubirea este lumina divinităţii pogorâte peste faţa întunecată a lumii. Oricâtă cunoaştere ai dobândi, oricâtă bogăţie ai avea, dacă nu ai în tine o fărâmă de iubire înseamnă că nu ai nimic, că eşti pierdut, abandonat în lumea umbrelor, în neantul cel fără de sfârşit şi nimeni şi nimic nu-ţi mai poate umple golul din suflet.

Dacă nu iubeşti oamenii, dacă nu iubeşti lumea aşa cum e ea, înseamnă că nu-l iubeşti pe însuşi

Dumnezeu cel care ţi-a dat fiinţă atât ţie cât şi lumii acesteia.

Degeaba te-ai iluzionat cu faptul că ai venit aici în sihăstrie cu gândul de-al căuta pe Dumnezeu, de fapt ai fugit de tine însuţi, de lume şi de oamenii din jurul tău; şi astfel ai alungat din tine sublimul chip al divinităţii, sămânţa celestă sădită-n sufletu-ţi de sufletul lumii, ai alungat din tine iubirea-sămânţa de lumină a veşniciei.

L-ai alungat pe Hristos din suflet şi el a devenit sterp, o nălucă amăgitoare şi întunecată, un nimic imens cât imensitatea neantului cel fără de capăt. În abisu-ţi sufletesc nu mai era loc decât pentru iubirea de sine.

Cine nu înţelege că iubirea este totul, cine nu înţelege că iubirea este flacăra cea pururi arzătoare din inima creatorului aflată în crucea universului, acela trăieşte degeaba, fără să-şi cunoască rostul venirii sale pe lume.

Fără milă nu există iertare, fără iertare nu există iubire adevărată iar fără iubire adevărată nu există Dumnezeu. Iubirea este cea care dă sens, cea care întregeşte, transfigurează şi înnobilează sufletul omului. Lipsa iubirii goleşte orice conţinut, anulează orice existenţă, aneantizează totul; fără iubire lumea şi tot ce se afla în ea se prăbuşeşte în hăul nefiinţei.

Când doi oameni se despart, aşadar când moare o iubire însăşi Hristos moare odată cu ea. Cu fiecare iubire pierdută se pierde un întreg univers, cu fiecare iubire ucisă este crucificat un Dumnezeu, cine părăseşte o iubire pe Hristos însuşi îl părăseşte, iar acela care caută iubirea în tot şi în toate acela-l caută cu-adevărat pe Dumnezeu.

Lipsit de iubire omul devine în moarte cenuşă şi pulbere, lipsit de acest sentiment măreţ şi nobil omul nu mai poate trăi bucuria de a revedea revărsatul zorilor, nici asfinţitul tandru al nopţilor; nu mai poate privi în juru-i, nu mai poate vedea cerul, aştri cei luminători ai nopţii, natura cea însufleţită cu podoabele ei nepreţuite: pădurea, lacurile, florile, nu mai poate asculta trilul păsărelelor, totul, dar absolut totul îşi pierde strălucirea. Lipsit de iubire omul devine un cadavru ambulant care-şi poartă cu dispreţ crucea-i de fier înroşit în focul Gheneei, devenind o părelnică fiară „.

Când m-am trezit, am început să înţeleg unde greşisem, de ce după mai bine de douăzeci de ani de sihăstrie, după îndelungi suferinţe şi aspre căutări, eram tot nefericit, la fel ca la început.

Mult timp am încercat diferite clasificări, în ceea ce priveşte natura umană, mai pe scurt, am căutat din răsputeri, desigur, cu toată puterea de care eram capabil, să împart oamenii pe diverse categorii, care bineînţeles erau arbitrare.

La început, consideram că oamenii se împart în bogaţi şi săraci, în buni şi răi, mai apoi în oameni care cred şi oameni care nu cred. Chiar şi credinţa sau necredinţa lor, după caz, era judecată în mod variabil, domeniul de referinţă fiind extrem de divers, credinţa sau necredinţa în propria persoană, în Dumnezeu, în viaţa de dincolo de moarte, sau în nemurirea sufletului.

În cele din urmă, epuizat şi ros de frământări ce nu-şi mai aflau hodina, am renunţat la toate acele clasificări absurde şi fără sens, ele dovedindu-se în timp, neconcludente şi pe deplin nesatisfăcătoare.

De fapt, nici una dintre ele nu era în stare să explice, darămite să epuizeze, natura fiinţei umane. Omul este o fiinţă mult prea complexă pentru a putea fi judecată în termeni atât de categorici, antinomiile găsindu-şi în fapt locul, în acelaşi timp, înlăuntrul sufletului omenesc.

După ceva timp am încercat chiar imposibilul, am căutat să dăruiesc fiinţă şi chip Supraomului, care se vroia a fi prototipul omului perfect, ajungând la concluzia că Supraom este omul care a reuşit să dobândească calitatea de fiinţă androginică, adică cel care a reuşit să unească în sine însuşi toate contrariile, sau mai bine zis toate antinomiile.

Credeam cu înflăcărare în puterea Supraomului de a contopi mintea cu inima în interiorul zbuciumatului său suflet.

Toate acestea s-au dovedit în cele din urmă simple iluzii, fantasme născocite de-o minte neobişnuit de înflăcărată, năluciri ale unei inimi uşuratice…

xxx

Aici se încheie jurnalul tânărului Raul, restul povestirii noastre fiind rodul cercetărilor întreprinse de mine în rândul tinerilor studenţi bucureşteni, colegi şi prieteni de-ai lui Raul, membri ai cenaclului literar-artistic Daimonion…